

กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.)
Department of Children and Youth

โครงการ “ขับเคลื่อนงาน
คุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์” **สสส**
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัยเพื่อสุขภาพ

แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก จากภัยออนไลน์

ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครอง
เด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์
ของคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ร่วมกับ

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

CHILD ONLINE PROTECTION ACTION THAILAND
ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย
Internet Foundation for the Development of Thailand

แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์

โดย ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ในการใช้สื่อออนไลน์ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน
ร่วมกับ มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย
ภายใต้โครงการ “ขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์”
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ผู้เขียนและรวบรวมข้อมูล: ดร.ศรียา ตันทะอติพานิช

กราฟฟิก: สุพิชฌาย์ ชัยธัมมะปกรณ์

ปก: สุณิษา ชูรุ่ง

พิมพ์ครั้งที่ 2 :

สิงหาคม 2564 จำนวน 1,000 เล่ม

ISBN: 978-616-331-122-1

พิมพ์ที่: โรงพิมพ์ สกสค.

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง

เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ 0 2538 0410, 0 2538 3022

โทรสาร 0 2539 3215

จัดพิมพ์โดย: กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

618/1 ถ.นิคมมักกะสัน แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2255 5850-7, 0 2253 9116-7 (อัตโนมัติ)

โทรสาร 0 2651 6483

อีเมล: saraban@dcy.go.th

เว็บไซต์: www.dcy.go.th

คำนำ

ในยุคปัจจุบันที่โลกออนไลน์สามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย แม้ไม่มีคอมพิวเตอร์ แค่เพียงสัมผัสหน้าจอโทรศัพท์เพื่อกดเปิดแอปพลิเคชัน อินเทอร์เน็ตก็สามารถย่อทุกความห่างไกลให้เชื่อมต่อกันได้ภายในเสี้ยววินาที แต่เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นเหมือนดาบสองคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเด็กและเยาวชน แม้เด็กและเยาวชนจะมีความสามารถที่จะเรียนรู้วิธีการใช้เทคโนโลยีบนโลกออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วแต่นั้นไม่ได้หมายความว่าพวกเขาจะรู้วิธีรับมือกับภัยหรือความเสี่ยงที่มาถึงโลกออนไลน์ ซึ่งภัยจากการใช้สื่อออนไลน์มีความซับซ้อนมากขึ้นทุกวัน ตัวอย่างเช่น ความรุนแรง การกลั่นแกล้งระรานทางไซเบอร์ การละเมิดทางเพศ การพนัน การเสพติดเกมและอินเทอร์เน็ต ฯลฯ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีบนโลกออนไลน์อย่างขาดการรู้เท่าทันจนทำให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษา ทำให้เสียเวลา เสียสุขภาพ ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับคนในครอบครัว รวมถึงเพื่อนฝูง และอาจส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน หรือสร้างปัญหาต่อเนื่องในสังคม บางคนมีอาการหนักเช่นเดียวกับการติดยาเสพติด เรียกว่า ภาวะติดอินเทอร์เน็ต (Internet Addiction Disorder หรือ IAD) ซึ่งเป็นปัญหาทางพฤติกรรมและจิตใจ และด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงทำให้มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในเชิงกว้างและรวดเร็ว

ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และเจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัว ซึ่งเป็นบุคลากรด่านหน้าที่ได้รับแจ้งปัญหาและเข้าถึงตัวเด็กเพื่อให้การช่วยเหลือ คุ้มครองสวัสดิภาพ ควรต้องมีความตระหนักรู้และเข้าใจสถานการณ์อย่างเพียงพอเพื่อรับมือกับปัญหาเหล่านี้ และมีเครือข่ายการทำงานที่สามารถช่วยเหลือเด็กได้อย่างรวดเร็วทันทั่วถึง เพื่อจะได้ทำการช่วยเหลือ ประสานงาน ส่งต่อ หรือทำงานร่วมกับสหวิชาชีพในกระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ ต่อไป

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตระหนักถึงสถานการณ์ภัยจากการใช้สื่อออนไลน์ในเด็กและเยาวชน ได้ร่วมกับ มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินการพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ฉบับนี้ โดยได้รวบรวมสถานการณ์ภัยออนไลน์ต่อเด็กและเยาวชน องค์ความรู้และเทคนิคสำคัญในการดำเนินงาน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยออนไลน์ ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชนสามารถดำเนินการตามภารกิจในการประสาน ส่งต่อ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด รวมถึงการช่วยเหลือเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้อง

คุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์

(CHILD ONLINE PROTECTION ACTION THAILAND : COPAT)

กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

สิงหาคม 2564

สารบัญ

บทนำ	1
บทที่ 1 ภัยออนไลน์ต่อเด็กและการป้องกัน	
การกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ (Cyber Bullying)	5
การติดตามคุกคามทางออนไลน์ (Cyber Stalking)	8
การสื่อสารเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม (Sexting)	10
การล่อลวงเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Grooming)	10
การแบล็กเมลทางเพศ (Sextortion)	15
การพนันออนไลน์ (Online Gambling)	16
การติดเกม (Game Addiction)	18
การกระทำความรุนแรงต่อเด็ก	22
ความรุนแรงในสื่อ	23
ภัยและความเสี่ยงอื่น	25
กรณีตัวอย่าง	29
บทที่ 2 บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่	35
การทำงานคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดออนไลน์	37
ขั้นตอนการแจ้งความ	39
ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน	40
การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร	42
ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	48
กรณีมีการล่วงละเมิดทางร่างกาย	49
ข่มขืนกระทำชำเรา	49
กระทำอนาจาร	50
พรากผู้เยาว์	51
บทเพิ่มโทษ	52
กรณีการผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก	53
ความผิดฐานค้ามนุษย์	55
กรณีข่มขู่กรรโชกออนไลน์	56
กรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์	57
ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	59
ความผิดหลูโทษเกี่ยวกับการข่มเหงรังแก	60
กรณีผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวเป็นผู้ล่วงละเมิดต่อเด็ก	61
เปรียบเทียบฐานความผิดที่อาจนำมาใช้กับการล่วงละเมิดออนไลน์	63

บทที่ 3 การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันการทารุณกรรมเด็ก

ประเภทของการทารุณกรรมเด็ก	72
สาเหตุและปัจจัยเสี่ยงของการกระทำทารุณกรรม	73
ผลที่เกิดขึ้นจากการทารุณกรรมและการละเลยทอดทิ้ง	74
สัญญาณเตือนในเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรม	75
การช่วยเหลือที่สามารถทำได้ในฐานะผู้ใหญ่คนหนึ่ง	77
การทำงานกับครอบครัว	78
อายุเด็กที่เหมาะสมกับการใช้สื่อ	79
ทำไมเด็กและวัยรุ่นจึงไม่ควรใช้สื่อออนไลน์มากเกินไป	81
ทักษะรู้เท่าทันสื่อ	81
แนวทางเลี้ยงลูกยุคดิจิทัล	82
ความฉลาดทางดิจิทัล	84
ทำความเข้าใจ Parental Controls	85
การทำงานกับโรงเรียน	93
แอปพลิเคชันฮีโร่	95
การทำงานกับชุมชน	97
ทักษะป้องกันตัวที่ควรสอนเด็ก	98
การรายงานเด็กที่สงสัยว่าเข้าข่ายถูกทารุณกรรม	99

บทที่ 4 ความรู้ด้านจิตวิทยาเบื้องต้น

การทำงานกับผู้ที่มีบาดแผลทางใจ	102
ACE ส่งผลอย่างไรต่อตัวเด็ก	103
การสังเกตเด็กที่มีบาดแผลทางใจ	105
ดูแลเด็กที่มีบาดแผลทางใจอย่างไรดี	107
หลักการดูแลเด็กที่มีบาดแผลทางใจ	108
PTSD (Post-traumatic Stress Disorder)	108
การประเมินสภาวะสุขภาพจิตและการเยียวยาสำหรับผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์	111
การเยียวยาจิตใจเมื่อสูญเสีย	118
แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	121

ภาคผนวก

หน่วยงานรับแจ้ง/ช่วยเหลือ	122
คำขอบคุณ	136
รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา	138
คณะผู้จัดทำ	143
บรรณานุกรม	144

บทนำ

ในปี 2561 สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล เผยผลสำรวจพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไทย ที่มีอายุระหว่าง 8-12 ปี จำนวน 1,300 คนทั่วประเทศ ผ่านแบบสำรวจออนไลน์ DQ Screen Time Test ร่วมกับกลุ่มตัวอย่างเด็กอื่น ๆ จากทั่วโลกทั้งสิ้น 37,967 คน พบว่า เด็กไทยมีโอกาสเสี่ยงภัยออนไลน์ร้อยละ 60 ในขณะที่ ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 73 อินโดนีเซีย ร้อยละ 71 เวียดนาม ร้อยละ 68 สิงคโปร์ ร้อยละ 54 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของโลกอยู่ที่ร้อยละ 56 เด็กไทยใช้เวลากับหน้าจอท่องอินเทอร์เน็ต 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกถึง 3 ชั่วโมง โดยเข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ตโฟนสูงสุดร้อยละ 73 ในส่วนของภัยออนไลน์หรือปัญหาจากการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลของเด็กไทยที่พบมากที่สุดมี 4 ประเภท คือ (1) กลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ ทั้งด่ากันด้วยข้อความหยาบคาย ตัดต่อภาพ ร้อยละ 49 (2) เข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้าออนไลน์ ร้อยละ 19 (3) ติดเกม ร้อยละ 12 และ (4) ถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า ร้อยละ 7

ผลสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ปี 2562 โดย มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ร่วมกับ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ หรือ ศปอ. (COPAT - Child Online Protection Action Thailand) ภายใต้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 6-18 ปี จำนวน 15,318 คน พบว่า เด็กร้อยละ 39 ใช้อินเทอร์เน็ต 6-10 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 38 เล่นเกมออนไลน์มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งการใช้มากเกินไป เสี่ยงต่อการเสพติดเกมและอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นปัญหาทางสุขภาพจิต เด็ก 1 ใน 3 เคยถูกกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ เพศทางเลือกโดนมากที่สุด คือ 1 ใน 2 เด็กร้อยละ 40 ไม่ได้บอกใครเกี่ยวกับเรื่องที่โดนกลั่นแกล้งรังแก สร้างความทุกข์ เกือบก หดหู่ บาดเจ็บทางใจให้กับเด็ก ปัญหาสุขภาพจิตอาจส่งผลต่อสุขภาพทางกาย เช่น นอนไม่หลับ เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นโรคหวัดระแวง อาจนำไปสู่ปัญหาติดเหล้า ใช้สารเสพติด ทำร้ายตัวเอง จนถึงคิดฆ่าตัวตาย

เด็กร้อยละ 74 เข้าถึงสื่อลามกอนาจารทางออนไลน์ ร้อยละ 50 เคยเห็นสื่อลามกอนาจารเด็ก เด็กร้อยละ 6 เคยครอบครองและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เด็กร้อยละ 2 ยอมรับว่าเคยบันทึกภาพหรือวิดีโอตนเองในลักษณะลามกอนาจารแล้วส่งไปให้คนอื่นด้วย

เด็กร้อยละ 25 (3,892 คน) ยอมรับว่าเคยนัดพบกับเพื่อนออนไลน์ ซึ่งเมื่อไปตามนัด 199 คน ถูกเพื่อนที่นัดพบพูดจาล้อเลียน ดูถูก ทำให้เสียใจ 80 คน ถูกหลอกให้เสียเงินหรือเสียทรัพย์สินอื่น ๆ 73 คน ถูกล่อลวงทางเพศ 67 คน ถูกทุบตีทำร้ายร่างกาย และ 50 คน ถูกถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วนำไปประจาน และ/หรือข่มขู่เรียกเงิน

การสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ปี 2563 ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2563 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กมัธยมศึกษา อายุ 12-18 ปี จำนวน 14,945 คน พบข้อมูลที่สำคัญ เช่น การ

เข้าถึงข้อมูลที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย 4 อันดับแรกของเด็ก คือ เนื้อหาความรุนแรง ร้อยละ 49 การพนัน ร้อยละ 22 สื่อลามกอนาจาร ร้อยละ 20 และสารเสพติด ร้อยละ 16

เด็ก 2,573 คน ยอมรับว่า เคยมีประสบการณ์เพื่อนรุ่นพี่หรือคนอื่นที่อายุมากกว่าเข้ามาพูดคุย เรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม ส่งภาพ/วิดีโอ/สื่อลามกอนาจาร เช่น ภาพเปลือยหน้าอก ก้น อวัยวะเพศ การร่วมเพศ สำเร็จความใคร่ โชว์ลามก การข่มขืนกระทำชำเรา ฯลฯ มาให้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการล่อลวง เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Grooming)

เด็ก 641 คน เคย บันทึก (save) หรือ ดาวน์โหลด (download) สื่อลามกอนาจารเด็ก (ต่ำกว่า 18 ปี) มาเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์/โทรศัพท์มือถือ/อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล หรือพื้นที่ส่วนตัวบน อินเทอร์เน็ต และ เด็กกลุ่มนี้มากถึง ร้อยละ 45 เคยส่ง (send) ส่งต่อ (forward) หรือแบ่งปัน (share) สื่อลามกอนาจารเด็ก ที่ได้มานั้นให้กับเพื่อนหรือคนอื่นทางออนไลน์ด้วย

เด็ก 4,338 คน คิดว่า เมื่อติดต่อกับพูดคุยกับเพื่อนที่รู้จักกันทางออนไลน์สักระยะหนึ่ง ก็ถึงเวลานัดพบกันจริง ๆ ได้ โดยมีร้อยละ 7 ที่ตอบว่า 1 สัปดาห์ทางออนไลน์ก็เพียงพอแล้วที่จะนัดเจอกัน ซึ่ง เด็ก 2,461 คน ที่ตอบแบบสอบถาม ระบุว่า เคยนัดพบกับเพื่อนออนไลน์ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยมีร้อยละ 19 ที่บอกว่ามีการนัดพบมากกว่า 10 ครั้งแล้ว ซึ่งการนัดพบกับเพื่อนออนไลน์ เสี่ยงต่อการถูกละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

ปัญหาอื่น ๆ ที่พบคือ เด็กเริ่มใช้สื่อออนไลน์เมื่ออายุน้อยเกินไป ขาดการกำกับดูแลโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กติดเกม ติดอินเทอร์เน็ต ขาดโทรศัพท์มือถือไม่ได้ ทำให้มีพฤติกรรมเนือยนิ่งติดจอ ซึ่งนำไปสู่โรคอ้วน นิ้วล็อก สายตาเสื่อม ฯลฯ เด็กเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงในวิดีโอเกม บางเกม มีการเล่นพนัน ทั้งพนันในตัวเกมและผู้เล่นเดิมพันกันเอง เว็บไซต์พนันบอลออนไลน์ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงการพนันมากขึ้น นักพนันหน้าใหม่อายุน้อยลง การติดพนันก่อปัญหาหนี้สิน ความเครียด ก่ออาชญากรรมหาเงินมาจ่ายหนี้พนัน ส่งผลกระทบต่อชีวิตในด้านอื่น ๆ เด็กและเยาวชนบางส่วนเป็นผู้ผลิตเผยแพร่เนื้อหาผิดกฎหมาย เช่น ถ่ายคลิปลามกอนาจาร เสพกัญชา ผู้ใหญ่บางคนที่ถูกตีหรือลงโทษเด็กโดยใช้ความรุนแรงอาจถ่ายภาพหรือวิดีโอแชร์ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อประจาน ต้องการให้เด็ก หลาบจำ หรือเห็นเป็นเรื่องตลกขบขัน ชาวเน็ตมีส่วนในการละเมิดซ้ำโดยการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ด้วยถ้อยคำรุนแรง แชร์หรือส่งต่อ ๆ กันไป เป็นการทารุณกรรมเด็กซ้ำ ๆ ส่งผลกระทบต่อจิตใจและร่างกาย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นภัยคุกคามต่อเด็กและเยาวชนที่ต้องการมาตรการจัดการดูแลอย่าง เร่งด่วนและมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยาเด็ก ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก ให้ปลอดภัยจากการทารุณกรรมและการละเลยทอดทิ้งต่าง ๆ โดยทำงานร่วมกับสหวิชาชีพและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กำหนดคำจำกัดความของ การทารุณกรรม หมายถึง การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

ผลที่ตามมาจากการทารุณกรรมเด็กมีได้มากมายหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพทางกายหรือสุขภาพจิต เช่น ร่องรอยบาดแผลตามร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ เกิดการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม เกิดการกระทบกระเทือนของสมอง เกิดความพิการทางกายหรือแม้กระทั่งรุนแรงจนเสียชีวิต เกิดภาวะซึมเศร้า หวาดกลัว และไม่ได้มีผลกระทบในระยะสั้น ๆ เท่านั้น แต่อาจส่งผลกระทบต่อระยะยาวตลอดชีวิตของเด็กในหลายมิติ ทั้งการใช้ความรุนแรง การใช้สารเสพติดหรือติดสุรา การตั้งครรภ์ไม่พร้อม เป็นต้น ซึ่งการใช้ความรุนแรงนี้จะถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้น การยุติวงจรความรุนแรง จึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ได้กล่าวถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามกฎหมายนี้ การเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 3 หมวด 4 จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก และจะต้องผ่านการทดสอบทั้งการสัมภาษณ์และการประเมินสุขภาพจิต ขึ้นทะเบียนเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก และจะต้องมีการประเมินสุขภาพจิตทุกครั้งที่มีการต่ออายุบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มีอำนาจหน้าที่ ทั้งการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เป็นด่านแรก ๆ ที่เข้าถึงตัวเด็กและต้องประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการช่วยเหลือ คุ้มครอง รวมถึงฟื้นฟูเยียวยาเด็กด้วย ซึ่งการทำงานดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือกับหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นตัวเด็กหรือผู้เสียหาย ครอบครัว ครู โรงเรียน สถานพยาบาล เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ภาคเอกชนผู้ประกอบการ และสื่อมวลชน ฯลฯ

พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติให้ผู้พบเห็นเด็กที่น่าสงสัยว่าจะถูกทารุณกรรม มีหน้าที่ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการช่วยเหลือเด็ก

มาตรา 24 ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 29 ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามหมวด 3 และหมวด 4 จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 โดยมีชักช้า

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบโดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา 29 เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

จะเห็นว่ากฎหมายกำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายมีหน้าที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละฝ่ายนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกรณีของภัยออนไลน์ที่มีส่วนเข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทารุณกรรมเด็ก เพื่อให้สามารถเข้ามาจัดการดูแลได้ในกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่ประสงค์ดีหรือการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม

การจัดทำ แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือนักสังคมสงเคราะห์ มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น เกี่ยวกับรูปแบบของภัยออนไลน์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็ก แนวทางในการทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ รวมถึงการทำงานกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ในการเฝ้าระวังและป้องกันแก้ไขปัญหา ทั้งสามารถใช้ความรู้ด้านจิตวิทยาเบื้องต้นในการทำงาน ฟื้นฟูเยียวยาเด็กและครอบครัวผู้เสียหายได้อีกด้วย

บทที่ 1

ภัยออนไลน์ต่อเด็กและการป้องกัน

เด็กทุกวันนี้ใช้สื่อออนไลน์ตั้งแต่ยังเล็ก ขาดการดูแลชี้แนะโดยผู้ปกครอง ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ อินเทอร์เน็ตทำให้รูปแบบการทารุณกรรมและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเปลี่ยนแปลงไป คนร้ายใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารและละเมิดทางเพศเด็ก เด็กโพสต์ภาพถ่าย/คลิปวิดีโอล้อเลียน ประจานเพื่อน เด็กติดเกมหนีออกจากบ้าน ก่ออาชญากรรมเพื่อหาเงินมาเล่นเกม ฯลฯ ภัยออนไลน์หลัก ๆ ที่ควรเฝ้าระวัง มีดังนี้

การกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ (Cyber Bullying)

การกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ หรือ การระรานทางไซเบอร์ คือ การโพสต์ข้อความ ภาพ คลิปวิดีโอ คำทอ เสียดสี ประจาน ใส่ร้าย ระบายอารมณ์ ฯลฯ เมื่อคนอื่น ๆ เข้ามาอ่าน แสดงความคิดเห็น ตอบโต้กันไปตาม มีการส่งต่อหรือแชร์ออกไปในวงกว้าง ก็ยิ่งสร้างความทุกข์ให้กับเหยื่อหรือผู้เสียหาย

โดยผู้กระทำอาจตั้งใจหรือเพียงล้อกันเล่น โดยขาดความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น Cyber Bullying มุ่งทำร้ายจิตใจของเหยื่อเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ไม่ใช่ครั้งเดียวแล้วเลิก มีหลายลักษณะ เช่น

- ทำให้อับอาย สร้างความเสียหายต่อเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์คำทอ ส่อเสียด ประจาน ให้ร้ายผ่านช่องทางการสนทนา การโพสต์อย่างโจ่งแจ้งที่เพจโซเชียลมีเดียของเหยื่อ

- แฉด้วยคลิป เช่น คลิปสอนาจารหรือคลิปที่เหยื่อถูกรุมทำร้าย รุมแกล้ง นำไปโพสต์บนโซเชียลมีเดีย ทำให้มีคนมาร่วมแสดงความคิดเห็นในทางลบ

- การแอบอ้างตัวตน เช่น ถูกสวมรอยใช้เฟซบุ๊กไปโพสต์ข้อความหยาบคาย ให้ร้ายบุคคลอื่น โพสต์รูปโป๊ วิดีโอลามก หรือสร้างความเสียหายในรูปแบบต่าง ๆ

- การแบล็กเมล โดยนำความลับหรือภาพลับของเพื่อนมาเปิดเผย แชร์ต่อกันไปอย่างกว้างขวาง การใส่ร้ายป้ายสี เช่น ตัดต่อรูปภาพหน้าเกลียดหรือแอบถ่ายภาพหลุดที่น่าขำมาโพสต์ประจาน และแสดงความคิดเห็นอย่างสนุกสนานเกินเลย บางครั้งยังเป็นการคุกคามทางเพศ ถ่ายภาพโป๊เปลือย

- การหลอกลวงให้หลงเชื่อ นัดเจอเพื่อทำร้ายหรือละเมิดทางเพศ หรือการหลอกลวงให้โอนเงินไปให้ด้วยวิธีการต่าง ๆ

- การสร้างกลุ่มในโซเชียลมีเดียเพื่อโจมตีโดยเฉพาะ ที่เรียกว่า เพจแอนตี้ โจมตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีการจับผิดทุกอิริยาบถ แล้วนำมาถกประเด็นให้เกิดความเสียหายต่อคนที่ตัวเองไม่ชอบ หรืออาจมี

การโน้มน้าวให้คนอื่นรู้สึกรังเกียจและกีดกันให้ออกจากกลุ่มเพื่อน/จากสังคมที่อยู่ ไล่ให้ไปตาย หรือยุให้ฆ่าตัวตายเพราะชีวิตไร้ค่าไร้ความหมาย หรือประสบปัญหาเรื้อรังที่ไม่มีทางออก

นพ.ชาญวิทย์ พรนภดล หัวหน้าสาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล กล่าวว่า “การถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ร้ายแรงกว่ารูปแบบในอดีตมาก เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วปรากฏอยู่นาน และสามารถแชร์การกลั่นแกล้งนี้ให้ขยายวงกว้างอย่างไร้ขีดจำกัดในเวลาอันรวดเร็ว” เพื่อน เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเด็กวัยรุ่นตอนต้น เด็กต้องการการยอมรับจากเพื่อนและเริ่มออกห่างจากพ่อแม่ เมื่อเด็กถูกกลั่นแกล้งและไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนจะมีอาการโดดเดี่ยว แยกตัวออกจากสังคม เก็บตัว ไม่อยากไปโรงเรียน หนีเรียน ขาดสมาธิ ผลการเรียนตกลง ซึมเศร้า ใช้สารเสพติด และอาจถึงขั้นทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตายได้ พ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรให้การดูแลเอาใจใส่เด็กในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อเป็นพิเศษ โดยสังเกตจากอาการที่เกิดขึ้น เด็กหลายคนที่ไม่โดนกลั่นแกล้งรังแกมักไม่กล้าบอกพ่อแม่หรือครู เพราะกลัวจะถูกซ้ำเติม สมน้ำหน้า หรือไม่ได้รับความสนใจ เพราะผู้ใหญ่อาจมองว่าเป็นเรื่องของเด็กหยอกล้อกันไปมาไม่นานก็เลิก แต่ในความเป็นจริงแล้วผลที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่าที่คิด บางครั้งเด็กกลัวพ่อแม่รีบโทรศัพท์มือถือ ห้ามใช้อินเทอร์เน็ต จึงเก็บปัญหาไว้คนเดียว พ่อแม่ควรทำใจเย็น รับฟังด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ บอกลูกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่ความผิดของเขา ให้ลูกเข้มแข็ง อดทน อย่าไปให้ความสนใจมาก เพราะยิ่งทำให้คนแกล้งสนุกและทำต่อไป ช่วยลูกแก้ไขปัญห เช่น ปิดกั้นหรือบล็อก (block) เพื่อนที่แกล้ง ลบข้อความหรือภาพที่โดนตัดต่อ ขอความช่วยเหลือจากครู หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก ก่อนที่จะหยิบยื่นโทรศัพท์มือถือให้ลูกก็ต้องสอนให้เข้าใจว่ามีภัยอันตรายอะไรบ้างบนโลกไซเบอร์ เช่น การรับเพื่อนใหม่ การพูดคุยกับเพื่อน การโพสต์ข้อมูลหรือภาพส่วนตัวมากเกินไป ควรสอนให้ลูกรู้จักการตั้งค่าความปลอดภัยในการใช้โซเชียลมีเดีย ในส่วนของผู้ให้บริการเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดีย ควรมีกฎกติกาเพื่อต่อต้านการกลั่นแกล้งรังแก โดยประกาศชัดเจนว่าห้ามทำและมีมาตรการดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืน ควรมีปุ่มรับแจ้งหรือรายงานกรณีถูกกลั่นแกล้งรังแก เพื่อให้เด็กขอความช่วยเหลือในการลบเนื้อหาที่ทำให้อับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง จัดเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือเยียวยาจิตใจและความเสียหายของเหยื่อ รวมถึงการประสานส่งต่อไปยังสถานพยาบาล ดำเนินการกับผู้กลั่นแกล้ง รวมถึงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือหน่วยงานอื่น ๆ ตามความจำเป็น และเพื่อเป็นการป้องกันแก้ไขปัญหายั่งยืน สังคมควรตระหนักและสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้สังคมไทยปราศจากการกลั่นแกล้งรังแก เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองควรเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง (Self-Esteem) ให้กับเด็ก ด้วยพลังแห่งความรักความอบอุ่นของครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันภัยที่ดีที่สุด

Cyber Bullying การระรานทางไซเบอร์

อ้วน ขาเบียด
หน้าโง่ อีควาย

รักแหละ เลยกแล้งหยอก

การป้องกัน/แก้ไข

ตัวเด็ก ตั้งสติ อย่าวุ่นวายและทำตามดังนี้

- Stop - ไม่ตอบโต้ด้วยวิธีเดียวกัน
- Block - ปิดกั้นคนที่กลั่นแกล้ง
- Tell - ขอความช่วยเหลือจากคนที่เราไว้วางใจ
- Remove - ลบข้อความ/ภาพที่โดนกลั่นแกล้ง
- Be Strong - เข้มแข็ง อดทน ยิ้มสู้ อย่าให้ใครมาทำร้าย ทำให้เราเศร้าหมองได้

ครอบครัว/ครู/เพื่อน/บุคคลรอบตัวเด็ก

- รับฟังอย่างจริงใจเป็นเพื่อนปลอบโยน
- ให้ความรักความอบอุ่น
- ให้ความช่วยเหลือ เช่น ลบ ปิดกั้น
- แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พลาดดับให้เกิดมาตรการกฎหมาย

ผู้ให้บริการเว็บไซต์/สื่อโซเชียล

REPORT

- มีกฏกติกา มาตรการดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนอย่างจริงจัง
- มีปุ่มรับแจ้งหรือรายงานกรณีที่ถูกกลั่นแกล้ง
- มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา/ช่วยเหลือ
- ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (กรณีที่เกิดกฎหมาย)

คือ การกลั่นแกล้ง
การให้ร้าย การด่าว่า
การข่มเหง หรือ การรังแก
ผู้อื่นทางสังคมออนไลน์
เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์

ผลกระทบ

เครียด กังวล เสียใจ อับอาย หดหู่
รู้สึกด้อยค่า รู้สึกไม่เป็นที่ต้องการ
ทำร้ายตัวเอง คิดฆ่าตัวตาย

การติดตามคุกคามทางออนไลน์ (Cyber Stalking)

หมายถึงการสะกดรอยติดตามชีวิตความเคลื่อนไหวทางออนไลน์ของผู้อื่น รุกล้ำสิทธิส่วนบุคคล รบกวนหรือคุกคามบุคคลอื่น ๆ ด้วยอีเมล โปสต์ ข้อความแสดงความคิดเห็น รูปภาพ คลิป โดยมีเจตนาให้ผู้รับเกิดความหวาดกลัว ระแวง เครียด รู้สึกเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งผู้กระทำจะมีพฤติกรรมการขู่รังควานซ้ำ ๆ ต่อเนื่อง stalker หรือผู้ติดตามรังควาน อาจเป็นคนแปลกหน้า อาจเป็นเพื่อน อดีตคนรัก หรือ

อาจเป็นผู้ที่รู้หรือเข้าถึงข้อมูลของเรานั้นเอง

Cyber Stalking มีเป้าหมายชัดเจน มุ่งเข้าไปติดต่อ ทักทาย หรือส่งข้อความไม่เหมาะสมด้วย อาจหลงใหล หมกมุ่น หรือโกรธเกลียดบุคคลที่ตกเป็นเป้า อันเป็นผลจากปัญหาสุขภาพจิตที่มีอยู่แล้ว พบในผู้ที่มีอาการซึมเศร้า ชี้อึดอัด และตีตัวออกห่างจากสังคม ขาดความเข้าใจในโลกความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม เด็กวัยรุ่นที่ใช้สื่อออนไลน์ในชีวิตประจำวันมากเกินไปย่อมเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมนี้ได้ Cyber Stalking เป็นพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การข่มขู่ คุกคาม ลวนลามทางเพศออนไลน์ต่อไปได้อีก หรือถ้ามีเจตนาประจานเพื่อทำให้เหยื่อเกิดความอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง ก็ถือเป็นการกลั่นแกล้ง ระรานทางไซเบอร์ด้วยเช่นกัน

พฤติกรรมติดตามคุกคาม ได้แก่ การขโมยข้อมูลการใช้งานแล้วสวมรอย การทำให้เหยื่อเสื่อมเสียชื่อเสียง เกิดความอับอาย คุกคามโดยใช้ข้อความ รูปภาพ เสียง ที่อาจมีลักษณะลวนลามทางเพศ ชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ หรือมีการข่มขู่ว่าถ้าเจอตัวจะทำร้าย กระทำชำเรา การส่งภาพ คลิปวิดีโอลามก อนาจารไปให้ ทำให้เหยื่อรู้สึกถูกคุกคามทางเพศ

การป้องกันที่ได้ผล คือ อย่าโพสต์ทุกอย่างลงบนโลกออนไลน์ โดยเฉพาะข้อมูลส่วนตัว เช่น ภาพถ่าย หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่ การเช็คอินสถานที่ต่าง ๆ ที่เราไป ควรตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในบัญชีออนไลน์ทั้งหมดให้เห็นเฉพาะคนในครอบครัวหรือเพื่อนสนิทเท่านั้น เพื่อไม่ให้คนอื่นซึ่งอาจเป็นผู้ไม่ประสงค์ดีได้เห็นโพสต์และภาพของเรา ควรระมัดระวังการเข้าใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต wi-fi สาธารณะ เพราะอาจถูกแอบติดตามพฤติกรรมออนไลน์หรือเปิดกล้องสอดแนมได้ เมื่อถูกติดตามคุกคาม ก็ควรตั้งสติ รวบรวมหลักฐานให้ได้มากที่สุด เปลี่ยนรหัสผ่านบัญชีใช้งานออนไลน์ทั้งหมด แล้วแจ้งผู้ให้บริการ เช่น เฟซบุ๊ก หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยห้ามตอบโต้หรือนัดพบกับคนร้ายโดยเด็ดขาด และระหว่างที่เกิดเรื่องก็ไม่ควรเดินทางไปไหนมาไหนเพียงลำพังหรือไปในสถานที่เปลี่ยวร้างที่อาจเกิดอันตราย

Cyber Stalking

การติดตามคุกคามทางออนไลน์

การป้องกัน

- ระมัดระวังในการเลือกรับเพื่อนออนไลน์
- ไม่พูดคุยกับคนแปลกหน้าโดยไม่จำเป็น
- ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป
- ไม่ Check in / Share location บ่อย ๆ
- ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนสื่อออนไลน์ ให้เป็นเฉพาะกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัว

คือ การข่มขู่ รังควาน ติดตามความเคลื่อนไหว ชีวิตออนไลน์ผู้อื่น รุกล้ำสิทธิส่วนบุคคล

การแก้ไข

- ตั้งสติ อย่าอายที่จะขอความช่วยเหลือ
- แจ้งพ่อแม่/ครูให้ช่วยเหลือ
- งดใช้อินเทอร์เน็ตชั่วคราว
- ปิดกั้น (Block) ผู้ที่ติดตามคุกคาม
- รวบรวมหลักฐาน ได้แก่
 - ชื่อ Account เช่น Email Facebook Line ของผู้ติดตามคุกคาม
 - ข้อความ/ภาพที่แสดงถึงการติดตามคุกคาม แล้วแจ้งความเพื่อดำเนินคดีกับทางเจ้าหน้าที่

ผลกระทบ

มีความหวาดกลัว ระแวง เครียด อับอาย เสียชื่อเสียง หากมีการ นำภาพหรือข้อมูลลับ/ส่วนตัว ไปเผยแพร่ ประจาน

การสื่อสารเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม (Sexting)

Sexting หมายถึง พฤติกรรมการส่งรูปเปลือยหรือรูปโป๊กึ่งเปลือย ข้อความ หรือเสียงที่ยั่ววน ปลุกเร้า มีความล่อแหลมทางเพศให้กับผู้อื่น พุดถึงอวัยวะเพศ เสนอหรือแลกเปลี่ยนภาพโป๊เปลือยลามกอนาจาร ของกันและกัน การขอทำกิจกรรมทางเพศ Sexting จึงเป็นการคุกคามหรือลามกอนาจารทางเพศออนไลน์ สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ sexting จากผู้ใหญ่เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็ก เพราะเด็กอาจไม่ได้ต้องการ ไม่ได้มีความสนใจ หรือเด็กอายุน้อยเกินไปที่จะสนใจหรือเข้าใจ บางครั้งสร้างความตื่นตระหนกหวาดกลัวให้กับเด็ก กระตุ้นให้เด็กสนใจและเข้าสู่เรื่องเพศเร็วขึ้น ทำให้เด็กเลียนแบบ ฯลฯ สำหรับบางคน Sexting เป็นอาการเริ่มแรกของการเสพติดเซ็กซ์ อาจทวีความรุนแรงมากขึ้นเพื่อให้ได้ความรู้สึกพึงพอใจมากขึ้นกว่าเดิม

เด็กวัยรุ่นเป็นวัยรุ่นโรมันเปลี่ยนแปลงจึงทำให้ยากเรียนรู้เรื่องเพศ การพูดคุยหรือรับส่งสื่อลามกอนาจารจึงกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา การที่เด็กวัยรุ่นหรือคนที่เป็นแฟนกัน sexting กันจึงมีความเสี่ยงคือการที่ผู้รับสามารถส่งต่อหรือแชร์รูปภาพหรือวิดีโอเหล่านั้นออกไปได้ง่าย ๆ และทันทีที่ส่งรูปภาพนั้นออกไปทางออนไลน์ก็ไม่สามารถเรียกคืนหรือควบคุมอะไรได้อีก เด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกข่มขู่แบล็กเมลเพราะภาพหลุด ได้รับความเสียหาย อับอาย ถูกล้อเลียนจากเพื่อน ถูกตีตราจากสังคม ฯลฯ

พ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องเพศอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย โดยไม่กระตุ้นเร้า ไม่ทำให้รู้สึกว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้ามหรือน่าอับอาย เพื่อป้องกันไม่让孩子เรียนรู้ผิด ๆ จากแหล่งข้อมูลหรือผู้ไม่ประสงค์ดีทางออนไลน์ เตือนเด็กเรื่องความเสี่ยงที่ภาพหรือวิดีโอที่แลกเปลี่ยนกับคนรักหรือส่งให้เพื่อนออนไลน์หรือแม้แต่ถ่ายเองด้วยโทรศัพท์มือถือก็อาจหลุดเผยแพร่ไปไกล กลับมาทำร้ายเราไม่จบสิ้น

การล่อลวงเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Online Grooming)

หมายถึง การกระทำของผู้ใหญ่ที่ค่อย ๆ สร้างสานความสัมพันธ์หรือความรู้สึกดี ๆ กับเด็ก เพื่อให้เด็ก เชื่อใจ ไว้วางใจ โดยมีจุดประสงค์เพื่อล่อลวง ล่วงละเมิดทางเพศ แสวงหาประโยชน์ทางเพศ หรือการค้ามนุษย์ groomer หรือผู้ล่อลวงนั้นไม่จำกัดเพศหรืออายุ เขี่ยอ้อมจะไม่ค่อยรู้ตัว ส่วนใหญ่ groomer จะใช้ช่องทางโซเชียลมีเดีย SMS เกมออนไลน์ แอปพลิเคชัน เพื่อติดต่อกับเหยื่อ โดยคนเหล่านี้จะใช้เวลาในการติดตาม สอดส่องโปรไฟล์ที่น่าสนใจเพื่อเก็บข้อมูลและใช้เป็นช่องทางในการเชื่อมความสัมพันธ์ ซึ่งไม่ใช่เรื่องยากที่จะปลอมแปลงตัวตนหรือบุคลิกลักษณะที่เหยื่อจะสนใจ groomer จ้องมองหาเหยื่อเด็กที่มีความมั่นใจในตนเองต่ำหรือ

ดูเพราะบาง ใจอ่อน อ่อนแอ โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงที่เด็กคนใด มักจะส่งข้อความถึงเหยื่อเป็นร้อย ๆ คนและรอคอยการตอบกลับ ปัจจุบันเหยื่อจะถูกนำไปแสวงหาประโยชน์ทางเพศด้วยการเกลี้ยกล่อม หรือโน้มน้าวชักจูงให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศผ่านทางออนไลน์เพิ่มขึ้น มีการบันทึกภาพหรือวิดีโอเอาไว้ นำไปซื้อขายแลกเปลี่ยนในกลุ่มมีรสนิยมทางเพศกับเด็ก มากกว่าจะกระทำการล่วงละเมิดเหยื่อโดยตรง เพียงอย่างเดียว

การ Grooming เด็ก มีขั้นตอนเริ่มจากการเลือกเหยื่อ เช่น เด็กที่เก็บตัว มีปมด้อย แผลกแยก ขาดความรักความอบอุ่น หรือเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่ลำพัง Groomer จะเข้ามาทำความรู้จัก สร้างสัมพันธ์ สร้างความไว้วางใจโดยเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายให้เด็ก เช่น ให้ความรัก ให้ความอบอุ่น ให้ความรักความอบอุ่น เมื่อสบโอกาสนี้ก็จะพยายามแยกเด็กออกไป เช่น พาไปเที่ยว พาไปที่พักของตนเอง แล้วเตรียมเด็กให้พร้อมกับการล่วงละเมิดทางเพศ เช่น ให้อุ้มกอดนอนจนหลับ เพื่อชวนเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ทำกัน เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็กแล้ว ก็จะพยายามรักษาความสัมพันธ์ในลักษณะนั้นไว้ โดยการให้สิ่งตอบแทนที่เด็กต้องการต่อไปเรื่อย ๆ เด็กอาจกลัวสูญเสียสิ่งที่เคยได้รับ อาจถูกข่มขู่ หากภาพวิดีโอ หรือเรื่องนี้เผยแพร่ออกไปจะได้รับความเสียหายหรือถูกพ่อแม่ลงโทษ ในบางกรณี เด็กเข้าใจว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณผู้ที่มีบุญคุณกับตนหรือครอบครัว จึงยังรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้

พ่อแม่ผู้ปกครองควรหมั่นสังเกตสัญญาณต่าง ๆ ที่บ่งชี้ว่าเด็กอาจกำลังถูก Grooming เช่น เก็บตัว มีความลับ มีแฟนที่อายุมากกว่าหรือเป็นคนแก่ มีข้าวของเครื่องใช้ราคาแพงที่ไม่สามารถอธิบายที่มาได้ เด็กบางคนอาจเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ มีการใช้ยาเสพติด ในวัยรุ่นอาจมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน และไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ เช่น พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ไม่ถูกกาลเทศะ ฯลฯ

หากสงสัยว่าลูกกำลังถูกล่อลวง พ่อแม่จะต้องหาทางพูดคุย เตือนภัย โดยอย่าเพิ่งตำหนิ ตำว่า หรือลงโทษรุนแรง ต้องมองว่าลูกตกเป็นเหยื่อของผู้ใหญ่ที่ต้องการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ พยายามชี้ให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดขึ้น เช่น หากภาพหรือคลิปวิดีโอหลุดออกไป หรือ ภัยของลูกที่ควรจะต้องศึกษาเล่าเรียน มีอนาคตที่ดี หากตั้งครรภในวัยเรียนก็ต้องเปลี่ยนเส้นทางชีวิต อาจติดโรคทางเพศสัมพันธ์ หากเด็กเข้าใจว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณ พ่อแม่ก็ต้องชี้แจงได้ว่าการตอบแทนบุญคุณนั้นสามารถทำได้หลายวิธี แต่ไม่ใช่การยอมให้ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ หากพ่อแม่ไม่สามารถพูดคุยเปิดใจกับเด็กได้เอง ควรปรึกษานักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์

Sexting

การพูดคุย รับส่ง
สื่อทางเพศที่ไม่เหมาะสม

คือ พฤติกรรมการส่งรูปเปลือยหรือรูปโป๊กึ่งเปลือย วิดีโอ ข้อความหรือเสียงที่มีความล่อแหลมทางเพศ การแลกเปลี่ยนภาพโป๊ เปลือย ลามกอนาจารของกันและกัน

ผลกระทบ
รู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ
เครียด กอดตัน
หากภาพหลุดเผยแพร่
ออกไปจะรู้สึกอับอาย
เสียชื่อเสียง เสียอนาคต
เสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า

Cyber Grooming

การสร้างสัมพันธ์เพื่อ
หวังละเมิดทางเพศ

คือ การกระทำของผู้ใหญ่ที่ค่อย ๆ สร้างสานความสัมพันธ์หรือความรู้สึกดี ๆ เพื่อให้เด็กเชื่อใจและไว้ใจ โดยมีจุดประสงค์เพื่อหลอกลวง ล่วงละเมิดทางเพศ แสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือค้ำบุษย์

สัญญาณบ่งชี้ของผู้ที่ได้รับผลกระทบ

- เก็บตัว ทำตัวลับ ๆ ล่อ ๆ มีความลับ
- มีแฟนที่อายุมากกว่าหรือเป็นคนแก่
- ไปพบเพื่อนในสถานที่ที่ปิดปกติ
- มีสิ่งของใหม่ที่ราคาแพงโดยไม่สามารถอธิบายที่มาได้
- เริ่มต้นแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ ใช้จ่ายเสพติด

การป้องกัน

- ระมัดระวังในการเลือกรับเพื่อนออนไลน์
- ไม่พูดคุยกับคนแปลกหน้าโดยไม่จำเป็น
- ไม่คลิก Link ที่ไม่รู้จัก
- ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป
- ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนสื่อออนไลน์ให้เป็นเฉพาะกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัว

การแก้ไข

- ตั้งสติ อย่าอายที่จะขอความช่วยเหลือ
- อย่าเสียดายเงินและของที่ได้มาโดยง่าย
- แจ้งพ่อแม่/ครูให้ช่วยเหลือ
- ปิดกั้น (Block) ผู้ที่ส่งข้อความมา
- รวบรวมหลักฐาน ได้แก่
 - ชื่อ Account เช่น Email Facebook Line ของผู้ส่งข้อความ
 - เก็บข้อความ/รูปภาพทางเพศ เพื่อเป็นหลักฐานไปแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

รัก..ไม่ได้แปลว่าต้องยอม

SEND ตอนรักกัน
ให้ภาพลบแทนคำคิดถึง

สัญญาว่าจะดูคนเดียว

ไม่ไว้ใจเค้าหรือ...

ก็เราเป็นแฟนกันนะ

เซอ..เซ็กซีจัง

เก็บไว้ดูตอนคิดถึง

ไม่รักเค้าแล้วละสิ!!

Share ตอนเลิกรัก
ส่งต่อทั่วออนไลน์

ประจํา nangtawdi

ขายคลิปเด็ด

ไม่โชว์ ไม่แชะ ไม่แชร์

ละเมิดเด็กออนไลน์...ได้อย่างไร

การล่อลวงเด็กผ่านการ Chat

โดยใช้ข้อมูลส่วนตัวที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตในการติดต่อและล่อลวง

การถ่ายภาพ/คลิป
ขณะที่มีการละเมิดเด็ก

การล่อลวงให้เด็กโชว์ภาพ/
คลิปในทางลามก

การให้เด็กดูสื่อลามก
เพื่อล่อลวงให้ทำตาม

การส่งภาพ
อวัยวะเพศให้เด็กดู

: มีปัญหาอะไรบอกนี่นะ
: นี่ยินดีช่วยเหลือ

การสร้างควมไว้วางใจ
เพื่อนัดเจอและละเมิด

ผมก็ตกเป็น
เหยื่อนะค้าบบ

การแบล็กเมลทางเพศ (Sextortion)

สื่อออนไลน์ ถูกใช้เป็นช่องทางในการละเมิดทางเพศเด็กเพิ่มมากขึ้น เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Child Sexual Exploitation) กรณีที่พบบ่อยในระยะหลังนี้ ได้แก่การ “แลกกล้อง” หมายถึงการถ่ายทอดสดพฤติกรรมทางเพศระหว่างสองฝ่าย เด็กจะถูกโน้มน้าวชักจูงหรือล่อลวงให้กระทำพฤติกรรมทางเพศ กระทำต่อตนเอง กระทำกับผู้อื่น หรือถูกกระทำ ต่อหน้ากล้องวิดีโอที่กำลังถ่ายทอดสดทางออนไลน์ โดยฝ่ายที่เป็นเหยื่อไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มมิจฉาชีพอัดคลิปวิดีโอเอาไว้ข่มขู่กรรโชกทรัพย์หรือนัดหมายเพื่อละเมิดทางเพศ พวกนี้จะนำคลิปวิดีโอไปขายในกลุ่มที่มีรสนิยทางเพศกับเด็ก หรือปล่อยขายทำกำไรบนเว็บไซต์สื่อลามกอนาจารทั้งในและต่างประเทศ เด็กหลายคนที่ถูกเป็นเหยื่อจะมีความเครียด หดหู่ ด้วยกลัวว่าคลิปจะแพร่กระจายออกไปทำให้ได้รับความเสียหาย อับอาย ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้หน้าที่การงาน ครอบครัว และสถานะทางสังคม บางรายซึมเศร้าจนถึงอยากฆ่าตัวตาย สิ่งที่ถูกโพสต์บนอินเทอร์เน็ตจะคงอยู่ แม้ภาพหรือคลิปวิดีโอจะถูกลบออกไปจากเว็บไซต์ในวันนี้ แต่ก็อาจถูก upload หรือ share กลับมาได้อีกโดยคนที่ save เก็บเอาไว้แล้ว การแนะนำให้เด็กป้องกันตนเองจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด อย่าถ่ายหรืออย่าให้ใครถ่ายภาพหรือวิดีโอส่วนตัวเป็นอันขาด เด็กหลายคนตกเป็นเหยื่อเพราะไว้ใจเพื่อนออนไลน์ คิดว่าจะสนุกด้วยกันชั่วคราว หรือทำเพื่อแลกเงิน เข้าใจว่าคลิปจะอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ ดูกันเพียงไม่กี่คน ไม่ได้ตระหนักว่าจะเผยแพร่ไปไกล เรียกคืนไม่ได้ และส่งผลกระทบต่อชีวิต ต่ออนาคต

เมื่อภาพหรือคลิปส่วนตัวหลุดเผยแพร่ไปในอินเทอร์เน็ตแล้ว ควรทำอย่างไร

- ควรรวบรวมหลักฐาน เพื่อส่งแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เร็วที่สุด
- อย่าเชื่อคำขู่โดยยอมจ่ายเงินหรือทำตามข้อเสนออื่น เช่น นัดพบ ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย หรือส่งภาพกลับไปให้อีก
- ปิดกั้น (block) คนที่กำลังขู่กรรโชก และไม่รับเพื่อนใหม่ ไม่คุยกับคนแปลกหน้าในช่วงนั้น
- ทำจิตใจให้เข้มแข็ง แจ้งหน่วยงานผู้ให้บริการ สายด่วน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อประสานลบภาพหรือคลิปที่หลุดไป แต่ก็ต้องทำใจด้วยว่าภาพหรือคลิปนั้นอาจจะกลับขึ้นมาได้อีกโดยคนที่ save เก็บไว้แล้ว
- ทำจิตใจให้เข้มแข็ง ชีวิตต้องดำเนินต่อไป ผิดเป็นครู เตือนภัยเพื่อน ๆ เตือนภัยสังคม

การพนันออนไลน์ (Online Gambling)

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือซึ่งพกติดตัวเกือบตลอดเวลา นั่นหมายถึงโอกาสที่จะเข้าถึงการพนันออนไลน์ก็มีเกือบตลอดเวลาเช่นเดียวกัน ปัจจุบันพบแนวโน้มมีคนเล่นพนันที่บ่อนคาสีโนลดลงเรื่อย ๆ เพราะนักพนันยุคใหม่หันไปเล่นพนันทางออนไลน์แทน เนื่องจากเข้าถึงได้ง่าย มีการพัฒนารูปแบบสมจริงมากยิ่งขึ้น ผู้เล่นไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือประเทศใดก็สามารถโทรศัพท์มาให้นายหน้าเล่นแทนได้ เล่นได้ทุกที่ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง คนเล่นออนไลน์มีแนวโน้มติดการพนันง่ายและเสี่ยงสูญเสียเงินมากกว่าการพนันออฟไลน์ เพราะความยับยั้งชั่งใจต่ำ ยิ่งคนที่ใช้มือถือเล่นมีโอกาสมากกว่า โดยงานวิจัยจำนวนมากสำรวจพบว่าคนเล่นพนันออนไลน์อายุน้อยลงกว่าเดิม กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเติบโตมากขึ้น เพราะเด็กยุคใหม่มีอิสระ พ่อแม่ปล่อยให้อยู่กับสื่อดิจิทัล ทั้งเรื่องความเป็นส่วนตัวที่เมื่อก่อนต้องคอยปกปิดเวลาไปเล่นพนัน การพนันออนไลน์ทำให้ปัญหาเหล่านี้หมดไป

การพนันทำลายสมอง ส่งผลต่อระบบคิดและพฤติกรรมตลอดชีวิต ในเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากการพนัน นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ เลขาธิการมูลนิธิสตรี้-สฤชดิวังค์ ได้ให้ข้อมูลว่า องค์การอนามัยโลกกำหนดให้พฤติกรรมติดการพนันเป็นความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่ง เรียกว่า Pathological Gambling หรือโรคติดพนัน อาการคือ แม้ผู้เล่นการพนันจะมีความสุขจากการเล่นพนัน แต่ก็หยุดไม่ได้ ยังคงต้องเล่นต่อไป และ การพนันส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะด้านสมอง งานวิจัยด้านการแพทย์ระบุชัดเจนว่า การพนันเป็นเกมที่สามารถทำลายสมองของเด็กและเยาวชนได้อย่างถาวร วัยรุ่นที่หมกมุ่นหรือติดการพนัน จะส่งผลให้สมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex) ไม่เพิ่มเนื้อสมอง ไม่พัฒนาอย่างถาวร และยิ่งอาจถูกคัดทิ้งเพราะไม่ได้ใช้งาน ส่งผลต่อระบบคิดและพฤติกรรมที่จะติดตัวไปตลอดชีวิต กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่อดทนรอความสำเร็จ หวังได้เงินมาง่าย ๆ และรวดเร็ว

เยาวชนคนหนึ่งกล่าวว่า “เวลาที่ผมเล่นได้ มันทำให้ผมรู้สึกดีและอยากเล่นอีกเรื่อย ๆ แต่เวลาที่ผมเสีย ผมจะหงุดหงิดมากและอยากเอาคืน ดังนั้นไม่ว่าจะได้หรือเสียผมก็รู้สึกอยากเล่นพนันทั้งนั้น”

ความรักความอบอุ่นในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ พ่อแม่ควรใช้จิตวิทยาพูดคุยกับลูกที่เล่นพนันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรดูแลลูกอย่างใกล้ชิดในแบบเพื่อนที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยสร้างสรรค์ เมื่อติดพนันแล้วควรไปปรึกษาจิตแพทย์หรือโทรสายด่วนสุขภาพจิต หมายเลข 1323 เพื่อขอรับคำปรึกษาแนะนำในการเลิกพนัน

การพนันออนไลน์

ผลกระทบ

เสียเงิน

เสียการเรียน

เสียเวลา

สอบกลางภาค
ภาษาจีน F
ภาษาอังกฤษ F
วิชาคณิตศาสตร์ F
วิชาสังคม F
วิชาอื่น ๆ F
ไม่ผ่าน

สมองโดนทำลายอย่างถาวร

*โดยเฉพาะเมื่อเล่นพนันตั้งแต่เด็ก

เสียสุขภาพจิต

อารมณ์แปรปรวน
ใจร้อน หงุดหงิดง่าย

ปัญหาครอบครัว

ปัญหาทะเลาะวิวาท

ก่อให้เกิดอาชญากรรม

อาการติดพนัน

✓ เพิ่มเงินเล่นเกมพนันตลอด

✓ หงุดหงิดอารมณ์เสีย
เมื่อต้องเลิกเล่น

✓ เล่นพนันเสีย
ก็อยากเล่นเอาคืน

✓ ขาดความรับผิดชอบต่อ
หน้าที่การงาน การเรียน

✓ คิดคำนึงถึง
เกมพนันบ่อยๆ

✓ เลิกไม่สำเร็จ

✓ โทกทก
คนรอบตัว

✓ หนีสินรุงรัง

การดูแลรักษา

ชีวิตนี้ต้องมีอนาคต

23 ปี : เรียนจบ
24-30 ปี : ทำงานเก็บเงิน
31 ปี : ซื้อมรดก
กราฟชีวิตพุ่ง

นักถึงอนาคต

- หากิจกรรมอื่นทำ
- ทำงานสุจริตทำ

นมดตัว
ฟังพินาด!!

นักถึงผลเสีย

ลูกทะเละ
พ่อแม่ก็ตกใจ

นักถึงครอบครัว

คนรอบข้างให้กำลังใจ
ในการลด ละ เลิก

การติดเกม (Game Addiction)

การเล่นเกมนานจนไม่สามารถควบคุมระยะเวลาหรือความถี่ในการเล่นไม่ได้ พยายามเพิ่มเวลาเล่นเกมมากขึ้นเรื่อย ๆ ให้ความสำคัญกับการเล่นเกมมากกว่าสิ่งอื่นใดในชีวิต มีการเล่นเกมอย่างต่อเนื่องแม้จะเกิดผลกระทบด้านลบแล้วก็ไม่สามารถลดหรือเลิกเล่นเกมได้ เรียกว่า ติดเกม องค์การอนามัยโลก (WHO

– World Health Organization) ได้ระบุการติดเกมเป็นโรคทางสุขภาพจิต หรือที่เรียกว่า Gaming Disorder ส่วนใหญ่เด็กติดเกมจากการเล่นเกมผ่านอินเทอร์เน็ตทั้งสิ้น โดยจะมีอาการสำคัญได้แก่ ใช้เวลาเล่นเกมมากเกินไป หมกมุ่น เกิดความเครียด เสี่ยงแบบพฤติกรรมก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง มีค่าใช้จ่ายมากจากการเล่นเกม ขาดการควบคุมตนเองในการใช้ชีวิตปกติ เช่น การกิน การนอน และเสียหน้าที่การงานหรือการเรียน

การเล่นเกมนำให้เกิดโทษ ควรกำหนดกฎกติกา เบื้องต้นคือห้ามเด็ดขาดในการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์จอใสต่าง ๆ เป็นพี่เลี้ยงลูก โดยเฉพาะกับเด็กอายุต่ำกว่า 2 ขวบ เนื่องจากจะส่งผลให้พัฒนาการล่าช้าจน สมาธิสั้น นอนไม่หลับ มีอาการของออทิสติกเทียม ฯลฯ สำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย ไม่เกิน 5-6 ขวบ อาจใช้สื่อจอเสริมการเรียนรู้ได้ โดยมีครูหรือผู้ปกครองเป็นผู้เลือกสื่อและชี้แนะเด็กไปด้วย เด็กควรได้รับการพัฒนาเรื่องสมาธิและทักษะทางสังคม เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในโลกแห่งความเป็นจริง เมื่อเด็กโตขึ้นก็สามารถใช้สื่อออนไลน์อย่างอิสระได้มากขึ้น แต่ก็ควรมีกฎกติกาสอนทักษะรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น ชมรม ชุมนุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียนมากกว่าอยู่หน้าจอสี่เหลี่ยม ดังนั้น ครอบครัวต้องสร้างจุดแข็งในการอยู่ร่วมกับเกมหรือเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์หน้าจอใสต่าง ๆ ด้วยหลักปฏิบัติในครอบครัว 3 ต้อง 3 ไม่ ซึ่ง นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ ได้แนะนำไว้ ดังนี้

3 ต้อง ได้แก่

- ต้อง กำหนดเวลา (เช่น 1 ชั่วโมงต่อวัน หลังทำการบ้าน/หน้าที่ ให้เรียบร้อยเสียก่อน)
- ต้อง กำหนดรายการให้ลูก (รายการ/กิจกรรมใดทำได้-ไม่ได้ เว็บไซต์แบบใดควร-ไม่ควรใช้)
- ต้อง เล่นกับลูก (เพื่อสามารถชี้แนะถูกผิด การคิดวิเคราะห์ รู้เท่าทันข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ)

3 ไม่ ได้แก่

- ไม่ เป็นแบบอย่างที่ดี
- ไม่ ใช้ในเวลาครอบครัว เช่น เวลาทานข้าว เวลาที่ครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกัน
- ไม่ ใช้ในห้องนอน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องกำหนดขอบเขตหรือพื้นที่เหล่านี้ในครอบครัว

3 ไม่..... ต้อง.....ในการเลี้ยงลูก

ต้อง.....
กำหนดเวลา

ต้อง.....
กำหนดรายการ

ต้อง.....
เล่นกับลูก

ไม่.....
ใช้ในห้องนอน

ไม่.....
ใช้ในเวลารอบครัว

ไม่.....
เป็นแบบอย่างที่ดี

f นายแพทย์ยงยุทธ วาศิทธิธรรมรัตน์

พญ.ทิพาวรรณ บุรณะสิน จิตแพทย์ประจำ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
ภายใต้ กรมสุขภาพจิต ได้ให้คำแนะนำในการดูแลเด็กไม่ให้ติดเกม ดังนี้

ข้อควรปฏิบัติ

- ฝึกวินัยและความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก
- จำกัดเวลาการเล่นแต่ครั้งไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง
- ควรส่งเสริมการเล่นกีฬาทดแทนการเล่นวิดีโอเกม

ข้อควรหลีกเลี่ยง

- อนุญาตให้เล่นเกมในห้องนอนส่วนตัว
- การเล่นเกมก่อนทำการบ้าน ก่อนเข้านอน
- เกมต่อสู้ รุนแรง เต็มเงิน เล่นพนันหรือเดิมพันในการเล่น

ข้อห้าม

- หยิบยื่นเกมให้เด็กแทนของเล่นหรือของรางวัล
- การเล่นเกมนานเกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน
- เกมการพนันทุกชนิด การลงแข่งขันชิงเงินรางวัลลักษณะมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

เด็กทุกคนที่เล่นเกมออนไลน์ มีความเสี่ยง “เสพติดเกม”

พญ.ทิพาวรรณ บุรณะสิน มีข้อเสนอแนะ

- เด็กปฐมวัย - ก่อนวัยเรียน (0-5 ปี) ห้ามใช้สมาร์ทโฟนหรือสื่อจอใสหากอายุยังไม่ถึง 2 ขวบ และใช้เพียงวันละไม่เกิน 1 ชั่วโมง สำหรับเด็กอายุ 2-5 ขวบ ภายใต้การดูแลแนะนำของพ่อแม่หรือครู
- เด็กวัยเรียน - ก่อนวัยรุ่น (6-12 ปี) ห้ามปล่อยให้เล่นเกมโดยลำพัง ควรกำกับเวลาและความรับผิดชอบอย่างใกล้ชิด
- วัยรุ่น (13-18 ปี) – เผื่อระวังเกมที่มีเนื้อหาความรุนแรงและกำกับพฤติกรรมการเล่นเกมแนว MOBA – Multiplayer Online Battle Arena เช่น จำกัดเวลา จำกัดการเข้าถึง การพูดคุยในเนื้อหาไม่เหมาะสม จำกัดการเติมเงิน ไม่ควรสนับสนุนการลงแข่งขันชิงรางวัลทุกรูปแบบ และควรห้ามการพนันทุกชนิด
- เยาวชน (18-25 ปี) – เผื่อระวังพฤติกรรมที่มีแนวโน้มกระทำผิดกฎหมายและก่อกวนนี้ขึ้นจากการพนัน

เมื่อเด็กเริ่มมีพฤติกรรมเสพติดเกม ควรพูดคุยทำความเข้าใจกับเด็ก ติดตามผลการเรียนและสถานะอารมณ์ เบี่ยงเบนความสนใจด้วยกิจกรรมทดแทน ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเสียแต่เนิ่น ๆ หากพบความผิดปกติทางพฤติกรรมและอารมณ์ที่เริ่มมีความรุนแรง ควรพาไปพบจิตแพทย์

สำหรับน้อง ๆ เด็กและเยาวชนที่เล่นเกม แนะนำให้ทำแบบทดสอบการติดเกม และ แบบวัดภูมิคุ้มกันการติดเกม พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถใช้แบบประเมินระดับการติดเกมของลูกได้ ที่เว็บไซต์ Healthy Gamer ของ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

<http://www1.si.mahidol.ac.th/Healtygamer/quiz> เป็นแบบทดสอบออนไลน์ หลังทำแบบทดสอบออนไลน์เสร็จ จะมีการรวมคะแนนและระดับการติดเกมหรือระดับภูมิคุ้มกัน พร้อมคำแนะนำในการปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาการติดเกม แนวคำถามในแบบประเมินจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็ก เช่น มักเล่นเกมจนลืมเวลา เล่นเกมติดตื้นจนตื่นไปเรียนไม่ไหว สนใจทำกิจกรรมอย่างอื่นน้อยลงมาก มักอารมณ์เสียเวลาที่มีใครมาบอกให้เลิกเล่นเกม ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปกับการเล่นเกม ลืมเหลวในการเลิกเล่นเกม หมดเงินไปกับการเล่นเกมมาก ผลการเรียนแย่งลงมาก มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว เป็นต้น

ติดเกม

องค์การอนามัยโลก

(WHO – World Health Organization)
ระบุว่าการเล่นเกมนั้นเป็นโรคทางสุขภาพจิต
หรือเรียกว่า **Gaming Disorder**

คือ การเล่นเกมนาน
จนไม่สามารถควบคุมเวลา
หรือความถี่ในการเล่น
พยายามเพิ่มเวลาเล่น
ให้ความสำคัญกับเกมมากกว่า
สิ่งอื่นใดในชีวิตประจำวัน

ผลกระทบ

เกิดความเครียด เลียนแบบพฤติกรรม
ก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น
ขาดการควบคุมตนเองในการใช้ชีวิตปกติ
เช่น การกิน การนอน ส่งผลเสียต่อชีวิต
ด้านการเรียนหรือการทำงาน
สัมพันธ์ภาพของครอบครัว

การป้องกัน

- ฝึกวินัยและความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก
- จำกัดเวลาการเล่นเกมนั้นแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 1-2 ชั่วโมง
- พ่อแม่ช่วยแนะนำเลือกเกมที่เหมาะสม
- ควรส่งเสริมการเล่นกีฬาจริงหรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อทดแทนการเล่นวิดีโอเกม

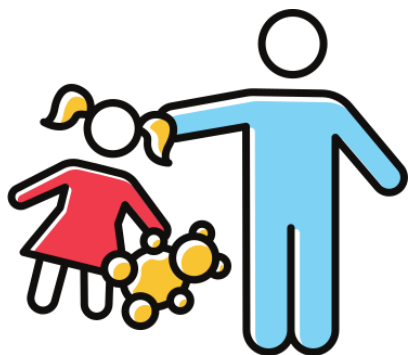
การแก้ไข

- พยายามลดเวลาการเล่นเกมนั้น โดยการหา
กิจกรรมอื่นทดแทน
- จำกัดค่าใช้จ่ายในการเล่นเกมนั้น
- ประเมินระดับการติดเกมของลูกเพื่อหาวิธี
แก้ไขที่เว็บไซต์ของศิริราช ม.มหิดล
healthygamer.net
- การติดเกมในระดับรุนแรง เด็กจะมีภาพเกม
ในสมองตลอดเวลา เกิดภาพหลอนเห็นผี
ปีศาจ หรือศัตรูในเกมที่เล่นออกมาติดตาม
ทำร้าย ทำให้หวาดกลัว นอนไม่หลับ
ทำร้ายตนเอง จนคิดอยากฆ่าตัวตาย
ต้องพาไปพบจิตแพทย์โดยเร็วที่สุด

การกระทำความรุนแรงต่อเด็ก

ภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์ สะท้อนถึงวิถีคิดเกี่ยวกับความรุนแรงของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม อันมีผลมาจากความคุ้นชินและค่านิยมต่อเรื่องความรุนแรงที่

สืบเนื่องมาจากครอบครัวและโรงเรียน จนแสดงออกมาในสังคม ผศ.ดร.สมบัติ ตาปัญญา ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ขับเคลื่อน “โรงเรียนปลอดความรุนแรง” โดยความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ และ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กล่าวถึงความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในโรงเรียนว่า มีรูปแบบที่เห็นได้ชัดอย่างน้อย 3 รูปแบบ

คือ ความรุนแรงจากครูสู่นักเรียน ความรุนแรงจากนักเรียนด้วยกันเอง และความรุนแรงในรูปแบบการทะเลาะวิวาท และสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงเหล่านี้ ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดในสื่อ ทั้งข่าวละคร โฆษณา ภาพยนตร์ วิดีโอเกม ฯลฯ จนกลายเป็นวัฒนธรรมเหมือนโรคระบาด เกิดการเลียนแบบ และนำความรุนแรงสู่ครอบครัว ชุมชน และคนในสังคม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้ได้รับความสนใจแก้ไขอย่างเป็นระบบ และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลา ผลกระทบจากความรุนแรงเหล่านี้ที่เห็นชัดที่สุด คือ ระบบการเรียนรู้ สมองจะตื่นตื้น กังวล หวาดกลัว จะทำให้ขาดสมาธิ และจะเห็นชัดว่าหากระดับความรุนแรงในโรงเรียนสูงขึ้น ผลการเรียนรู้ของเด็กจะต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงในโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน ที่พบว่า บรรยากาศที่ก้าวร้าวก็ทำให้เด็กก้าวร้าวตาม เกิดเป็นค่านิยมและถ่ายทอดกันไปรุ่นต่อรุ่นได้

“ความรุนแรงเหมือนเนื้อร้ายที่ซ่อนอยู่ภายใน เรามักมองไม่ค่อยเห็นจนกว่าจะมีความรุนแรงเกิดขึ้น เช่น นักเรียนเสียชีวิต จึงจะตื่นตัว พอเรื่องเงียบไปทุกอย่างก็ดำเนินไปเหมือนเดิม นักเรียนที่ถูกลงโทษรุนแรง ถูกข่มเหง รังแก ก็ต้องทนทุกข์ทรมานต่อไป เป็นสภาพที่พบบ่อยเช่นเดียวกับปัญหาทารุณกรรมอื่น ๆ เช่น การทารุณกรรมเด็ก สตรี หรือความรุนแรงทางเพศ ที่ผู้ถูกกระทำไม่กล้าบอกใคร กลัวและอับอาย ซึ่งการแก้ไขที่ผ่านมาเป็นระยะสั้น ๆ เท่านั้น” อาจารย์สมบัติกล่าวเพิ่มเติม

ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย จึงควรตระหนักในปัญหานี้ซึ่งเป็นปัญหาที่ป้องกันและแก้ไขได้ การนำเด็กไปบำบัดเยียวยา เช่น ทำความสะอาด ไปด้วยน้ำสบาน นั่งสมาธิ เข้าค่ายทหาร ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหามา ต้องเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ที่ไม่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง มีการเฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ในระดับนโยบาย ต้องรู้ทันค่านิยมที่ส่งเสริมความรุนแรง ส่งเสริมให้ถูกทาง ทุกวันนี้เด็กแข่งขันกันมาก นำไปสู่ความเห็นแก่ตัว และเกิดความก้าวร้าวรุนแรง เราควรลดการแข่งขันลง เน้นการช่วยเหลือร่วมมือกันให้มากขึ้น ส่วนชุมชนก็ต้องลงทุนให้การศึกษแก่ประชาชนมากขึ้น ให้เข้าใจถึงความเสียหาย

ที่จะเกิด ดึงให้คนหันมาร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลง ผู้นำชุมชนก็ควรสร้างโอกาสหรือธรรมเนียมการปฏิบัติให้คนช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันมากขึ้นเพื่อเยาวชนจะได้ซึมซับเอาค่านิยมดี ๆ สำหรับองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำมาใช้ ได้แก่ สันติศึกษา การแก้ไขข้อขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การเสริมสร้างวินัยเชิงบวก คือการจัดการพฤติกรรมเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น ผู้คนในสังคมที่ตระหนักถึงปัญหาความรุนแรง ก็สามารถช่วยได้ เริ่มจากตัวเองไม่ใช้และไม่สนับสนุนให้ใช้ความรุนแรง ขยายไปยังครอบครัว ชัยบุรีระดับโครงสร้าง ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยเวลาและการลงมือทำทันที

ความรุนแรงในสื่อ

ความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงในโรงเรียน ความรุนแรงในสังคม สามารถถูกนำมาขยายผ่านสื่อ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์นั้นทำได้โดยการถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วส่งต่อ การโพสต์เล่าเรื่อง ใส่ข้อความยั่วเย้า แสดงอารมณ์ การที่มีผู้มาร่วมแสดงความคิดเห็นในทางก้าวร้าว รุนแรง จาบจ้วงลวงละเมิด ทำให้เรื่องลุลกลามบานปลาย สร้างความบอบช้ำให้กับเหยื่อมากกว่าเดิม

อีกเรื่องที่น่าเป็นห่วง คือ ข่าวการทารุณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กมักจะได้รับ ความสนใจจากสื่อมวลชนวิชาชีพ สื่อพลเมือง สื่อสมัครเล่น รวมถึงประชาชนทั่วไป ในการนำเสนอผ่านช่องทางสื่อ

ต่าง ๆ โดยเฉพาะทางออนไลน์นั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก นอกจากจะเป็นประโยชน์เพื่อการแจ้งข่าวสาร เตือนภัย ให้ความรู้ หรือระดมสรรพกำลังความคิดเห็นเพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงสังคมแล้ว บ่อยครั้งจะทิ้งปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวเด็กและครอบครัวไว้ภายหลังเสมอ เช่น การละเมิดอัตลักษณ์ ข้อมูลและความเป็นส่วนตัว การเปิดเผยความลับและความเป็นอยู่อย่างสงบของเด็กและครอบครัว

การกระทำซ้ำเติม ช่มเหงจิตใจ และความรู้สึกทุกข์เศร้า หวาดกลัว การเปิดพื้นที่สาธารณะแสดงความคิดเห็นจนนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวที่มากขึ้น การวิจารณ์เด็กในทางเสียหาย การบิดเบือนข้อมูล ฯลฯ เหล่านี้ได้กลายมาเป็นปัญหาสำคัญของการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ทุกภาคส่วนจึงควรจะต้องแสดงบทบาทเพื่อลดผลกระทบและบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อมวลชน ผู้ทำหน้าที่สื่อข่าว และประชาชนทั่วไปที่สามารถโพสต์ แชร์ แสดงความเห็น ฯลฯ ก็จะต้องมีหลักในการนำเสนอข่าวสารโดยไม่ละเมิดสิทธิเด็ก คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

หลักทั่วไปในการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ใช้หลักจริยธรรมวิชาชีพ ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
คำนึงถึงผลกระทบต่อเด็กและครอบครัว

ต้องไม่นำเสนอข้อมูลส่วนตัวที่ทำให้เด็กถูกมอง
ในทางลบหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณะ

ต้องแสดงตนว่าเป็นสื่อมวลชน ไม่สืบข่าวด้วยการ
เข้าถึงเด็กโดยพ่อแม่ไม่ยินยอม

พึงระวังการผลิตหรือเผยแพร่ซ้ำ ภาพหรือคลิปที่มีเด็ก
ในลักษณะขมขื่น ทำให้เป็นตัวตก นำสงสาร สมเพศ
หรือเป็นช่องทางให้เกิดการกลั่นแกล้งทางออนไลน์

กรณีเป็นคดีความทางกฎหมายแล้ว จะต้อง
ขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อนเข้าถึงตัวเด็ก

พึงระวังการใช้คำถามที่ตอกย้ำและก่อให้เกิด
ผลกระทบทางลบต่อจิตใจเด็ก

ต้องไม่เปิดเผยข้อมูลอัตลักษณ์ทางกายภาพ
และทางออนไลน์ของเด็ก

พึงระวังการนำเสนอข่าวในลักษณะจำลอง
เหตุการณ์ เป็นการฉายซ้ำที่อาจส่งผลกระทบ
ทางลบต่อเด็ก

การนำเสนอข่าวต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด
ของเด็กทั้งในเรื่องสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเป็นส่วนตัว
และความเป็นอยู่อย่างสงบ

พึงระวังเนื้อหาและวิธีการนำเสนอที่จะส่งผลต่อ
ความปลอดภัยของเด็กซึ่งมีสถานะเป็นพยานบุคคล
ในคดีความต่าง ๆ

ต้องขออนุญาตในการสัมภาษณ์เด็ก ไม่ล่อลวง
แลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ หรือมีเงื่อนไขต่อรอง
ที่เด็กลำบากใจที่จะตอบปฏิเสธ

พึงระวังการนำเสนอข่าวเด็กในช่องทางสื่อสังคม
ที่ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่คุกคาม
ดูหมิ่น ประณาม ประจาน หรือนำเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของเด็ก

ต้องไม่นำเสนอภาพลามก อนาจาร โป๊เปลือย
อุจาด ความรุนแรง และภาพการเสียชีวิต หรือ
ศพเด็ก

ควรมีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนอันเนื่องมาจาก เนื้อหา
และวิธีการนำเสนอข่าวเด็กของสื่อมวลชน และมี
มาตรการแก้ไขอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ภัยและความเสี่ยงอื่น

บนโลกออนไลน์ ยังมีภัยและความเสี่ยงอื่น ๆ ที่มาจากเนื้อหาข้อมูล การติดต่อกับผู้คน รวมถึงพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงของตัวเอง

○ การเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลที่ผิดกฎหมาย/อันตราย เป็นต้นว่า สื่อลามกอนาจาร สารเสพติด อาวุธ ความรุนแรง ลัทธิความเชื่อ ค่านิยมหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กอาจ download หรือ save เนื้อหาข้อมูลที่ผิดกฎหมายมาไว้ ส่งต่อ แชร์เนื้อหาข้อมูลนั้นออกไป การมีสื่อลามกอนาจารเด็กไว้ในครอบครอง เป็นความผิด การผลิต เผยแพร่ ส่งต่อ ทำการค้าสื่อลามกอนาจาร เป็นความผิด การเล่นพนัน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงเว็บพนัน เป็นความผิด บางครั้งเด็กอาจทำสิ่งที่ผิดกฎหมายเลียนแบบพฤติกรรมอันตราย เช่น การค้ายา เสพยา ขายหรือโฆษณาสินค้าผิดกฎหมาย/ผิดศีลธรรม ฯลฯ จึงควรดูแลแนะนำเด็กที่ใช้สื่อออนไลน์ในเรื่องของการเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย การถูกโน้มน้าวชักจูงให้กระทำหรือยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย การเลียนแบบเน็ตไอดอลในทางที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ

○ ถูกโกงเงินซื้อสินค้า สินค้าคุณภาพต่ำ ไม่ได้รับสินค้า ควรแนะนำเด็ก ๆ ให้รู้จักเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าออนไลน์ที่เชื่อถือได้ เช่น มีการรับรองโดยหน่วยงานส่งเสริมร้านค้าออนไลน์หรือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) มีระบบการซื้อขายจ่ายเงินที่ได้มาตรฐาน มีการรับประกันสินค้า การส่งคืนสินค้าต่าง ๆ จะต้องอ่านเงื่อนไขรายละเอียดให้ชัดเจน และเก็บหลักฐานการสนทนา การโอนเงินต่าง ๆ ไว้ใช้หากมีปัญหาในภายหลัง การตรวจสอบข้อมูลร้านค้าให้มากที่สุด การอ่านความเห็น/คำแนะนำของลูกค้า หรือการสั่งซื้อสินค้าแบบเก็บเงินปลายทาง ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะลดความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าออนไลน์

○ หลงเชื่อข่าวลวงข่าวปลอม ทำให้ตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่ประสงค์ดี เช่น หลอกให้ลงทะเบียนสมัครงาน สมัครเป็นดารา/นางแบบ ร่วมลงทุน หรือการแชร์ข่าวสารข้อมูลปลอมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพความปลอดภัย เศรษฐกิจ ฯลฯ นอกจากตัวเองและเพื่อนฝูงจะโดนหลอกแล้ว อาจทำให้สังคมตื่นตระหนก เกิดผลร้ายตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างข่าวปลอมนั้นมา เช่น ต้องการจูงใจหลอกลวงให้เชื่อเพื่อขายสินค้าหรือบริการ ให้ร่วมลงทุน สร้างความนิยม หรือทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านเกลียดชัง ฯลฯ คำแนะนำเบื้องต้น ในการรับมือกับข่าวปลอมออนไลน์ ข้อแรกคือจะต้องตรวจสอบข้อมูลเสียก่อนว่ามาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือหรือไม่ ควรสืบค้นเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวหรือสื่ออื่น ๆ ว่ามีการพูดถึงเรื่องนี้หรือไม่ พูดว่าอย่างไร และถ้าเป็นไปได้ควรเข้าไปอ่านหรือติดต่อสอบถามโดยตรงกับหน่วยงานหรือบุคคลที่ถูกอ้างถึง ประการที่สองควรพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูลข่าวสารนั้นมาใช้หรือส่งต่อ จะเป็นการละเมิดหรือทำร้ายใครบ้างหรือไม่ ประการสุดท้ายที่อยากจะให้พิจารณา คือ สิ่งที่จะส่งออกไปนั้นควรเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เปิดศูนย์ตรวจสอบข่าว

ลวงข่าวปลอม รายการข่าวก่อนแซร์ ช่อง 9 อสมท. มีรายการให้ความรู้และเปิดให้สอบถามเรื่องข่าวปลอมที่แพร่กระจายบนโลกออนไลน์ และเว็บไซต์ cofact.org เปิดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข่าวลวงข่าวปลอม

○ การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไปบนโลกออนไลน์ อาจทำให้เด็กตกอยู่ในอันตราย เช่น ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ถูกนำรูปภาพไปตัดต่อให้เสียหาย ถูกนำข้อมูลไปแอบอ้างหรือใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ถูกติดต่อ หรือรบกวนจากคนแปลกหน้า เด็กเล็กอาจถูกลักพาตัว หรือถูกนำภาพไปใช้เพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ วัยรุ่นอาจถูกล่อลวง ละเมิดหรือคุกคามทางเพศผ่านข้อความหน้าจอ ผ่านกล้องที่ติดตั้งไว้ใช้งานอินเทอร์เน็ต รวมถึงการนัดพบเพื่อละเมิดทางร่างกายจริง ๆ จึงควรแนะนำเด็ก ๆ อย่าวางใจคนแปลกหน้าและข้อเสนอที่ดีเกินกว่าจะเป็นความจริง อย่านัดพบเพื่อนออนไลน์เป็นอันขาด

○ การหมิ่นประมาทออนไลน์ เกิดขึ้นได้จากการโพสต์ การแสดงความคิดเห็น การส่งต่อหรือแชร์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา การเจตนาตัดต่อภาพ บิดเบือนหรือแต่งเรื่องราวเพื่อใส่ร้าย ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย จึงควรเตือนเด็ก ๆ ให้ระมัดระวังการเชื่อ การแชร์ การโพสต์แสดงความคิดเห็น จะต้องกระทำด้วยความรอบคอบระมัดระวัง คิดวิเคราะห์ แยกแยะ เคารพและให้เกียรติผู้อื่น

พฤติกรรมในบ้างที่ผิดกฎหมาย

- การเข้าระบบคอมพิวเตอร์ อีเมล เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ หรือบัญชีใช้งานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
- การเปลี่ยนแปลงแก้ไข ลบ ทำลายข้อมูล ดักฟังข้อมูล ของผู้อื่น
- การเจาะ โจมตีระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย
- การโพสต์ ส่งต่อ หรือแชร์ข้อมูลข่าวลวง/ปลอม/ข้อมูลเท็จ
- การตัดต่อ แต่งภาพ ที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย อับอาย ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงเว็บไซต์พนัน แหล่งพนัน การเล่นพนัน จัดให้มีการพนัน
- การผลิต เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ทำการค้า สื่อลามกอนาจาร โฆษณาลามกอนาจาร
- การดาวน์โหลด save สื่อลามกอนาจารเด็กมาเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ ในอุปกรณ์จัดเก็บต่าง ๆ หรือเก็บใน cloud
- การเผยแพร่ภาพ วิดีโอ ข้อมูลส่วนตัวของเด็ก ภาพหรือวิดีโอการทารุณกรรมเด็ก
- การส่งเมลโฆษณาจำนวนมาก ๆ ให้บุคคลอื่น การฝากร้าน ถือว่าเป็นสแปม (spam)
- การ ส่งต่อ การแท็ก การแชร์ เนื้อหาข้อมูลผิดกฎหมาย
- การยกป้ายโฆษณา การโฆษณาเชิญชวนให้ซื้อหรือเข้าถึงสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย การกระทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย
- การโพสต์ ส่งต่อ หรือแชร์ข้อมูลข่าวสารที่เข้าข่ายหมิ่นสถาบัน กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของสังคมและประชาชน

FAKE

NEWS

เดอะ
สำนักข่าวลวง

ข่าวปลอม

?
?

น้องเอ๊ะ

นี่คะ น้องว่าข่าวนี้
มันแปลก ๆ นะคะ

แหล่งที่มาของข่าว
ดูไม่น่าเชื่อถือเลยคะ

ห๊ะ!! จริงด้วย
นี่ล้มดูไปเลย

ต้องรีบไปลบโพสต์
ออกซะแล้วสินะ

เอ๊ะก่อน

อ้อตาม

นี่อ้อ

ต้องเอ๊ะแบบไหนนะ

ตรวจสอบเว็บไซต์

คนเขียน...คือใคร?

ข้อมูล
น่าเชื่อถือหรือไม่?

ตรวจสอบ
แหล่งข่าวอื่น

ระวังปลุกปั่นยั่วยุ

ระวังขายของ

ภาพตัดต่อ
หรือเปล่า?

ภาพปลอม
หรือเปล่า?

ภาพเก่าหรือไม่?

ทำเพื่อขำๆมั๊ยนะ?

เอ๊ะ...ก่อน...อ้อ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
การสร้างเสริมสุขภาพ

มูลนิธิเพื่อการบริหารจัดการ
เครื่องหมายการค้า

Hate Speech ตัวยักษ์แห่งยุคไซเบอร์

Hate Speech

การแสดงออกทุกรูปแบบในทางลบ เพื่อโจมตีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

โดยมีเป้าหมาย คือ การล้อเลียน ทำให้ตกขบขัน หรือ ทำให้เกิดการเกลียดชังแบ่งแยกในสังคม อาจเลยเถิดไปถึงการข่มขู่ใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย

วิธีการป้องกัน

1

เคารพในความแตกต่าง
ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นแบบไม่มีอคติ

2

สร้างความเข้าใจถึงผลกระทบต่อเหยื่อ
เห็นอกเห็นใจผู้ที่ถูกเกลียดชัง

3

หากพบเห็น Hate Speech

- 1) แจ้งครูหรือผู้ใหญ่ในหน่วยงานที่เป็นจุดเกิดเหตุ
- 2) แจ้งที่เว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดียที่กำลังใช้งาน
- 3) แจ้งสายด่วนกระทรวงดิจิทัลฯ โทร 1222
อีเมล 1212@mdes.go.th www.1212occ.com
หรือ Mobile App 1212OCC

4

ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน
อย่างสันติ

กรณีตัวอย่างภัยออนไลน์ต่อเด็ก

ติตเกม ใช้ความรุนแรง

กรณีเด็กชายอายุ 14 ปี คลุ้มคลั่ง บีบคอแม่ ก่อนกดศีรษะกระแทกกับผนังปูน จนแม่ต้องแจ้งตำรวจ เข้าช่วยเหลือ ถูกลูกชายทำร้ายมาแล้วนับ 10 ครั้ง สาเหตุเกิดจากลูกติดเกมจนป่วยเป็นโรคซึมเศร้าและไบโพลาร์ อารมณ์หงุดหงิดง่าย มักอาละวาดทำลายทรัพย์สิน และทำร้ายคนในครอบครัวเป็นประจำ ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต พบว่า เมื่อเด็กเล่นเกมมากเกินไป จะทำให้

พักผ่อนไม่เพียงพอ ประกอบกับมีความเครียดสะสม มีนิสัยหงุดหงิดง่าย ก้าวร้าว ชอบใช้ความรุนแรง ทั้งหมดล้วนส่งผลให้เด็กมีอารมณ์แปรปรวน และมีพฤติกรรมรุนแรง จนนำไปสู่โรคซึมเศร้า

อีกกรณี คือ เด็ก ม. 1 ใช้ปืนยิงเพื่อนร่วม

ห้องเรียนเสียชีวิตภายในโรงเรียน สาเหตุคาดว่ามาจากพฤติกรรมก้าวร้าวแบบความรุนแรงในเกมออนไลน์ประเภทยิงกัน โดยเด็กที่ยิงเพื่อน ถูกแกล้งล้อเลียนที่เล่นเกมแพ้ ถูกล้อเลียนเรื่องเพศ

กรณีสามเณรวัย 13 ปี เล่นเกมชนะ ถูกเพื่อนต่อว่า ไม่พอใจ ทำร้าย จึงโมโห หยิบมีดมาขว้างใส่ แต่มีดหลุดออกจากด้ามเหล็ก พุ่งปักอกเพื่อนสามเณรรุ่นพี่เสียชีวิต

กรณีเด็ก ม.4 ใช้ปืนยิงแม่และน้องสาวขณะนอนหลับเสียชีวิต แล้วยิงตัวเองปลิดชีพ สาเหตุคาดว่า มีปัญหาครอบครัว พ่อไปทำงานที่อื่น และเด็กติดเกม เนื่องจากมีรายงานว่า เด็กมีพฤติกรรมชอบเล่นเกมแนวยิงกันบนมือถือที่กำลังนิยมกันในหมู่วัยรุ่นและนักเรียนนักศึกษา

Cyber Bullying เด็กถูกเพื่อนล้อเรื่องอัตลักษณ์ เช่น อ้วน กระเทย เรื่องฐานะยากจน บางรายถูกทำร้ายร่างกายแล้วถ่ายคลิปประจาน ฯลฯ ทำให้เด็กรู้สึกแค้น หดหู่ ไม่อยากไปโรงเรียน ซึมเศร้า และฆ่าตัวตาย

พบกรณีครูผู้ชาย ยึดเอาโทรศัพท์มือถือของเด็กหญิง ม. 1 อายุ 13 ปี ไปเปิดแชตข้อความส่วนตัวให้เพื่อน ๆ ในโรงเรียนดู เด็กอับอายและคิดสั้น โชคดีที่ครอบครัวช่วยไว้ทัน

โมเดลลิงปลอม คนร้ายใช้วิธีส่งข้อความทักทายทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Line, Facebook, Twitter) แกล้งหลอกเหยื่อว่าจะจ้างเป็นนางแบบถ่ายโฆษณาสินค้า โดยปลอมบัญชีของตัวเองเป็นผู้หญิงให้เหยื่อไว้วางใจ โดยสินค้ามีลักษณะที่ต้องการนางแบบรูปร่างดี เช่น อาหารเสริม (อกฟู รูฟิต) คนร้ายจะหลอกให้เหยื่อถ่ายภาพสัดส่วนของตนเองทีละส่วนส่งให้ หรือหลอกว่าหากมีการเปลือยหรือเปิดเผยเรือนร่างจะให้เงินมากขึ้น เมื่อได้รูปของเหยื่อไปแล้วก็ตัดขาดการติดต่อกับเหยื่อ แล้วนำรูปภาพไปขาย

เอาไปเผยแพร่ในกลุ่มลับ หรือใช้รูปมาแบล็กเมลเหยื่อ เพื่อหวังล่อลวงละเมิดทางเพศเด็กหรือแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น

คบบแม่หวังลูก ผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีรสนิยมทางเพศกับเด็ก จะใช้เว็บหาคู่เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นแม่มีลูกติด โดยในเว็บไซต์ดังกล่าวจะคอยจับคู่ลักษณะของสมาชิกกับความต้องการให้สอดคล้องกัน โดยคนร้ายก็จะเข้าหาและมีความสัมพันธ์คบหากับแม่ของเหยื่อ แล้วใช้เป็นช่องโอกาสในการล่อลวงละเมิดเด็กซึ่งเป็นลูกติดในภายหลัง กรณีล่อลวงละเมิดในลักษณะนี้อาจเป็นกรณีล่อลวงละเมิดทั้งต่อเด็กหญิงหรือเด็กชายก็ได้

แกล้งทำเป็นครูสอนภาษา ทำให้เด็กหลงเชื่อและไว้ใจ แต่แอบถ่ายรูปนักเรียนแล้วนำไปเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น อดีตทหารจากประเทศอังกฤษย้ายมาอยู่ทางเหนือของไทย โดยอาสาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้าน ชาวเขาในพื้นที่ห่างไกล จนคนในชุมชนรอบข้างให้ความไว้วางใจ แต่มีพฤติกรรมแปลกที่มักแอบถ่ายรูปเด็กกำลังเปลือย หรือมีภาพลับ ๆ แวม ๆ แล้วนำไปโพสต์ลงสื่อสังคมออนไลน์ โดยเหตุการณ์ดังกล่าว ศาลตัดสินว่าผิด เนื่องจากมีการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก

พระจีบเด็ก พระภิกษุ แซ่ตเซ็งขู้สาวหาเด็กนักเรียนหญิงติดต่อกันเป็นเวลานานหลายเดือน โดยฝ่ายเด็กหญิงไม่เล่นด้วย ข้อความที่ส่งมามีแม่กระทั่ง "อยากกอดจูบ รักเสมอ อยากเจอมาก อยากนอนด้วย" พระยังมาดักเจอเด็กหลายครั้ง พ่อแม่แจ้งความเจ้าหน้าที่ แต่เจ้าหน้าที่ทำได้แค่ว่ากล่าวตักเตือน ไม่สามารถดำเนินคดีได้ เนื่องจากไม่มีการแตะเนื้อต้องตัว การกระทำดังกล่าวจึงยังไม่เข้าข่ายข่มขืนกระทำชำเราหรือกระทำความลามกอนาจารตามกฎหมายไทย กรณีเช่นนี้ ถือเป็นกรณ Grooming ซึ่งในหลายประเทศมีกฎหมายเกี่ยวกับการ Grooming แล้ว เพื่อการป้องกัน แทนที่จะรอให้เกิดเหยื่อเสียก่อน ประเทศไทยเราอยู่ระหว่างการผลักดันให้มีกฎหมายในลักษณะดังกล่าว

ชมชู้แลกกล้อง

เมื่อประมาณเดือน พ.ค.63 ด.ช.ศร มีผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก โปรไฟล์เป็นผู้หญิงชื่อบัญชี "MiniEye" ทักเข้ามาใน Messenger ของ ด.ช.ศร ในทำนองขู้สาว ต่อมาได้มีการขอให้ ด.ช.ศร สำเร็จความใคร่ให้ผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก ดังกล่าวดูผ่านระบบ Messenger ต่อมา ด.ช.ศร จึงเปลี่ยนไปใช้บัญชีเฟซบุ๊กอื่นเพื่อหลบเลี่ยง แต่ปรากฏว่ายังถูกผู้ใช้งานเฟซบุ๊กดังกล่าว ติดตามชมชู้จะปล่อยคลิปประจานหลายครั้ง จนสุดท้าย

ด.ช.ศร ได้ปิดบัญชีเฟซบุ๊กเก่า ไปเปิดบัญชีเฟซบุ๊กใหม่ และปิดกั้นบัญชี MiniEye แต่ยังคงตามทักคู่แบบเดิมทาง IG จนต้องไปขอความช่วยเหลือ บ้านพักเด็กและครอบครัว และ ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่อลวงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC)

กรณีนายปวีณ พลอมเฟซบุ๊กเป็นเด็กผู้หญิงชื่อ Jik Nichaporn โดยนำภาพของน้องก๊อดดี้ ซึ่งเป็นเน็ตไอดอลไปใช้เป็นภาพโปรไฟล์ จากนั้นจะตีสนิทกับเด็กผู้ชาย และขอแลกกล้องให้เด็กผู้ชายสำเร็จความใคร่ให้ดูผ่านทางวิดีโอคอล ทำการบันทึกหน้าจอเป็นคลิปวิดีโอไว้ และนำไปขายทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังละเมิดทางเพศเด็กผู้ชายอีกหลายคนในห้องพัก โดยพกกล้องแอบถ่ายขณะล่อลวงละเมิดทางเพศเด็กอีกด้วย

ล่อลวงเด็กออนไลน์ (ข่าวคมชัดลึก <http://www.komchadluek.net/news/crime/117757>)

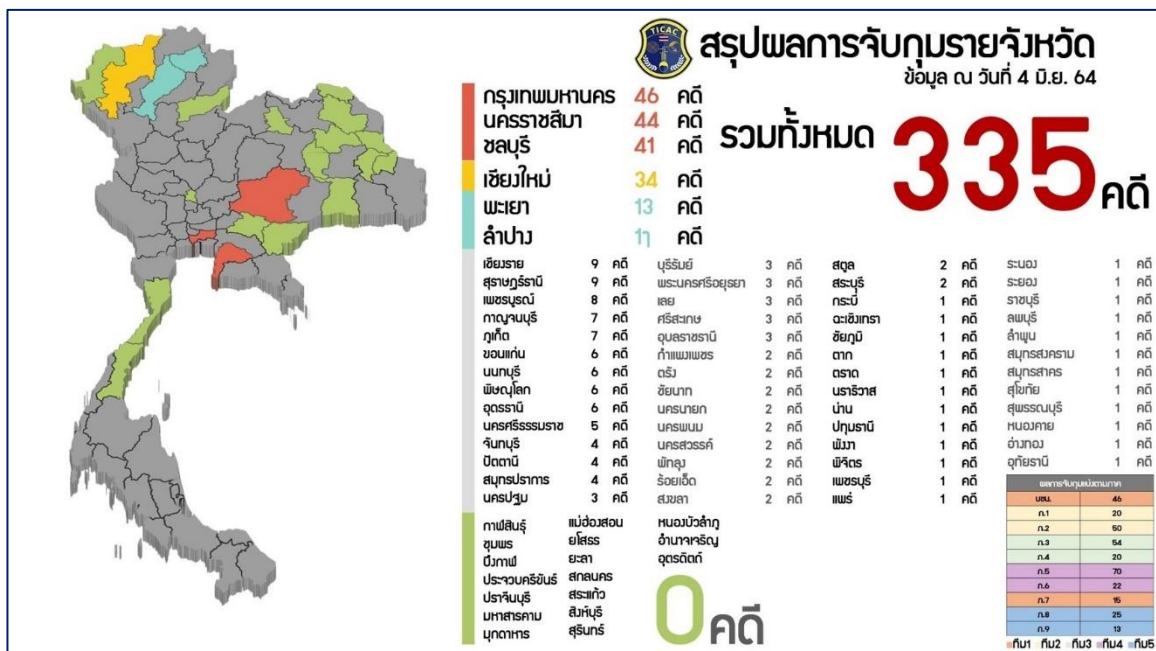
เด็กนักเรียนหญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้น ม.2 ถูกชายคนหนึ่งใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยใช้ชื่อว่า “แดน สีดา และ นักรบแดนใต้” ล่อลวงไปชมชิ้นกระทำชำเรา พร้อมถ่ายคลิปวิดีโอไว้เพื่อแบล็กเมลข่มขู่ ผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อ เพื่อไม่ให้ไปแจ้งความดำเนินคดี และไม่สามารถเลิกติดต่อกับผู้ต้องหาได้ มีเช่นนั้น จะนำคลิปไปประจาน ทำให้เหยื่อ ซึ่งมีอายุ 14 ปี ตกเป็นทาสบำเรอความใคร่ยาวนานกว่า 3 เดือน หากผู้ต้องหาที่มีความต้องการทางเพศ ก็จะโทรศัพท์ไปนัดแนะให้เหยื่อมาหาที่โรงแรม เพื่อชมชิ้นกระทำชำเรา ทำให้เหยื่อเกิดภาวะซึมเศร้า เก็บตัว ไม่อยากสูงส่งกับใคร ไม่ยอมไปเรียนหนังสือ นอกจากนี้ผู้ต้องหายังล่อลวงนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน ไปประกอบเหตุในลักษณะนี้อีก 2 คน ทำให้เกิดความหวาดกลัว ไม่กล้าตอบรับบุคคลภายนอกเป็นเพื่อนทางเฟซบุ๊กอีก

ล่อลวงเด็กออนไลน์ (ข่าวไทยรัฐ <https://www.thairath.co.th/content/449906>)

ผู้ต้องหาชาวอเมริกันมีพฤติกรรมล่อลวงเด็กชาย อายุไม่เกิน 15 ปี ตามช่วงประตูท่าแพและร้านเกมมาร่วมหลับนอน ชมชิ้นกระทำชำเรา และกระทำอนาจารเด็กจำนวนหลายราย โดยให้เงินเป็นค่าตอบแทน และยังมีกรถ่ายภาพเก็บไว้ แล้วนำไปเผยแพร่ทางออนไลน์ให้กับสมาชิก เจ้าหน้าที่เอพีไอสหรัฐฯ ประสานงานมายังตำรวจไทย พบว่ามีต้นตอการส่งข้อมูลมาจากตัวเมืองเชียงใหม่ จึงสืบสวนหาข่าวและติดตามหาผู้ปกครองให้พาเด็กมาสอบสวน พร้อมกับรวบรวมพยานหลักฐานเข้าแจ้งความ และขออนุมัติศาลจังหวัดออกหมายจับ

คำมนุษย์ คำสื่อลามกอนาจารเด็ก (ข่าวไทยรัฐ <https://www.thairath.co.th/content/525990>)

นายเดชา หรือ ครูป๊อต อดีตครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ถูกตำรวจปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จับกุมได้ หลังได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่สืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐฯ พบภาพถ่ายการล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิงชาวไทย 4-5 คน ซึ่งเป็นเด็กชั้น ป. 2 อายุประมาณ 8 ขวบ เมื่อ 12 ปีก่อน มาเผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา นายเดชา รับสารภาพว่าตัวเองเป็นครูสอนวิชาคอมพิวเตอร์และพลศึกษา โดยอ้างว่าตัวเองมีอาการป่วยทางจิต จึงได้ล่อลวงเด็กที่เข้ามาค้าขายพลศึกษาในโรงเรียนไปล่วงละเมิดทางเพศ ครั้งละ 3-4 คน ซึ่งก่อเหตุมาตั้งแต่ปี 2545 มีการล่วงละเมิดทางเพศเด็กไปแล้วกว่า 20 คน และมีการถ่ายภาพไว้ แล้วนำไปโพสต์อินเทอร์เน็ต ในกลุ่มคนรักเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนรูปอนาจารเด็ก ก่อนถูกจับได้ว่าล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิงชั้น ป.5 จึงลาออกจากโรงเรียนเมื่อปี 2547 และมาประกอบอาชีพค้าขาย

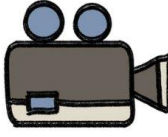

สถิติการจับกุมคดีละเมิดทางเพศเด็กของ TICAC – Thailand Internet Crime Against Children
หน่วยปราบปรามการละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำหรับน้อง ๆ ที่ท่องโลกออนไลน์ เมื่อถูกหลอกหรือมีคลิปหลุด จะทำอะไร อย่างแรกที่ทำให้รีบทำคือ “เก็บพยานหลักฐาน” คำแนะนำนี้เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือ “เมื่อคลิปหลุด” ของ The HUG Project สามารถดาวน์โหลดฉบับเต็มได้ฟรีที่ hugproject.org/th/hughandbook/ เพื่อใช้ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในการป้องกันภัยละเมิดทางเพศออนไลน์

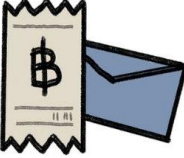
การเก็บพยานหลักฐานเบื้องต้น

-

บันทึกหน้าจอ (Capture) ที่แสดงว่ามีการกระทำความผิด
-

ถ่ายภาพหรือวิดีโอหน้าจอ ที่แสดงว่ามีการกระทำความผิด
-

จัดเก็บ URL ของบัญชีที่มีการกระทำความผิด
-

จัดเก็บ ID Profile โซเชียลมีเดียของผู้กระทำความผิด
-

เก็บพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อความ การสนทนา , ข้อมูลการเงิน ฯลฯ
-

หากไม่สามารถทำเองได้ ให้รีบติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอคำแนะนำ

Exposed
เมื่อคลิปหลุด
INTERACTIVE FICTION

เพียง 8 นาที เพื่อรู้ทันเกมฉาว

#หยุดคลิปหลุด #Xposed #HugXposed

บทที่ 2

บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่

พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติให้ผู้พบเห็นเด็กที่น่าสงสัยว่าจะถูกทารุณกรรม มีหน้าที่ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการช่วยเหลือเด็ก

มาตรา 29 ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคຸ້ມครองสวัสดิภาพ ตามหมวด 3 และหมวด 4 จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คຸ້ມครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 โดยมีชกั้

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้ รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คຸ້ມครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบโดยมิชกั้ หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคຸ້ມครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

มาตรา 24 ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คຸ້ມครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและตรวจสอบ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคຸ້ມครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการ คຸ້ມครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคຸ້ມครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

นายฐานวัฒน์ พรนิธิตวัฒน์ หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพมหานคร (ในขณะนั้น) กล่าวถึงการปฏิบัติงานคຸ້ມครองเด็กของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ต้องประสานความร่วมมือกับหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายและครอบครัว โรงเรียน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หน่วยงานด้านสาธารณสุข สื่อมวลชน เป็นต้น เริ่มจากการสอบถามข้อเท็จจริง ความเป็นมาเป็นไป ประเมินสถานการณ์ความเสียหาย ความเร่งด่วน แยกประเภท เช่น เด็กเป็นเหยื่อของความรุนแรง การละเมิดทางเพศ ถูกปล่อยปละละเลย หรืออะไร เพื่อจะได้ดำเนินการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ในปัจจุบัน

มีหลายกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อของการละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์ทางออนไลน์ พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจจะต้องค้นหาเบาะแสหรือข่าวจากเครือข่ายร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ สื่อ อาจต้อง ลงพื้นที่เพื่อประสานงานหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม ต้องใช้ทักษะการสังเกต พูดคุยซักถาม รับฟัง ต้องอ่าน ปฏิบัติรายคู่มือสนทนา ต้องจดบันทึกและสรุป ทักษะการประสานงานที่ดีจะทำให้ได้รับความร่วมมือ จากหลาย ๆ ฝ่าย ต้องรู้ข้อดีและข้อจำกัดของหน่วยงานที่ทำงานด้วย เช่น ตำรวจมีจุดเด่นในเรื่องของ การสืบสวน การสืบค้น แต่จะต้องทำงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบ้านพักเด็ก และครอบครัว ในการพูดคุยติดต่อกับเหยื่อ/ผู้เสียหายและครอบครัว โรงเรียนมักไม่ยอมเป็นข่าวเพราะ เกรงจะกระทบต่อชื่อเสียง หลายหน่วยงานไม่ยอมออกสื่อ เป็นต้น

ในการทำงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ ควรเน้นสื่อสารบทบาทหน้าที่ของตนกับสิ่งที่เกิดขึ้น ควรมี ทักษะที่ดีในการทำงาน คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่กล่าวหา ไม่กล่าวโทษ ไม่หักห้ามพร้าด้วย เข้า ในหลายกรณีต้องประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาล คลินิกส่งเสริมการ เลี้ยงดู ศูนย์ดูแลเด็ก เพื่อให้กุมารแพทย์ จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา ได้ดูแลพูดคุยกับ ผู้เสียหายและ ครอบครัว ในกรณีความรุนแรงภายในครอบครัว จิตแพทย์จะแนะนำให้ผู้ปกครองได้เห็นจุดเด่นจุดด้อย หรือวิธีการเลี้ยงดู เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูบุตรหลาน เพื่อไม่ให้เกิดเหตุซ้ำอีก ให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ร่วมกับที่บ้านได้อย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องโทรศัพท์ ติดตามสอบถามหรือไปเยี่ยมบ้าน พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ยังมีบทบาทร่วม สอบปากคำเด็กในชั้นศาลอีกด้วย

หลักการทำงานยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

การทำงานที่มีผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง คือ การทำงานกับเด็ก ผู้เสียหายโดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความต้องการ การเคารพในสิทธิเด็ก การมีส่วนร่วมในการคิดและการตัดสินใจของเด็ก และการประเมินถึงผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยมุ่งเน้นการบริการที่สร้างความไว้วางใจ การแสดงความเห็นอกเห็นใจ และการไม่ทำให้เด็กรู้สึกถูกตัดสิน กดดัน หรืออับอายในระหว่างที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หรือเข้ารับการคุ้มครอง ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กได้รับการ เยียวยาตามความเหมาะสมและสามารถกลับคืนสู่สังคม และใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยการตัดสินใจในทุกขั้นตอน เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

การทำงานคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดออนไลน์

โดยหลักการทำงานคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดออนไลน์ ผู้พบเห็นเด็กที่ถูกละเมิดออนไลน์ (เช่น ถูกละเมิดทางเพศ ถูกข่มขู่แบล็กเมล ค้ามนุษย์ ถูกเผยแพร่ข้อมูล/แผนประจําทางสื่อโซเชียล) อาจแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ บางครั้งผู้เสียหายอาจไปเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กจึงเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ฝ่ายที่ต้องทำงานร่วมกันที่เรียกว่า สหวิชาชีพ

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งเหตุเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กปกติ แต่มีข้อพิจารณาดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ (หรือพยานหลักฐานทางดิจิทัล) เริ่มตั้งแต่การสอบถามรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเด็กและผู้เกี่ยวข้องให้เพียงพอ เพื่อประเมินความเร่งด่วนที่ต้องเข้าถึงตัวเด็กให้เร็วและเหมาะสมที่สุดเพื่อให้เด็กปลอดภัย ส่งเด็กเข้ารับการรักษาประเมินและรักษาพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งส่งต่อหน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อดูแลด้านร่างกายและจิตใจในระยะยาว มีการเก็บพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการดำเนินคดีตามความจำเป็น (เช่น บาดแผลจากการถูกทุบตี การละเมิดทางเพศ ภาพหน้าจอแสดงการพูดคุย ข่มขู่คุกคาม ภาพหรือคลิปวิดีโอการทารุณกรรมทางเพศออนไลน์ ชื่อบัญชี account ที่คนร้ายใช้งาน สลิปหลักฐานการโอนเงินต่าง ๆ) สำหรับการช่วยเหลือเร่งด่วนนั้น อาจขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าร่วมดำเนินการด้วย เพื่อยับยั้งการกระทำที่ยังก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อเด็กหรือในกรณีที่มีความชัดเจนว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา (ตำรวจเน้นการดำเนินการกับผู้กระทำ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่เน้นดำเนินการเกี่ยวกับตัวเด็ก) สำหรับคดีออนไลน์นั้น นอกจากการแจ้งความกับตำรวจท้องที่แล้ว จะต้องแจ้งตำรวจในกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตั้งแต่ต้นด้วย เพื่อให้ทำงานร่วมกับตำรวจท้องที่ในการสืบเก็บพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

พนักงานเจ้าหน้าที่ จะซักถาม สังเกต และรวบรวมข้อมูล เพื่อตัดสินใจว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ และมีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวชั่วคราวระหว่างสืบเสาะพินิจหรือไม่ การประเมินเบื้องต้นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินทั้งหมดในการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งอาจเกิดขึ้นในหลายช่วงเวลาตั้งแต่การพิจารณาว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ ไปตลอดจนถึงการประเมินเพื่อยุติการให้บริการ พนักงานเจ้าหน้าที่จึงต้องทำการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาในทุกขั้นตอนโดยละเอียด เพื่อใช้ในการประเมินเชิงลึกในขั้นตอนต่อ ๆ ไป ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว และปล่อยให้เด็กอยู่บ้านตามลำพังโดยไม่มีคนดูแล โดยไม่มีวิธีการอื่นมาเป็นหลักประกันว่าเด็กจะไม่โดนละเมิดโดยญาติหรือเพื่อนบ้านที่เสพยาและใช้ความรุนแรง อาจโดนข่มขู่คุกคาม ละเมิดทางเพศผ่านจอ หรือติดเกมรุนแรง หากยังปล่อยให้เล่นมือถือหรือใช้สื่อออนไลน์ตามปกติ

ในการประเมินเบื้องต้น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจสรุปได้เลยว่าต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย เช่น การแยกเด็กออกมาจากผู้ปกครอง ส่วนข้อเท็จจริงในเรื่องความจำเป็นของผู้ปกครองที่ต้องออกไปทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการบันทึกเพื่อประเมินเชิงลึกและหาแนวทางในการให้บริการในขั้นตอนต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นการช่วยให้ผู้ปกครองสามารถมีรายได้โดยไม่ต้องทิ้งให้เด็กอยู่ตามลำพัง หรือจัดหาการดูแลในรูปแบบต่าง ๆ ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจพิจารณาใช้วิธีการหรือมาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ เช่น การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ เพื่อให้เด็กปลอดภัย การกำหนดมาตรการให้บุคคลที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อเด็กกระทำหรือไม่ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 39 โดยอาจเรียกประกันทัณฑ์บน รวมถึงการตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 48 หรือกำหนดเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตร ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดู โดยมีขอบ พ.ศ. 2548 เป็นต้น

ในกรณีที่มีการกระทำผิดกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่จะให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ตั้งแต่การคุ้มครองเด็ก การเตรียมความพร้อมเด็กในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา การสอบปากคำในชั้นพนักงานสอบสวน การสืบพยานเด็กในชั้นศาล จนถึงขั้นตอนที่ศาลตัดสินลงโทษ ผู้กระทำความผิด ซึ่งเด็กและครอบครัวจะได้รับการเยียวยาความเสียหาย ขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และการเรียกกรังค่าสินไหมทดแทน

ขั้นตอนการแจ้งความ

ในการแจ้งความดำเนินคดี พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแนะนำเด็กที่เป็นเหยื่อ/ผู้เสียหายและครอบครัว ให้ดำเนินการ ดังนี้

1. ให้เหยื่อ/ผู้เสียหาย เตรียมเอกสารส่วนตัว และ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
2. ให้เตรียมพยานหลักฐานการถูกละเมิดหรือการละเมิดออนไลน์ไปด้วย เช่น โทรศัพท์มือถือ พิมพ์หน้าจอ/หน้าเว็บไซต์/หน้าโปรแกรม Line, Facebook, Twitter หรือ Page ที่แสดงถึงการละเมิดหรือ การกระทำความผิด หรือหลักฐานการโอนเงินต่าง ๆ ไปด้วย
3. นำหลักฐานไปแจ้งความ ณ สถานีตำรวจท้องที่ สถานีตำรวจนครบาล หรือสถานีตำรวจภูธร
4. ส่งหลักฐานแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีด้วย เพื่อให้ประสานการทำงานกับตำรวจท้องที่ และเพื่อให้สนับสนุนเทคนิคการสืบสวนสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัลต่าง ๆ ได้แก่ ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต หรือ ไทแคค (TICAC - Thailand Internet Crimes Against Children) หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน

เจ้าหน้าที่ตำรวจ จะทำหน้าที่สืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายจากพยานหลักฐานและเบาะแสต่าง ๆ ทั้งที่สอบถามจากเหยื่อ/ผู้เสียหาย ผู้ปกครอง ครูหรือคนใกล้ชิดพยาน หรือเบาะแสของคนร้ายที่ทิ้งไว้ในโลกออนไลน์ ที่เหยื่อ/ผู้เสียหายนำไปแจ้งความด้วย ได้แก่

- ข้อความการสนทนา (Chat logs) ไม่ว่าจะเป็นใน Line หรือ Facebook หรือสื่อ Social Media อื่น ๆ ข้อความโต้ตอบในอีเมล หรือ แอปพลิเคชันพูดคุยต่าง ๆ หน้าจอเว็บไซต์ที่โดนละเมิด
- ข้อมูลประวัติการใช้อินเทอร์เน็ต ว่ามีการเข้าไปในเว็บไซต์ใดบ้าง
- ข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารออนไลน์ การโอนเงินต่าง ๆ
- โปรแกรม แอปพลิเคชัน ไฟล์ต่าง ๆ ที่ใช้
- รูปภาพหรือวิดีโอ ภาพถ่าย วิดีโอแช็ต ที่ใช้รับส่งภาพหรือพูดคุยกับคนร้าย
- ชื่อบัญชี (Account) หมายเลขโทรศัพท์ ของคนร้าย

ตำรวจฝ่ายสอบสวนซึ่งทำหน้าที่รับคำร้องทุกข์คดีอาญา มีหลักปฏิบัติในคดีละเมิดต่อเด็ก ได้แก่ ตามกฎหมายให้มีการประสานนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาร่วมในการสอบสวนเด็กด้วย เพื่อช่วยประเมินสภาพจิตใจของเด็กและช่วยเหลือในการซักถามเด็ก หากเด็กได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจมากก็อาจพิจารณานำเด็กไปพบจิตแพทย์เสียก่อน แต่หากเด็กกำลังตกอยู่ในอันตราย ตำรวจที่รับแจ้งก็อาจจะต้องออกไปปฏิบัติการจับกุมคนร้ายเพื่อช่วยเหลือให้เด็กปลอดภัยในทันที แล้วแต่กรณีไป

บทบาท/หน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่

ซักถาม
พูดคุยกับเด็ก

รับแจ้งเหตุเด็กถูกทารุณกรรม
เจ็บป่วย/พล่อยปละละเลย

ประเมินสถานการณ์
ความเร่งด่วน

ช่วยเด็กในการรวบรวม
พยานหลักฐาน
(ดิจิทัล/ออนไลน์)

สืบค้นข้อเท็จจริง
ลงพื้นที่หาข้อมูลเพิ่มเติม

พาเด็กไปสถานพยาบาล
- ตรวจร่างกาย
- ตรวจรักษา

พาเด็กไปแจ้งความ
ช่วยเหลือทางกฎหมาย

ร่วมสอบปากคำ
เด็กในชั้นศาล

ส่งเด็กเข้าสถานรองรับ

พูดคุย / ทำงานกับ
- พ่อแม่ผู้ปกครอง
- โรงเรียน
- ชุมชน

ประสานงาน
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ติดตามผล
เยี่ยมบ้าน

สำนักงานคณะกรรมการ
การส่งเสริมสุขภาพ

มูลนิธิพัฒนาประเทศไทย
National Foundation for the Development of Thailand

การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร (Child Friendly Interview)

การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กนั้นมีความสำคัญมาก เพราะเด็กจะให้ข้อมูลที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานว่าเกิดอะไรขึ้น ใครเป็นผู้กระทำ เด็กถูกกระทำความรุนแรงอย่างไรบ้าง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องสังเกตสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กว่ามีความพร้อมที่จะพูดคุยให้ข้อมูลหรือไม่ ควรเริ่มจากการแนะนำตนเองและหน่วยงาน พูดทบทวนสั้น ๆ ถึงเรื่องเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับมา ในการสัมภาษณ์จะต้องให้ความเห็นอกเห็นใจ ไม่กล่าวโทษ พยายามทำความเข้าใจกับปัญหาซึ่งอาจมีความซับซ้อน ต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อให้เด็กไว้วางใจที่จะพูด ต้องเคารพในสิทธิของเด็ก ขณะสัมภาษณ์ควรสังเกตความรู้สึก ท่าทีและปฏิกิริยาตอบสนองต่าง ๆ และอาจต้องแจ้งให้ครอบครัวรับทราบความกังวลที่มองเห็นเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก เพื่อวางแผนการช่วยเหลือและป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก

รศ.พญ.วนิดา เปาอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้เทคนิคการพูดคุยสัมภาษณ์เด็กที่เรียกว่า Go with the flow มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

1. Conscious ทบทวนตัวเอง
2. Concern อะไรเป็นเรื่องที่เด็กกังวลหรือให้ความสำคัญ ให้ดูแลเรื่องนั้นก่อน
3. Care ร่วมกันวางแผนวิธีการที่จะดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก
4. Closing ปิดการสนทนาอย่างมีเยื่อใย ไม่ตัดสัมพันธ์

ในการพูดคุยกับเด็กอาจมีอุปสรรคความยากลำบากอยู่ที่ตัวเราหรือที่เด็ก เด็กอาจพูดน้อย ไม่ยอมให้ข้อมูล ให้ข้อมูลเท็จ ซึ่งมีสาเหตุได้หลากหลาย เช่น เด็กอาจจะยังไม่ไว้วางใจเราเพราะเราเป็นคนแปลกหน้า คำพูดบางคำของเราเป็นการตำหนิ ตัดสิน ตีตรา ทำให้เด็กรู้สึกไม่ดี ไม่อาจเปิดใจเด็ก เด็กอาจมีบางอย่างรบกวนจิตใจทำให้เขาพูดไม่ได้ด้วยเหตุผลภายในของเขาเอง เช่น จริตของเรา หน้าตาเพศ อายุของเราไปเหมือนใครบางคนที่เคยทำร้ายหรือทำให้เกิดประสบการณ์เลวร้ายสาหัสในช่วงชีวิตของเขา ทำให้เกิดกำแพงหรือติดล็อกอยู่ตรงนั้น คือเด็กมีบาดแผลทางใจ (Trauma) ทำให้ไม่สะดวกใจที่จะพูดคุยกับเรา การสื่อสารของเรากับเด็กจึงอาจไม่สำเร็จทุกรายไป หลายครั้งจึงต้องปรับเปลี่ยนเทคนิคหรือวิธีการที่ตัวเราหรือเปลี่ยนคนสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กเพื่อให้ได้ผลดีขึ้น หากเจอเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ต้องค่อย ๆ พูดคุย การถามคำถามต่าง ๆ ก็ต้องใจเย็นมาก ๆ พยายามทำให้เขาเข้าใจ เด็กบางคนดูโตแล้วแต่ทำไมคุยด้วยแล้วเขาไม่เข้าใจ เด็กบางคนมีปัญหาด้านสติปัญญาหรือการเรียนรู้ เช่น เด็กเป็นออทิสติกหรือแอลดี เราอาจต้องใช้ภาษาง่าย ๆ ปรับภาษาและวิธีการพูดคุยให้ตรงกับเขา เด็กบางคนเลือกตอบบางเรื่อง หลายเรื่องไม่ยอมพูดถึงเลย ทำให้เกิดความยากในการพูดคุยเพราะเด็กอยากบอกคนละเรื่องกับที่เราอยากรู้ เราจึงต้องเรียนรู้ รับฟัง ตามเด็กไปก่อน ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กให้ความสำคัญและคลายความกังวลให้เขาเสียก่อน แล้วค่อยนำไปสู่จุดที่เราอยากจะบอกหรือแนะนำเด็ก การพูดคุยสื่อสารจึงจะมีพลังและประสบผลสำเร็จ ซึ่งหากเป็นเด็กต่างชาติต่างภาษา การสื่อสารผ่านล่าม

ไม่ค่อยได้ผลนัก เนื่องจากการสื่อสารของเราเป็นแบบส่งพลังบวกไปให้เด็ก การใช้লামแปลภาษาที่ต้องหยุดแปลเป็นระยะ จึงมีความยากในการส่งพลังอย่างต่อเนื่องและนำเข้าสู่จุดที่ต้องการ

หากเด็กไม่พูด อาจให้เขาเขียนหรือวาดแทนก็ได้ เมื่อเขามั่นใจว่าเรามาช่วยจริงเขาก็จะค่อย ๆ เปิดเผยตัวเอง เล่าความจริงให้ฟังเอง คือเด็กจะต้องผ่านช่วงการปรับตัวจากที่โดนแยกออกจากบ้านจากสถานที่ที่คุ้นเคยมาอยู่ในบ้านพักเด็กและครอบครัวที่เขาไม่รู้จัก มีพี่นักสังคมสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กมากำหนดชะตาชีวิตของเขา ดังนั้น การใจเย็นรอให้เด็กพร้อมเป็นสิ่งสำคัญ เราต้องสร้างความรู้สึกให้เด็กว่าเขาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัยเสมอ การสื่อสารจึงต้องเน้นไปในทางโอบอุ้มก่อนที่จะชี้แนะสอนสั่ง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากคนฟัง

เทคนิค 4C

1. Conscious ทบทวนตัวเอง

ความหมายคือต้องมีสติรับรู้ตัวเรา สมมติว่าเรามีเรื่องไม่สบายใจ ลูกเรากำลังป่วย ต้องรีบไปดูแลแม่ มีคนตามทวงงาน รู้สึกสับสนวุ่นวายในตัวเรา เราคงไม่พร้อมจะคุยกับใคร ไม่พร้อมจะโอบอุ้มใคร ในเมื่อเรายังมีเรื่องปวดหัวกลุ่มใจอยู่ ในกรณีนี้จึงต้องช่วยเหลือนตัวเองก่อนโดยการทำให้ relaxation ให้เราหายใจลึก ๆ ทำมีอรูปผีเสื้อวางทาบหน้าอก อาจกอดที่ไหล่ หายใจเข้าลึก ๆ แล้วกลั้นไว้ก่อนปล่อยลมหายใจออก หายใจซ้ำ ๆ ขยับมือเบาๆ เหมือนปลอบโยนใคร บางคนใช้มือเดียวก็ได้ บอกตัวเองว่าฉันจะดูแลเธอ ฉันจะอยู่กับเธอเสมอวนิดา (เรียกชื่อตัวเอง) เราจะไปไหนด้วยกัน เราจะดูแลกัน ทำแบบนี้แล้วจะรู้สึกดีขึ้น อาจหาเวลาไปทำในห้องน้ำหรือห้องส่วนตัว ปลอบใจตัวเองเสียก่อน ยังมีเทคนิคอื่น ๆ ในการผ่อนคลาย เช่น การจินตนาการถึงพื้นที่ปลอดภัย (safe place) นึกถึงสิ่งดี ๆ ประสบการณ์ดี ๆ ที่เป็นพลังบวกให้เรา เป็นต้น

บางครั้ง การที่เราสื่อสารไม่สำเร็จ เพราะในหัวเรามีกรอบความคิดความเชื่อ (Mindset) ที่คอยกำกับหรือชี้นำพฤติกรรมของเรา เราตัดสินคนข้างหน้าที่เขาไม่ดี เราจึงอยากสอนให้เขาเปลี่ยน นี่คือนายด์เซต ซึ่งก็ใช้ได้ แต่ต้องโอบอุ้มเปิดใจเขาก่อน เมื่อเราได้รับความเชื่อใจไว้วางใจแล้ว เขาฟังเราแล้วจึงค่อยเริ่มสอนค่อยชี้แนะ

2. Concern อะไรเป็นสิ่งที่เด็กกังวลหรือให้ความสำคัญ ให้เราดูแลเรื่องนั้นก่อน

เขาให้ความสำคัญเรื่องไหน เราให้ความสำคัญด้วย เขากังวลเรื่องไหน เรารับรู้และเข้าใจความกังวลของเขาด้วย คือให้เขาเป็นคนนำการสนทนา เขาคุยเรื่องไหนเราก็คุยเรื่องนั้น เรานำมาสนทนาต่อจนเขารู้สึกมั่นคงปลอดภัยพอไหวแล้ว เราค่อยนำไปสู่จุดที่เราต้องการ

3. Care ร่วมกันวางแผนวิธีการที่จะดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก

เมื่อเด็กสงบลง เพราะเขารู้สึกว่าได้รับการดูแลโอบอุ้มแล้ว ช่วงแรกเราอาจจะบอกว่าที่หนูเข้าใจหนูเห็นแบบนั้น เราเข้าใจนะ ไม่ได้ผิดทั้งหมดแต่ก็ไม่ได้ถูกทั้งหมด แต่หนูคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นอีกไหม (ดีและไม่ดี) แล้วถ้ามีเรื่องไม่ดีหรือเรื่องที่น่ากังวลเกิดขึ้น พี่กับหนูจะช่วยกันได้อย่างไร ฟังเด็กก่อน แต่เราช่วย

เสนอวิธีการได้ในกรณีที่เด็กคิดไม่ออก เอาวิธีของเราออกมาแล้วเสนอว่าหนูพอทำได้ไหม โอเคไหม จะเอาอย่างไร จะเลือกวิธีไหน

4. Closing ปิดการสนทนาอย่างมีเยื่อใย ไม่ตัดสัมพันธ์

เป็นการปิดการสนทนาอย่างมีเยื่อใย ซึ่งทำได้หลายรูปแบบ หลาย ๆ ครั้งเราต้องทำงานกับเด็กหลายรอบ ไม่ใช่พูดคุยครั้งเดียวแล้วจบ การปิดการสนทนาอาจใช้ประโยคทำนองที่ว่า หนูพอจะสรุปได้ไหมว่าเราจะทำอะไรกันต่อ เท่าที่คุยกันมาหนูรู้สึกอย่างไรบ้าง เข้าใจว่าอย่างไรบ้าง หรืออาจจะถามว่ามีอะไรสงสัยไหมหรือกังวลไหม ซึ่งอาจนำไปสู่การสนทนากลับขึ้นมาใหม่ (คือกลับไปที่ concern หรือ care ได้อีก) การปิดการสนทนาจึงไม่เป็นการปิดแบบตัดขาดสัมพันธ์ คือพี่จะอยู่ตรงนี้ นี่เบอร์โทรของพี่นะคะ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ขอให้รู้ว่าพี่จะอยู่ตรงนี้กับหนู จะช่วยดูว่ามีทรัพยากรตรงไหนจะช่วยเหลือหนูและครอบครัวได้

Tip การพูดคุยกับเด็ก

- ใช้หลัก Go with the flow เด็กนำการสนทนา ให้ความสำคัญกับเรื่องที่เด็กให้ความสำคัญ
- ให้ความสำคัญกับอารมณ์และความรู้สึก วัตถุประสงค์การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของเด็ก อาจจะพูดทวนว่า พี่รู้สึกได้ว่าหนูสะท้อนใจกับเรื่องนี้ พี่เข้าใจว่าหนูรู้สึกกลัวใช่ไหม
- ต้องมีสติทบทวนตัวเองอยู่ตลอด (C- Conscious) ต้องรับรู้ที่เด็กกำลังทำอะไร กำลังทำอะไร กำลังทำอะไร ต้องพยายามดูแลตัวเองและระลึกว่าเด็กไม่ได้ต้องการจะทำร้ายเรา ให้ตระหนักรู้ว่าเด็กกำลังมีปัญหา มองให้เห็นภายในของเขาที่อ่อนแอ บอบบาง และเราต้องการช่วยเขา อย่าทำตัวให้เราเป็นคู่อริของเด็ก
- ปิดท้ายการสนทนาด้วยเยื่อใย ไม่ตัดขาดสัมพันธ์
- ทุกคนมีข้อดี ให้สังเกตและชื่นชมในตัวเด็ก (อย่างที่จริง) ไม่ใช่ชมมั่วไปเรื่อย เด็กจะรับรู้ความจริงใจของเราได้ แต่ก็มีบ้างที่เด็กมองไม่เห็นข้อดีของตัวเอง เราต้องชี้และบอกเหตุผลว่าทำไมเราถึงเห็นข้อดีข้อนี้ การตระหนักรู้ข้อดีของตนเองจะส่งผลให้ความมั่นใจของเขากลับมาโดยเร็ว ทำให้เข้าสู่โหมดของการแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น

สถานการณ์ตัวอย่าง

แม่พบว่า ลูกสาว ม. 1 ของตัวเองกำลังพูดคุยกึ่งแชตเรื่องลามกกับเพื่อนรุ่นพี่ทางออนไลน์ 3 คนด้วยกัน ข้อความแชตนั้นลามกเกินจะบรรยายในสายตาของแม่ ไม่อยากเชื่อเลยว่าลูกพูดคุยกึ่งแชตอย่างเปิดเผยขนาดนั้น ทั้งเพื่อนชายคนหนึ่งยังขอให้ลูกสาวของแม่เปิดกล้องวิดีโอสดขณะอาบน้ำให้เขาดูด้วย แม่ไม่ทราบเรื่องนี้เกิดขึ้นหรือยัง มีอะไรที่เลวร้ายไปกว่านี้เกิดขึ้นหรือยัง แม่จะเตือนภัยลูกสาวอย่างไร

ตัวอย่างการสัมภาษณ์พูดคุย ระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และเด็ก

นักสังคมสงเคราะห์ : สวัสดีค่ะ พี่นิดานะคะ พี่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ รู้ไหมว่าแม่พามาหาพี่ เราจะคุยเรื่องอะไรกัน

นัท : ไม่รู้ค่ะ ก็แม่อยากมาเอง ก็พามา

นักสังคมสงเคราะห์ : คือเรื่องนี้เป็นเรื่องที่พี่พูดไปนัทคงพอนึกออก เรื่องที่แม่ไปเจอข้อความในแชตของนัทนะค่ะ

นัท : แล้วทำไมแม่ต้องมายุ่งกับมือถือหนู ทำไมเรื่องแบบนี้แม่ต้องไปบอกคนอื่น

นักสังคมสงเคราะห์ : พี่เห็นด้วยในประเด็นสองเรื่องนี้จริง ๆ เนาะ วัยรุ่นควรได้รับอิสระเรื่องนี้ แม่ไม่ควรมายุ่งมือถือหนู เรื่องแม่ไปบอกคนอื่น พี่ก็คิดว่ามันเป็นเรื่องที่แม่น่าจะคุยกับนัทได้ นัทคิดว่าทำไมแม่ถึงมาบอกพี่ละคะ

นัท : แม่ก็วุ่นวายตลอด อย่างครั้งนี้ เอาเรื่องของหนูมาบอกพี่ มันน่าอายไหม แค่หนูพูด ๆ กับเพื่อน ไม่มีอะไรหรอก

นักสังคมสงเคราะห์ : พี่ได้ยินคำว่า น่าอาย นัททำไมคิดว่าน่าอายละคะ มีมุมมองยังไงกับเรื่องนี้

นัท : แม่บอกว่าพูดจาทุเรศ น่าเกลียด ผู้หญิงเขาไม่พูดกันแบบนี้หรอก ไม่รู้แม่อายุรีเปลา่ ที่มีลูกแบบหนู

นักสังคมสงเคราะห์ : อ้อ ไม่รู้พี่เข้าใจถูกไหม ที่นัทพูดว่า แม่อายุรีเปลา่ บอกพี่ได้ใหม่ว่าตอนนัทพูดประโยคนั้นพี่รู้สึกอะไรคะ

นัท : แม่ไม่พาไปห้างด้วยแล้ว ทุกทีเราไปห้างด้วยกัน

นักสังคมสงเคราะห์ : พี่จับความรู้สึกกังวลได้นะ ว่านัทไม่อยากให้แม่รู้สึกแบบนี้

นัท : ใช่ค่ะ

นักสังคมสงเคราะห์ : รู้ไหม พี่รู้สึกดีกับนัท 2 เรื่องแล้ว คุยกันแป๊บเดียวเอง เรื่องแรกคือนัทอยากให้แม่มองหนูในแง่ดี ไม่อยากให้ผิดหวังในตัวหนู ข้อสอง นัทไม่เห็นด้วยเลยที่แม่บอกคนอื่น แต่นัทก็ยังอยู่กับพี่ตรงนี้ สองเรื่องนี้ อันไหนนัทกังวลที่สุด หรือมีเรื่องอื่นอีกไหมที่นัทกังวล

นัท : ไม่รู้เขาจะเอาแชตไปให้คนอื่นดูหรือเปล่า มีเปิดกล้องถ่ายคลิปวิดีโอ ทำสนุก ๆ ไม่รู้ว่าแม่จะมาเห็น จะเป็นเรื่อง

นักสังคมสงเคราะห์ : ถ้านัทกังวลเรื่องนี้ พี่พอช่วยได้นะคะ แต่เราต้องตัดไฟแต่ต้นลม เราต้องดึงภาพออกจากเครื่องมือสื่อสารของคนที่ยังไม่เอาไปเผยแพร่ออกไปให้เร็วเลย นัทอยากทำให้เรื่องนี้จบแบบไม่มีการแพร่กระจายไปมาก ๆ ใช่ไหม

นัท : แล้วเพื่อนยังจะคุยกับหนูไหม เพื่อนจะถูกจับรีเปลา่

นักสังคมสงเคราะห์ : พี่รู้สึกดีนะที่นัทบอกความกังวลออกมา อันนี้ขึ้นกับหลายอย่าง อายุของเพื่อนด้วย ถ้าเป็นเด็กด้วยกันหมดและการพูดคุยไม่มีลักษณะของการคุกคาม พี่น่าจะดูแลได้

หรือถ้าเขามีลักษณะจะหลอกนัท เช่น ใช้แอคเค๊าท์ปลอม ไม่ใช่เด็ก อันนี้พี่ต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมก่อน รู้จักตัวจริงหรือผ่านสื่อโซเชียลเฉย ๆ

นัท : ก็รู้จักเป็นบางคน เป็นรุ่นพี่ แล้วแนะนำให้รู้จักเพื่อนเขา

นักสังคมสงเคราะห์ : เอางั้นะ คนที่รู้จักที่กังวล เพื่อนพี่จะดูแลดันให้เขามาให้ข้อมูลโดยไม่ได้มีปัญหาในทางคดีได้ แต่ก็ขึ้นกับอายุและสิ่งที่เขาทำว่าตั้งใจจะทำร้ายหนูหรือเปล่า ส่วนคนที่ไม่รู้จัก ต้องดูอีกที่ว่าเขาใช่ตัวจริงรีเปล่า

นัท : แล้วถ้าเขาถูกจับแล้วมาหาหนูที่โรงเรียน แล้วเรื่องนี้ถ้าเพื่อนคนอื่นรู้อีก แล้วหนูจะอยู่โรงเรียนยังไง

นักสังคมสงเคราะห์ : ตีมาก พี่รู้สึกดีใจที่คุยกับนัทได้วันนี้ นัทมองเรื่องนี้ได้กระจ่างมองผลกระทบ 1,2,3 ได้ชัดมาก เราจะวางแผนได้ละเอียดมากขึ้น เราจะวางแผนร่วมกัน มีสองอันนะคะ อันแรกคือเรื่องนี้ยังไม่กระจาย ถ้ากระจายไป ไม่แค่โรงเรียนนะคะ จะไปไกลกว่านั้นมาก เราจะดูว่าจะควบคุมให้มันเล็กได้อย่างไร แก้ปัญหาที่จุดนั้นได้อย่างไร พอพี่คุยกับนัท พี่คิดว่านัทมีข้อดีเยอะ มีความมั่นคงเยอะ ตรงนี้จะเป็นประเด็นหลักให้เราไปต่อ ที่จะดูแลให้หนูมีความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น พี่เชื่ออย่างนั้น

นัท : พี่ช่วยคุยให้แม่ฟังได้ไหมว่าหนูไม่ได้ตั้งใจเลย หนูไม่ยอมให้แม่อายุ รู้สึกแม่ไม่รักหนูเหมือนเมื่อก่อนแล้ว

นักสังคมสงเคราะห์ : พี่ช่วยได้แน่นอน หนูยังเป็นพี่รักของแม่อยู่ หนูยังเป็นเด็กดีของแม่อยู่ทุกมุม พี่เชื่อหนูว่าหนูไม่ตั้งใจ แต่พี่ไม่เชื่อหนูอย่างหนึ่งที่ว่าแม่ไม่รัก พี่คุยกับแม่แล้วแม่รักหนูมากและเป็นห่วงหนูจริง ๆ และแม่พร้อมจะร่วมมือแน่นอน โอเคนะ ขอบคุณนะคะนัท พี่จดรายละเอียดทั้งหมดไว้แล้ว ความกังวลของหนูทั้งหมดมันอยู่ในรายละเอียดที่เราจะคุยกัน ไม่ว่าจะเรื่องไหนที่นัทกังวล เราจะช่วยกันนะคะ

นัท : เราสู้กันสองคน ไม่บอกคนอื่นได้ไหม พี่เก็บเป็นความลับได้ไหม

นักสังคมสงเคราะห์ : บางเรื่อง พี่ไม่มีศักยภาพจะดูแล เราต้องให้ทีมที่เป็นมืออาชีพมาช่วยคะ ถ้าเราทำกันสองคน พี่ว่าเราทำไม่เสร็จนะคะ แต่พี่จะเลือกทีมให้ ให้มั่นใจว่าทีมที่เลือกจะเก็บความลับได้ด้วย ถ้ามีเรื่องไหนที่พี่ต้องบอกคนอื่น พี่จะบอกนัทก่อนนะคะว่าพี่จะบอกใคร จะบอกแค่นั้น เขาคือใคร ไว้วางใจได้แค่ไหน โอเคนะ เราดูแลกันต่อนะคะ

เทคนิคที่ใช้ในสถานการณ์นี้

- การทวนความ แสดงความสนใจ ใส่ใจ ทำให้มั่นใจว่าเราได้ยินสิ่งที่เด็กพูด
- แม่ห่วงใย แม่พามา ถ้าเราได้คุยกับแม่ เราก็คงพูดได้เต็มปากว่าแม่ห่วงใย แม่ไม่ได้ตำลูกให้เราฟังว่าเกลียดลูกผิดหวังในตัวลูก สิ่งที่เราจะพูดต้องเป็นความจริงที่น่าจะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น
- เมื่อไหร่ก็ตามที่เป็นภาษาเดียวกันกับเด็ก ก็มีโอกาสเปิดใจได้ง่ายกว่า เช่น เด็กใช้คำว่า น่าอาย เราก็ใช้คำนั้นด้วย ถ้าเราไม่เข้าใจคำนั้น ก็สามารถนำมาพูดคุยกุยขยายความต่อได้ เพื่อให้เด็กเป็นคนนำการสนทนา
- ถ้าเราจับความรู้สึกของเด็กได้ เช่น เขาแค้นความรู้สึกของแม่ ก็จะช่วยเขาได้ เป็นข้อดีที่ต้องนำมาชื่นชมเพื่อเสริมพลังบวก เด็กอาจไม่แค้นเรื่องถอดเสื้อว่าเป็นเรื่องเสียหายที่ต้องกังวล แต่เขาแค้นแม่ซึ่งเป็นจุดตั้งต้นของการทำงานของเราได้
- อย่าปะทะกับเด็ก เช่น เด็กต่อว่าแม่เรื่องแอบดูโทรศัพท์ มันเป็นเรื่องส่วนตัวของวัยรุ่น บางทีเพื่อปกป้องตัวเอง เราอย่าไปบอกว่าที่แม่ทำแบบนี้เพราะหวังดีเป็นห่วงหนูนะ อย่าพยายามทำให้เขาเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น เวลานี้คือต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าได้รับความเข้าใจเสียก่อน โอบอุ้มความรู้สึกของเขาก่อนที่จะให้เขาไปเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดต่อเด็กในโลกออนไลน์เป็นการเฉพาะ แต่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดความผิดหลายอย่างที่มีลักษณะเป็นการละเมิดเด็ก หากมีการนัดพบและมีการล่วงละเมิดทางเพศ มีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหรือกระทำอนาจารกรณีเด็กไม่ยินยอมหรือแม้กรณีเด็กยินยอมในกรณีที่เด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี ก็มีความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหรือกระทำอนาจารเด็ก แต่ถ้าหากไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้กระทำผิดมีเพศสัมพันธ์กับเด็กหรือมีการกระทำอนาจารหรือเป็นกรณีเด็กอายุระหว่าง 15-18 ปี ก็อาจใช้ข้อหาพราวกผู้เยาว์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้

กรณีการกระทำผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารของเด็ก มีกฎหมายกำหนดความผิดเกี่ยวกับการครอบครอง เผยแพร่ จำหน่าย หรือมีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กกำหนดไว้ชัดเจน และมีความผิดกรณีนำเข้าสื่อลามกอนาจารสู่ระบบคอมพิวเตอร์

กรณีข่มขู่กรรโชกออนไลน์มีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์และรีดเอาทรัพย์ แต่หากไม่ได้เรียกร้อยเอาทรัพย์ แต่เป็นการเรียกร้อยหาผลประโยชน์ทางเพศอื่น ก็ต้องใช้บทบัญญัติกฎหมายในความผิดทางเพศมาปรับใช้ ส่วนการกลั่นแกล้งรังแกมีความผิดฐานทำให้เกิดอันตรายต่อจิตใจ หมิ่นประมาท การนำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งเป็นโทษหนัก ปัจจุบันมีบทบัญญัติตามกฎหมายเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการข่มเหงรังแกเป็นความผิดลหุโทษ สามารถใช้บังคับกรณีการกลั่นแกล้งรังแกได้

ดร.มาร์ค เจริญวงศ์ อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด หนึ่งในคณะทำงานยกร่างบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์ ที่อยู่ระหว่างผลักดันให้แทรกลงในประมวลกฎหมายอาญา ระบุความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์ที่เท่าทันกับสถานการณ์ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กบนโลกออนไลน์ได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากในต่างประเทศมีความผิดฐานสื่อสารพุดคุยเรื่องทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับเด็กทางออนไลน์ (Online Sexting) โดยปราศจากเหตุอันควร หากเลยเถิดไปถึงให้เด็กถอดเสื้อผ้าหรือลงใจออกมาเจอกันก็ถือว่ามีความผิดฐานล่อลวงผ่านทางออนไลน์ (Online Grooming) ซึ่งเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม ไม่ให้เด็กเสี่ยงต่อการถูกรับทำอนาจารหรือกระทำชำเรา

สำหรับสาระสำคัญที่บรรจุไว้ในร่างบทบัญญัติมีอยู่ 5 เรื่องหลัก ๆ ได้แก่ Sexting, Grooming, Sextortion, Stalking, Cyber bullying แต่ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทางเพศโดยตรงคือสี่เรื่องแรก อธิบายให้เข้าใจง่ายด้วยสถานการณ์สมมติระหว่างเด็กหญิงคนนึง อายุ 16 ปี กับนายโชค อายุ 25 ปี ดังต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 1 นายโชค ส่งวิดีโอการมีเพศสัมพันธ์มาให้เด็กหญิงคนนึงทางแชตไลน์ แบบนี้
ถือว่านายโชคมีความผิดฐาน sexting

สถานการณ์ที่ 2 นายโชค หลอกเด็กหญิงคะน้ำว่าตัวเองเป็นติวเตอร์และชวนเธอมาหาที่บ้าน บอกว่าจะติวหนังสือให้ฟรี ๆ แต่เมื่อคะน้ำมาถึงกลับลวนลามทางเพศ แบบนี้ นายโชคจะมีความผิดฐาน grooming

สถานการณ์ที่ 3 นายโชคกับเด็กหญิงคะน้ำเป็นแฟนกัน หลายครั้งที่วิดีโอคอลคุยกัน นายโชค มักขอให้คะน้ำโชว์หน้าอกให้ดูแล้วตนก็จะบันทึกภาพไว้โดยที่คะน้ำไม่ทราบ วันหนึ่งนายโชคขอให้คะน้ำ มีเพศสัมพันธ์กับตน โดยถ้าคะน้ำไม่ยอม เขาจะนำภาพโชว์หน้าอกของคะน้ำไปเผยแพร่ในทวิตเตอร์ แบบนี้ นายโชคกระทำผิดฐาน sextortion

สถานการณ์ที่ 4 นายโชคปลอมแปลงตัวตนบนเฟซบุ๊กเป็นผู้หญิงแล้วเข้าไปร่วมในกลุ่มแชต ของนักเรียนหญิง ม. 4 ที่มีคะน้ำเป็นสมาชิก จากนั้นบันทึกภาพของคะน้ำในกลุ่มแชตมาโพสต์ซ้ำ ๆ ในลักษณะคะน้ำเป็นแฟนของตนและเคยมีเพศสัมพันธ์กับตนแล้ว แบบนี้ นายโชคจะมีความผิดฐาน stalking

กรณีมีการล่วงละเมิดทางร่างกาย

การล่วงละเมิดต่อเด็กในโลกออนไลน์ หากเป็นการกระทำที่คนร้ายสามารถเข้าถึงตัวเหยื่อหรือสามารถล่อลวงเด็กให้ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วย แม้จะเป็นการกระทำทางเพศในลักษณะของการ กอด จูบ ลูบ คลำ ไม่ถึงกับมีเพศสัมพันธ์กับเด็กก็ตาม ก็มีบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดความผิดทางเพศกำหนดเป็นความผิดไว้ เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหรืออนาจาร แล้วแต่กรณี หรือแม้จะไม่มีหลักฐานการล่วงละเมิดทางเพศ ก็อาจดำเนินคดีกับคนร้ายในความผิดฐาน พรากผู้เยาว์ได้

ข่มขืนกระทำชำเรา

กรณีที่มีการล่วงละเมิดต่อเด็กจนถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ด้วย ซึ่งหากเด็กไม่ยินยอมหรือเป็นการใช้กำลังบังคับ หรือข่มขู่จะทำให้เกิดอันตรายทั้งต่อตัวเด็กเองหรือคนที่เด็กรัก (เช่น ครอบครัว เพื่อน) หรือข่มขู่ว่าจะเปิดเผยความลับหรือเปิดเผยภาพถ่ายหรือคลิปวิดีโอเพื่อบังคับให้เด็กยอมมีเพศสัมพันธ์ ด้วย สามารถดำเนินคดีกับคนร้ายในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น

การมีเพศสัมพันธ์ ในที่นี้หมายรวมถึงการร่วมเพศทางช่องคลอดหรือทวารหนัก ทั้งกรณีคนร้ายกระทำต่อเหยื่อไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่อเด็กหญิงหรือเด็กชาย

ข่มขืนกระทำชำเรา

มาตรา 276 ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดย ชูเชื้อด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

กระทำอนาจาร

กรณีที่ยังไม่ปรากฏว่าผู้กระทำผิดได้ล่วงละเมิดต่อเด็กถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ด้วย แต่มีการสัมผัสร่างกาย หรือมีการกอด จูบ ลูบ คลำในทางที่ไม่สมควรทางเพศ หรือมีการใช้อวัยวะหรือวัตถุอื่นที่ไม่ใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทางทวารหนักของเด็ก หากเป็นกรณีที่เด็กไม่ยินยอมหรือถูกบังคับชูเชื้อก็จะเป็นความผิดฐานกระทำอนาจารตามกฎหมาย

เกณฑ์อายุของเหยื่อ

ในกรณีที่เหยื่อยินยอมให้คนร้ายมีความสัมพันธ์ทางเพศโดยสมัครใจ จะไม่ถือเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหรือกระทำอนาจารดังกล่าวข้างต้น แต่หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ก็เป็นความผิดฐาน “**กระทำชำเราเด็ก**” หรือแม้จะเป็นเพียงแค่มิมีการสัมผัสร่างกายหรือกอดจูบลูบคลำในทางที่ไม่สมควรทางเพศต่อเด็ก แม้เด็กจะยินยอมก็ตาม ก็เป็นความผิดฐาน “**กระทำอนาจารเด็ก**” ตามกฎหมาย

กระทำอนาจาร

มาตรา 278 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีโดยชูเชื้อด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

กระทำชำเราเด็ก

มาตรา 277 ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

กระทำอนาจารเด็ก

มาตรา 279 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรากผู้เยาว์

ทั้งนี้ หากเป็นการกระทำผิดแก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี โดยที่เด็กยินยอม จะไม่มีความผิดฐานข่มขืนกระทำอนาจาร กระทำชำเราเด็ก หรืออนาจารเด็ก ตามที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งยังเป็นช่องว่างของกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ลักษณะความผิดดังกล่าวถือเป็นการนำตัวเด็กไปจากความดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งผู้บังคับใช้กฎหมายอาจสามารถปรับใช้ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ โดยแม้จะไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการล่อลวงละเมิดทางเพศ เพียงแค่พาเด็กไปโดยไม่มีเหตุสมควร ก็ถือเป็นความผิดพรากผู้เยาว์ สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้

“มีความสัมพันธ์ทางเพศกับ **เด็ก** แม้สมัครใจยินยอมหรือแค่กอดจูบลูบคลำก็เป็นความผิด”

“แค่พา **เด็ก** ไปก็ผิด ข้อหา **พรากผู้เยาว์**”

พรากผู้เยาว์

มาตรา 317 ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา 318 ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสีย จากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

มาตรา 319 ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

บทเพิ่มโทษกรณีผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา กระทำอนาจาร กระทำชำเราเด็ก หรือกระทำอนาจารเด็ก ตามที่กล่าวมาข้างต้น หากเป็นการกระทำที่เป็นเหตุให้เหยื่อถึงแก่ความตาย หรือได้รับอันตรายสาหัส กฎหมายมี บทเพิ่มโทษตามกฎหมายให้ผู้กระทำผิดรับโทษหนักขึ้น ไม่ว่าเหยื่อผู้ถูกระทำจะให้ความยินยอมหรือไม่ก็ตาม

บทเพิ่มโทษกรณีมีการบันทึกภาพหรือเสียง

ในกรณีที่มีการตรวจค้นพบภาพหรือวิดีโอที่มีการบันทึกภาพการมีเพศสัมพันธ์หรือการกระทำอนาจารกับเด็ก หรือเป็นกรณีมีการสืบสวนจากเครือข่ายสังคมออนไลน์จนได้ภาพการร่วมเพศหรือกระทำอนาจารกับเด็กได้ ซึ่งหากมีการรวบรวมภาพดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่สามารถเชื่อมโยงว่า

มีการนำภาพหรือวิดีโอมาแสวงหาประโยชน์ หรือมีการส่งต่อภาพหรือวิดีโอไปยังบุคคลอื่นก็จะเป็นเหตุให้ผู้กระทำผิดรับโทษหนักขึ้นได้

กรณีข่มขืนกระทำชำเรา หรือกระทำชำเราเด็ก

มาตรา 277 ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 277 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

- (1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

กรณีกระทำอนาจาร หรือกระทำอนาจารเด็ก

มาตรา 280 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 278 หรือมาตรา 279 เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

- (1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

บทเพิ่มโทษกรณีบันทึกภาพการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจาร

มาตรา 280/1 ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 หรือมาตรา 279 ได้บันทึกภาพหรือเสียงการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจารนั้นไว้ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในส่วน ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งภาพหรือเสียงการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจารที่บันทึกไว้ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

กรณีการผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก

กรณีผู้กระทำความผิดในลักษณะของสื่อละเมิดทางเพศเด็ก (CSAM - Child Sexual Abuse Material) ไม่ว่าจะกรณีมีสื่อดังกล่าวไว้ในครอบครอง หรือเป็นผู้ผลิตหรือจัดจำหน่ายสื่อลามกอนาจารเด็ก หรือเผยแพร่ส่งต่อสื่อลามกอนาจารเด็กภายในกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศแบบเดียวกัน หรือทำให้แพร่หลายซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบรูปภาพ ไฟล์เสียง วิดีโอ หรือการถ่ายทอดสด (Live Streaming) มีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศหรือส่งต่อไปให้ผู้อื่น

อย่างไรก็ดี กรณีการจับกุมดำเนินคดีของสื่อลวงละเมิดทางเพศต่อเด็ก นั้น จะต้องมีการตรวจสอบพบสื่อลามกอนาจารของเด็กก่อน หากเป็นช่วงระหว่างที่มีการเชิญชวน โน้มน้าว ชักจูง ล่อลวง ให้เด็กตายใจ (Online Grooming) หรือเป็นช่วงที่ผู้กระทำผิดกำลังติดตามคุกคาม (Cyber Stalking) เพื่อหาเหยื่อ แต่ยังไม่มีการผลิตหรือส่งภาพหรือสื่อลามกอนาจารของเด็ก ก็ยังไม่มีความพยานหลักฐานเพียงพอจะเอาผิดกับผู้กระทำผิด ประเทศไทยยังไม่มีความหมายเฉพาะในเชิงคุ้มครองที่จะนำมาใช้จัดการกับกลุ่มผู้ประสังครายต่อเด็กในลักษณะดังกล่าว แต่อยู่ระหว่างผลักดันให้มีการแทรกฐานความผิด Sexting, Grooming, Sextortion, Stalking, Cyber bullying ลงในประมวลกฎหมายอาญาดังได้กล่าวมาแล้ว

ครอบครองหรือส่งต่อสื่อลามกอนาจารเด็ก

มาตรา 287/1 ผู้ใดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มีสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อประสงค์แห่งการค้า หรือแจกจ่าย เผยแพร่ โฆษณา

มาตรา 287/2 ผู้ใดเพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก

(1) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชนหรือให้เช่าสื่อลามกอนาจารเด็ก

(2) เพื่อจะช่วยการทำให้แพร่หลาย หรือการค้าสื่อลามกอนาจารเด็กแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรานี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ความผิดฐานค้ามนุษย์

การผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกเกี่ยวกับเด็ก ซึ่งอาจได้มาจากการล่อลวงหรือหลอกลวงเด็ก ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การล่อลวงให้ส่งภาพเปลือยหรือมีการเปิดเผยร่างกาย ซึ่งอาจจะมาจากการล่อลวงโดยหลอกให้ของขวัญ ยาเสพติด หรือหลอกว่าจะอุปการะเลี้ยงดู การหลอกมีความสัมพันธ์ฉันทน์คู่รักกับเด็ก หรือหลอกว่าจะนำเด็กเข้าสู่วงการบันเทิง หรือล่อลวงว่าจะให้เด็กเป็นนางแบบโฆษณา ซึ่งเมื่อได้ภาพเด็กแล้วได้มีการนำภาพไปแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบในลักษณะของการแลกเปลี่ยนซื้อขาย ก็อาจเข้าข่ายเป็นการแสวงหาประโยชน์กับเด็ก (Child Exploitation) ในลักษณะของการผลิตสื่อลามกอนาจาร แม้ตัวคนร้ายกับเด็กอาจจะไม่ได้เจอกันกันเลยก็ตาม ก็อาจเข้าข่ายเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันเริ่มมีคำพิพากษาของศาลตัดสินให้การแสวงหาประโยชน์กับเด็ก ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนซื้อขายสื่อลามกอนาจารเด็กในเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วย นอกเหนือจากการผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดค้ามนุษย์

พ.ร.บ.ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พ.ศ.2562)

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้อำนาจบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือ ผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขูดตูด การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม”

หมายเหตุ: “เด็ก” ตามกฎหมายนี้ หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

“แจ้ง ค้ามนุษย์ อาจผิดกฎหมายได้หลายบท ให้แจ้งทุกข้อหาที่เกี่ยวข้อง”

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็กนั้น อาจเป็นการนำเด็กมาให้บริการทางเพศหรือกิจกรรมทางเพศในรูปแบบอื่น เช่น การล่อลวงเด็กมาค้าประเวณี ล่อลวงมาทำงานพิเศษหรือบริการลูกค้าแล้วมีการแสวงหาประโยชน์ทางเพศแอบแฝง หรือล่อลวงมาถ่ายทำสื่อลามกอนาจารเพื่อเผยแพร่หรือจำหน่าย หรือแม้แต่การส่งเสียเลี้ยงดูโดยแลกเปลี่ยนกับการมีความสัมพันธ์ทางเพศก็อาจเข้าข่ายเป็นความผิดค้ามนุษย์ได้ ในปัจจุบันมีการใช้สื่อออนไลน์ทั้งในส่วนของการใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเป็นธุระจัดหาและโฆษณาเชิญชวนรับสมัครเด็กมาเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีหรือการผลิตสื่อลามกหรืออาจใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการค้าประเวณีหรือสื่อลามกอนาจารเด็กก็ได้

การดำเนินคดีข้อหาค้ามนุษย์จะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึง ‘เจตนา’ ว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์กับเด็กในลักษณะใด มีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนกับเด็กหรือมีการหลอกล่อว่าจะมีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนต่อเด็กในลักษณะใด และตัวคนร้ายได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะใดด้วย ซึ่งการที่คนร้ายได้ผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะใดนั้นถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของความผิด ค้ามนุษย์ ในปัจจุบัน แม้จะเป็นการค้าสื่อลามกอนาจารเด็กโดยที่ตัวคนร้ายกับเด็กอาจไม่ได้เจอกันเลยก็ตามหรือไม่ได้เป็นการนำตัวเด็กมาค้าโดยตรง เป็นเพียงการค้าขายแลกเปลี่ยนภาพก็ถือว่าเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้

มีข้อพึงระวังคือเจตนาในการแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบในความผิดค้ามนุษย์นั้นในบางครั้งก็มีความไม่ชัดเจนและต้องอาศัยการตีความกฎหมาย ซึ่งหากพฤติกรรมยังขาดความชัดเจนก็ไม่ควรแจ้งข้อหา ‘ค้ามนุษย์’ เพื่อเพิ่มยอดจับกุม ซึ่งหากพนักงานมีคำสั่ง ‘ไม่ฟ้อง’ หรือศาล ‘ยกฟ้อง’ ในภายหลัง จะเป็นความเสียหายในทางคดีมากกว่า

กรณีข่มขู่กรรโชกออนไลน์

กรณีการข่มขู่กรรโชกออนไลน์นั้น กฎหมายไทยมีการกำหนดเป็นความผิดไว้แต่ดั้งเดิมในข้อหากรรโชกทรัพย์หรือรีดเอาทรัพย์ โดยหากเป็นลักษณะของการบังคับขู่เข็ญว่าก่ออันตรายไม่ว่าจะต่อผู้ถูกกระทำหรือบุคคลอันเป็นที่รัก เช่น เพื่อนสนิท ครอบครัว จะเป็นลักษณะความผิดกรรโชกทรัพย์ (Extortion) แต่ถ้าเป็นลักษณะของการข่มขู่ว่าจะเปิดเผยความลับ หรือข่มขู่ว่าจะเปิดเผยภาพลับหรือกิจกรรมทางเพศของผู้ที่ถูกข่มขู่ จะเป็นความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ (Blackmailing)

ความผิดในลักษณะกรรโชกทรัพย์หรือรีดเอาทรัพย์ดังกล่าวจะมีมูลความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามองค์ประกอบความผิดจะต้องเป็นการข่มขู่เพื่อเรียกร้อยผลประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน หากเป็นกรณีข่มขู่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ เช่น เรียกร้อยให้มามีความสัมพันธ์ทางเพศด้วย ขอให้ส่งภาพไปเปลือยนั้นจะไม่ใช่ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์หรือรีดเอาทรัพย์ ก็อาจจำเป็นต้องปรับใช้กฎหมายตามลักษณะของพฤติการณ์ ยกตัวอย่างเช่น กรณีมีการบังคับขู่เข็ญจนถึงกับมีการล่วงละเมิดทางร่างกายหรือความสัมพันธ์ทางเพศก็อาจบังคับใช้กฎหมายข่มขืนกระทำชำเรา อนาคต หรือพรากรผู้เยาว์แล้วแต่กรณี หรือหากเป็นกรณีให้ส่งภาพไปเปลือยก็อาจใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กมาใช้บังคับได้ หรือหากมีการนำภาพเด็กไปจำหน่ายชื่อชายแลกลเปลี่ยนหรือให้เด็กไปค้าประเวณีหรือบังคับให้เด็กไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อื่น ก็อาจดำเนินคดีค้ามนุษย์ควบคู่ไปด้วยก็ได้

รีดเอาทรัพย์

มาตรา 338 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอม เช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งสองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

“กรรโชก หรือ รีดเอาทรัพย์ เป็นความผิดลักษณะเรียกร้อยผลประโยชน์ต่อทรัพย์”

กรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกกันโดยเฉพาะ ต้องใช้กฎหมายปรับเอาตามพฤติการณ์ ซึ่งการกลั่นแกล้งรังแกอาจเป็นสาเหตุให้ผู้ถูกรังแกได้รับผลกระทบทางจิตใจ เช่น มีอาการวิตกกังวล ซึมเศร้า มีปัญหาสุขภาพจิต หรืออาจส่งผลกระทบต่อเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งในระยะยาว เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง หรือพฤติกรรมต่อต้านสังคมในอนาคต ในบางกรณีพบว่าผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกอาจเก็บกดจนถึงกับทำร้ายตัวเองหรือเป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายได้

การกลั่นแกล้งรังแกอาจเข้าข่ายทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ

การกลั่นแกล้งรังแกโดยทั่วไปอาจนำฐานความผิดทำร้ายร่างกายมาบังคับใช้ได้ ถึงแม้ว่าการกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์นั้นจะไม่ได้เป็นการประทุษร้ายต่อร่างกายโดยตรง แต่อาจใช้มูลเหตุกรณีที่ได้รับ “อันตรายทางจิตใจ” มาบังคับใช้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 แต่อย่างไรก็ดี การตีความกฎหมายกรณีได้รับอันตรายถึงจิตใจนั้นอาจจะตีความว่าจะต้องถึงขั้นถูกทำร้ายจิตใจจนถึงกับได้รับการบำบัดรักษาทางจิตหรือมีความเห็นของแพทย์ยืนยัน ทั้งนี้ตามข้อกำหนดในปัจจุบันการกลั่นแกล้งรังแกแม้จะเป็นสาเหตุให้เกิดการทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตายแต่ก็ยังไม่ถือว่าผู้กลั่นแกล้งรังแกได้กระทำการอันเป็นการทำร้ายร่างกายผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกหรือมีพฤติกรรมอันเป็นการฆ่าผู้อื่น

ทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ

มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกลั่นแกล้งรังแกที่เป็นการหมิ่นประมาท

หากพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกมีลักษณะเป็นการใส่ร้ายใส่ความจนทำให้ผู้ถูกรังแกต้องเสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ก็อาจเข้าข่ายเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาได้ กรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เข้าข่าย “โดยการโฆษณา” นั้นก็เนื่องมาจาก “สื่อออนไลน์” โดยทั่วไปเป็นการเผยแพร่ข่าวสารให้มีการแพร่กระจายอันมีลักษณะเป็นการโฆษณาโดยตัวมันเอง แต่ถ้าเป็นการกลั่นแกล้งรังแกในลักษณะของการส่งข้อความหากันโดยตรงไม่ได้เผยแพร่ไปยังบุคคลที่สาม ก็ยังไม่เข้าข่ายเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

หมิ่นประมาท

มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา

มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

กรณีข้อความที่โพสต์ในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นข้อความอันเป็นเท็จก็อาจสามารถดำเนินคดีได้ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 (แก้ไข พ.ศ.2560) ได้ ทั้งนี้โดยทั่วไป การกลั่นแกล้งรังแกมักกระทำต่อบุคคลซึ่งเข้าข่ายเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งปัจจุบันมีการแก้ไขกฎหมาย พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ว่ากรณีเป็นความผิดหมิ่นประมาทบนช่องทางออนไลน์นั้นไม่ถือเป็นการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ เนื่องจากกฎหมายมุ่งจะให้มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการด่าว่าร้าย วิวาทษ์วิจารณ์บนช่องทางออนไลน์ในลักษณะของการหมิ่นประมาทอย่างเดียว แต่ถ้าเป็นกรณีเผยแพร่ข่าวปลอม เช่น กรณีตัวอย่างการเผยแพร่ข่าวปลอมทางช่องทางออนไลน์เกี่ยวกับชายคนหนึ่งว่ามีการติดกระຈກที่รองเท้าเพื่อส่องดูกางเกงในหญิงสาวบนรถไฟฟ้า ซึ่งไม่เป็นความจริง แล้วทำให้ชายดังกล่าวได้รับความเสียหายและถูกประณามจากสังคม ก็เข้าข่ายเป็นการกลั่นแกล้งรังแกในลักษณะที่เป็นความผิดทางคอมพิวเตอร์ด้วยได้

ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

มาตรา 14 (1) ผู้ใดโดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน อันมิใช่ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดหูโทษเกี่ยวกับการข่มเหงรังแก

ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญาตาม พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2558 เพิ่มเติมฐานความผิดรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับคำว่ากลั่นแกล้งรังแก (Bullying) โดยหากเด็กถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านโลกออนไลน์ซึ่งไม่เข้าข่ายเป็นฐานทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ ความผิดหมิ่นประมาท หรือความผิดคอมพิวเตอร์ก็สามารถใช้ฐานความผิดข่มเหงรังแกมาบังคับใช้ได้

การปรับใช้กฎหมายคุ้มครองเด็ก

ถึงแม้ว่าประเทศไทยอยู่ระหว่างการปรับแก้เพิ่มเติมกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กบนโลกออนไลน์ แต่มี พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมเด็ก เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกทารุณกรรม ซึ่งหากมีการตีความเกี่ยวกับการ “ทารุณกรรม” ตามกฎหมายอย่างกว้าง ก็อาจสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองป้องกันเด็กจากการถูกล่วงละเมิดบนโลกออนไลน์ได้

ทารุณกรรมเด็ก

"ทารุณกรรม" หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรม

รังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ

มาตรา 397 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ลักษณะความผิดที่ห้ามกระทำต่อเด็ก

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการกระทำความผิดต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(3) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติดีเสียหายต่อการกระทำผิด

มาตรา 78 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวเป็นผู้ล่วงละเมิดต่อเด็ก

การล่วงละเมิดต่อเด็กในโลกออนไลน์ ในบางกรณีเป็นกรณีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ล่วงละเมิดต่อเด็กเสียเอง แล้วอาจมีการข่มขู่คุกคาม ลอบติดตาม ถ่ายภาพ ส่งข้อความหรือมีบทสนทนาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือมีการเผยแพร่ข้อความหรือภาพเกี่ยวกับเด็กทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการล่วงละเมิดต่อเด็กในโลกออนไลน์ด้วยก็ได้

ลักษณะการล่วงละเมิดต่อเด็กในโลกออนไลน์ที่ผู้กระทำเป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือเป็นบุคคลในครอบครัวอาจมีได้หลายลักษณะ ตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือเป็นเรื่องร้ายแรงที่เป็นความผิดรุนแรง เช่น การล่วงละเมิดทางเพศหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างคนในครอบครัว (Incest Sexual Abuse) แล้วมีการเผยแพร่ข้อความหรือภาพลับหรือคลิปวิดีโอ การ ข่มขู่/ด่าว่า/หุบตี/ทำร้ายร่างกาย แล้วมีการนำไปเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การกลั่นแกล้งรังแกระหว่างพี่น้องหรือคนในครอบครัวเอง การนำเด็กไปโฆษณาหารายได้ในทางไม่สมควร (เช่น นำภาพเด็กพิการหรือนำสงสารไปเรียไ้เงินทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นำเด็กไปซื้อขายสุราหรือบุหรี่ นำเด็กไปโฆษณาในเชิงไม่สมควรทางเพศ เป็นต้น) หรือในบางกรณีตัวผู้ปกครองเองที่นำเด็กไปแสวงหารายได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รับจ้างนำเด็กไปขอราน ยินยอมให้เด็กไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลอื่น ยอมให้นำเด็กไปผลิตสื่อลามก โดยมีผลประโยชน์ตอบแทน ซึ่งความผิดเหล่านี้อาจมีความเสี่ยงที่เด็กจะถูกละเมิดในการเผยแพร่ภาพหรือคลิปหรือข้อความที่อาจระบุตัวตนในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ได้รับความอับอายหรือกระทบกระเทือนต่อจิตใจมากขึ้นก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะปรับใช้กฎหมายที่ระบุนความผิดไว้เป็นการเฉพาะตามที่กล่าวมาแล้วก่อนหน้า เช่น กรณีความผิดทางเพศฐานข่มขืนหรือกระทำอนาจาร แม้ผู้กระทำเป็นบุคคลในครอบครัวก็ไม่ได้มีเหตุยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิด หรือในกรณีที่นำเด็กไปแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ (เช่น ยอมให้ผู้อื่นนำไปขอราน ล่วงละเมิดทางเพศ หรือผลิตสื่อลามก) ซึ่งเข้าข่ายความผิดฐานค้ามนุษย์ซึ่งสามารถดำเนินคดีกับผู้ปกครองในความผิดฐานค้ามนุษย์ได้ รวมถึงสามารถปรับใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 26 ดำเนินคดีกับผู้ก่อเหตุในความผิดฐาน “ทารุณกรรม” เด็ก หรือบังคับขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการยุยงส่งเสริมให้เด็กกระทำผิดตามมาตรา 26 ก็ได้

ในกรณีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวเป็นผู้ก่อเหตุในการล่วงละเมิดต่อเด็กนั้นนอกจากมาตรการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายแล้ว เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายยังอาจใช้วิธีการแจ้งเจ้าพนักงานสวัสดิการสังคมเพื่อดำเนินการ ‘คุ้มครองสวัสดิภาพ’ ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 (เป็นกฎหมายออกใหม่แทน พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550) หรือใช้ ‘การสงเคราะห์เด็ก’ หรือ ‘การคุ้มครองสวัสดิภาพ

เด็ก' ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 แทนการดำเนินคดีอาญาหรือควบคุมกำกับการดำเนินคดีอาญา
ปีตามารดาหรือผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวก็ได้

ลักษณะความผิดที่ห้ามกระทำต่อเด็กตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ
ดังต่อไปนี้

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแล
ของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ เชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความ
ประพฤติน่าเสียดายต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีใ
ญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำขอทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว
- (5) บังคับ เชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน
หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหา
ประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
- (6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ
มีผลกระทบต่อการศึกษาเติบโต หรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก
- (7) บังคับ เชื้อ ใช้ ชกจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อ
แสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการศึกษาเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก
หรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก
- (8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถาน
ค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า
- (9) บังคับเชื้อ ใช้ ชกจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามก
อนาจาร ไม่ว่าน่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด
- (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูล
เกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือ
สิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

เปรียบเทียบฐานความผิดที่อาจนำมาใช้กับการล่วงละเมิดต่อเด็กบนโลกออนไลน์

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก (Online Child Sexual Abuse)						
ล่อลวงมามีความสัมพันธ์ทางเพศ	ข่มขืนกระทำชำเรา (ม.276) กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี หรือ 15 ปี แม่เด็ก ยินยอม (ม.277) กระทำอนาจาร (ม.278) กระทำอนาจารเด็กอายุ ไม่เกิน 13 ปี หรือ 15 ปี แม่เด็กยินยอม (ม.279) พรากรผู้เยาว์ (ม.317 หรือ 318 หรือ 319)					- ให้ปรับใช้ตามลักษณะ พฤติการณ์และอายุ ของเด็ก - การล่อลวงเด็กแม่เด็ก จะยินยอมก็เป็นความผิด
ล่อลวงให้ส่งภาพหรือผลิตสื่อลามก	ครอบครองหรือส่งต่อ สื่อลามกอนาจารเด็ก (ม.287/1) มีสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อ การค้า แจกจ่าย เผยแพร่ หรือโฆษณา (ม.287/2)	ค้ามนุษย์ (ม.6)		นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4) นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		- สื่อลามกเด็กแค้มป์ใน ครอบครองก็เป็นความผิด - หากมีไว้ครอบครองเพื่อ ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนหรือ แสวงหาประโยชน์อื่น อาจเข้าข่ายค้ามนุษย์ได้

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
	ครองครองสื่อลามกเพื่อ วัตถุประสงค์การค้า (ไม่ต้อง ระบุอายุเด็ก) (ม.287)	ค้ามนุษย์ (ม.6)		นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		- กรณีไม่พบตัวเด็กหรือมี ปัญหาในการระบุอายุ สามารถใช้กฎหมาย ความผิดทางคอมพิวเตอร์ และ ป.อาญา ม.287 ได้
ผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกเด็ก	ครอบครองหรือส่งต่อ สื่อลามกอนาจารเด็ก (ม.287/1)			นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		- สื่อลามกเด็กแค้มมีใน ครอบครองก็เป็นความผิด - หากมีไว้ครอบครองเพื่อ ซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือ แสวงหาประโยชน์อื่น อาจเข้าข่ายค้ามนุษย์ได้
	มีสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อ การค้า แจกจ่าย เผยแพร่ หรือโฆษณา (ม.287/2)	ค้ามนุษย์ (ม.6)		นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		- กรณีไม่พบตัวเด็กหรือมี ปัญหาในการระบุอายุ สามารถใช้กฎหมาย ความผิดทางคอมพิวเตอร์ และ ป.อาญา ม.287 ได้
	ครอบครองสื่อลามกเพื่อ วัตถุประสงค์การค้า (ไม่ต้อง ระบุอายุเด็ก) (ม.287)	ค้ามนุษย์ (ม.6)		นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
การล่อลวงเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ ทางเพศ (Online Grooming)					บังคับ ชู่เชื้อ ชักจูงส่งเสริม หรือยินยอม ให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือส่งผล ให้เด็กมีความเสี่ยงในการกระทำผิด ม.26 (3)	- การล่อลวงในลักษณะ Grooming หากยังไม่ ปรากฏว่ามีการลงมือ ล่วงละเมิดต่อเด็ก ใน ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมาย กำหนดความผิดเฉพาะ ให้ปรับใช้กฎหมาย คุ้มครองเด็กดำเนินคดีกับ คนร้ายแทน
การส่งข้อความหรือรูปภาพ ทางเพศ การสื่อสารเรื่องเพศที่ ไม่เหมาะสม (Sexting)	ครอบครองหรือส่งต่อ สื่อลามกอนาจารเด็ก (ม.287/1)					- การส่งข้อความหรือภาพ ขั้วุทางเพศในลักษณะ Sexting หากยังไม่มีการ ล่อลวงจนเด็กส่งภาพให้ ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมาย กำหนดความผิดเฉพาะ ให้ปรับใช้กฎหมาย คุ้มครองเด็กดำเนินคดี กับคนร้ายแทน - กรณีที่มีการล่อลวงให้เด็ก ส่งภาพหรือเก็บภาพไว้ใน ครอบครองก็เป็นความผิด เกี่ยวกับสื่อลามกเด็กได้
	ครอบครองหรือส่งต่อสื่อ ลามกอนาจารเด็ก อาจมีการ นำไปเผยแพร่ หรือมี วัตถุประสงค์เพื่อการค้า (ม.287)					

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ	
การข่มขู่กรรโชกออนไลน์ (Online Extortion or Blackmailing)	กรรโชกทรัพย์ (ม.337)					- กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ เป็นความผิดต่อทรัพย์ต้อง มีลักษณะเรียกประโยชน์ จากเด็กในรูปทรัพย์สิน - กรณีบังคับขู่เชิญเด็ก ในรูปแบบอื่นให้ดำเนินคดี แล้วแต่กรณีไป เช่น ให้มา มีเพศสัมพันธ์ก็ดำเนินคดี ล่วงละเมิดทางเพศ หรือ ให้ส่งภาพหรือสื่อลามก ก็ดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อ ลามกอนาจารเด็ก	
	รีดเอาทรัพย์ (ม. 338)						
	ข่มขืนกระทำชำเรา กระทำ อนาจาร กระทำชำเราเด็ก อนาจารเด็ก พรากผู้เยาว์ (ม.276 หรือ 277 หรือ 278 หรือ 279 หรือ 317 หรือ 318 หรือ 319) ในกรณีที่ ข่มขู่มาล่วงละเมิดทางเพศ						
	เป็นธุระจัดหา ล่อไป เพื่อ การอนาจาร โดยไม่ยินยอม (ม.283) ในกรณีที่ข่มขู่ให้ไป ค้าประเวณี	ค้ามนุษย์ (ม.6)	เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือ ชักพาศบุคคลเพื่อ ค้าประเวณี (ม.9)				
ครอบครองหรือส่งต่อ สื่อลามกอนาจารเด็ก (ม.287/1) หรือมีสื่อลามก อนาจารเด็กเพื่อการค้า แจกจ่าย เผยแพร่ หรือ โฆษณา (ม.287/2) ในกรณีที่ข่มขู่ให้ส่งภาพ หรือสื่อลามก	ค้ามนุษย์ (ม.6)					- กรณีข่มขู่ให้ไปค้าประเวณี ส่งรูปให้เพื่อประโยชน์ ทางการค้า หรือแสวงหา ประโยชน์ในรูปแบบอื่น เป็นความผิดค้ามนุษย์ได้	

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
การถ่ายทอดสดการละเมิด ทางเพศเด็ก (Live Streaming of Child Sexual Abuse)	ครอบครองหรือส่งต่อ สื่อลามกอนาจารเด็ก (ม.287/1)			นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		<ul style="list-style-type: none"> - กรณีไม่ปรากฏหลักฐาน การเผยแพร่แต่พบสื่อ ลามกไว้ในครอบครอง สามารถดำเนินคดี ครอบครองสื่อลามกเด็กได้ - กรณีมีการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนหรือแสวงหา ประโยชน์อาจเข้าข่าย ค้ามนุษย์ - กรณีไม่พบตัวเด็กหรือมี ปัญหาในการระบุอายุ สามารถใช้กฎหมาย ความผิดทางคอมพิวเตอร์ และ ป.อาญา ม.287 ได้
	มีสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อ การค้า แจกจ่าย เผยแพร่ หรือโฆษณา (ม.287/2)	ค้ามนุษย์ (ม.6)		นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		
	ครอบครองสื่อลามกเพื่อ วัตถุประสงค์การค้า (ไม่ต้อง ระบุอายุเด็ก) (ม.287)	ค้ามนุษย์ (ม.6)		นำเข้าข้อมูลลามกเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งคนทั่วไป อาจเห็นได้ ม.14 (4)		
การแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็ก (Child Sexual Exploitation)						
ล่อลวงไปค้าประเวณี	เป็นธุระจัดหา ล่อไป เพื่อ การอนาจาร (ม.282 หรือ 283)	ค้ามนุษย์ (ม.6)	เป็นธุระจัด ล่อไป หรือ ชักพาศบุคคลเพื่อ ค้าประเวณี (ม.9)			
ส่งเสียเลี้ยงดู	กระทำชำเราเด็ก อนาจาร เด็ก พรากรผู้เยาว์	ค้ามนุษย์ (ม.6)				

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
	(ม.277 หรือ 279 หรือ 317 หรือ 318 หรือ 319)					
กิจกรรมของกลุ่มที่มีรสนิยม ทางเพศกับเด็ก (Online Sexual Activity with Child)	ชมชื่นกระทำชำเรา กระทำ อนาจาร กระทำชำเราเด็ก อนาจารเด็ก พรากผู้เยาว์ (ม.276 หรือ 277 หรือ 278 หรือ 279 หรือ 317 หรือ 318 หรือ 319) กรณีมีการ ล่วงละเมิดทางเพศ					- ขึ้นอยู่กับเป็นการทำ กิจกรรมทางเพศกับเด็ก ในลักษณะใด หากมีการ ล่วงละเมิดทางเพศก็ ดำเนินคดีล่วงละเมิด ทางเพศ หรือหากเป็นการ ครอบครอง ส่งต่อหรือ ผลิตสื่อลามก ก็ดำเนินคดี ตามลักษณะความผิด - อาจเป็นความผิดค้ามนุษย์ ได้ หากมีการแสวงหา ผลประโยชน์จากเด็ก ภายในกลุ่ม
	เป็นธุระจัดหา ล่อไป เพื่อ การอนาจาร โดยไม่ยินยอม (ม.283) กรณีมีการค้า ประเวณี	ค้ามนุษย์ (ม.6)	เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือ ชักพานักค้าเพื่อ ค้าประเวณี (ม.9)			
	ครอบครองหรือส่งต่อสื่อ ลามกอนาจารเด็ก (ม.287/1) หรือมีสื่อลามก อนาจารเด็กเพื่อการค้า แจกจ่าย เผยแพร่ หรือ โฆษณา (ม.287/2) ในกรณีมีการผลิตสื่อลามก	ค้ามนุษย์ (ม.6)				
ติดตามคุกคามทางออนไลน์ (Cyber Stalking)					บังคับ ชู่เชิญ ชักจูงส่งเสริม หรือยินยอม ให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือส่งผล	- การติดตามคุกคาม Cyber Stalking หากยังไม่

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยกรกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
					ให้เด็กมีความเสี่ยงในการกระทำผิด ม.26 (3)	ปรากฏว่ามีการลงมือ ล่วงละเมิดต่อเด็ก ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมาย กำหนดความผิดเฉพาะ ให้ ปรับใช้กฎหมายคุ้มครอง เด็กดำเนินคดีกับคนร้าย แทน
การกลั่นแกล้งรังแกบนโลก ออนไลน์ (Cyber Bullying)	ทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ (ม.295)					- กรณีหมิ่นประมาท ไม่เข้าข่ายความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
	หมิ่นประมาท (ม.326)					
	หมิ่นประมาทโดยการ โฆษณา (ม.328)					
	รังแก ข่มเหง คุกคาม หรือ กระทำได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญ (ม.397)			นำเข้าข้อมูลเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นข้อมูล อันเป็นเท็จ ม.14 (1)		
ผู้ปกครองหรือคนในครอบครัว ล่วงละเมิดเด็ก	ทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ (ม.295) กรณีมีการทำร้ายร่างกาย	คำมณูษย์ (ม.6) กรณีแสวงหา ผลประโยชน์จากเด็ก ในทางมิชอบ เช่น รับจ้างนำเด็กไป ขอทาน ยินยอมให้	มาตรา 10 เป็นบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ของบุคคลซึ่งมีอายุยังไม่ เกินสิบแปดปี รู้ว่ามีการ กระทำความผิด ค้าประเวณีต่อผู้อยู่ใน		มาตรา 26 (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอัน เป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือ จิตใจของเด็ก (3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง	- กรณีบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองหรือบุคคล ในครอบครัวกระทำต่อเด็ก หรือมีลักษณะเป็นความ รุนแรงในครอบครัวสามารถ ใช้มาตรการคุ้มครอง

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
		เด็กไปมี ความสัมพันธ์ทาง เพศกับบุคคลอื่น ยอมให้นำเด็กไปผลิต สื่อลามกโดยมี ผลประโยชน์ตอบ แทน	ความปกครองของตน และมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็น ใจให้มีการกระทำ ความผิดนั้น		ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตน ไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความ ประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด (5) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้ เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้ เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการ กระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใด อันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จากเด็ก (6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือ กระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อการ เจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการ ของเด็ก (8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนัน ไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่น การพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า (9) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการ อันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะ	สวัสดิภาพ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หรือ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนา และคุ้มครองสถาบัน ครอบครัว พ.ศ.2562 ได้

ลักษณะความผิด	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ.2551	พ.ร.บ.ป้องกัน ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	หมายเหตุ
					เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบแทนหรือ เพื่อการใด (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุรา หรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทาง การแพทย์	

บทที่ 3

การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันการทารุณกรรมเด็ก

เมื่อเกิดการละเมิดหรือทารุณกรรมเด็ก ผู้พบเห็นอาจแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ บ้านพักเด็กและครอบครัว พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเด็ก การให้ความรู้สร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู บุคคลแวดล้อมเด็ก และประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับรูปแบบการทารุณกรรมเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังดูแลและแจ้งเหตุ

การทารุณกรรมเด็ก (Child abuse) คือ การกระทำหรือการละเว้นการกระทำ จนเป็นเหตุให้เด็กได้รับอันตรายทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และทางเพศหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

ประเภทของการทารุณกรรมเด็ก

การทารุณกรรมเด็ก ถูกแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การทารุณกรรมทางกาย (Physical Abuse) การกระทำต่อร่างกายของเด็ก จนเป็นอันตรายหรือมีโอกาสเป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น การเตะ ต่อย ทูตตี การจับทารกมาเขย่าตัว การนำไฟหรือน้ำร้อนมาลวกตัวเด็ก การใช้สารเคมี การลงโทษด้วยการตี จนก่อให้เกิดบาดแผล บาดเจ็บ เป็นต้น

2. การทารุณกรรมทางเพศ (Sexual Abuse) การให้เด็กร่วมกิจกรรมทางเพศเพื่อสนองความต้องการของผู้กระทำโดยที่เด็กไม่เข้าใจ ไม่สามารถให้ความยินยอม หรือยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะให้ความยินยอม เช่น บังคับให้เด็กจับอวัยวะเพศของผู้ใหญ่ การจับสัมผัสอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็ก การสอดใส่อวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือปาก หรือกิจกรรมอื่นที่เด็กตอบสนองความต้องการทางเพศให้ผู้ใหญ่ทางอ้อม เช่น การให้เด็กดูอวัยวะเพศของผู้ใหญ่ ให้เด็กดูหนังโป๊ การกระตุ้นให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ด้วยตัวเอง ล่อลวงให้เด็กมีกิจกรรมทางเพศกับผู้ใหญ่ เป็นต้น

3. การทารุณกรรมทางจิตใจ (Emotional Abuse) การกระทำที่ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนทางจิตใจ สุขภาพจิตของเด็ก หรือรบกวนต่อพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ จิตวิญญาณ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็ก เช่น การไม่ยอมรับเด็ก ไม่ตอบสนองความต้องการทางจิตใจเด็ก ดุด่าหรือเหยียดหยามเด็ก หรือข่มขู่ให้เด็กหวาดกลัว เป็นต้น

4. การปล่อยปละละเลยเด็ก (Neglect) การที่เด็กถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้ได้รับการดูแล ด้านปัจจัยสี่หรือสิ่งที่จำเป็นตามความต้องการขั้นพื้นฐาน ไม่ได้ได้รับการศึกษา ไม่ได้ได้รับการดูแลเอาใจใส่หรือการสนองทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ไม่มี ความปลอดภัยในชีวิตจนทำให้เกิดอันตรายหรือมีโอกาสเกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ หรือพัฒนาการของเด็ก

สาเหตุและปัจจัยเสี่ยงของการกระทำทารุณกรรม

การเกิดการกระทำทารุณกรรม ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ล้วนมีปัจจัยเสี่ยงและเหตุนำทั้งสิ้น โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดการทารุณกรรมแบ่งได้ 4 กลุ่มดังนี้

- ปัจจัยจากตัวเด็ก
- ปัจจัยจากพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
- ปัจจัยจากความสัมพันธ์
- ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยจากตัวเด็ก

- เป็นเด็กที่ไม่มีใครต้องการ หรือไม่เป็นไปตามที่ผู้เลี้ยงดูคาดหวังไว้ เช่น เพศของเด็ก พื้นฐาน อารมณ์หรือความผิดปกติตั้งแต่แรกเกิด
- เป็นเด็กที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น คลอดก่อนกำหนด เลี้ยงยาก ร้องกวนมาก มีความพิการทางกาย ปัญญาอ่อน
- เด็กมีปัญหาทางสุขภาพจิตหรือมีพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เลี้ยงดูเกิดความรำคาญใจ เช่น ซนมาก ไม่นิ่ง อารมณ์ร้าย ก้าวร้าว
- เด็กมีพี่น้องที่อาจมีวัยใกล้เคียงกัน และต้องการความสนใจจากพ่อแม่
- เป็นเด็กที่แสดงหรือต้องเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง

ปัจจัยจากพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู

- มีปัญหาความสัมพันธ์กับเด็ก เช่น การตั้งครมร์ในวัยรุ่น เป็นการตั้งครมร์ที่ไม่ต้องการ
- ขาดทักษะการเลี้ยงดูเด็กให้เหมาะกับพัฒนาการตามวัย มีความคาดหวังที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก
- ตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กด้วยวิธีการที่รุนแรง ลงโทษมากเกินไป
- มีปัญหาทางกายหรือสุขภาพจิต ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ความผูกพันกับเด็กได้อย่างเหมาะสม เช่น เป็นโรคซึมเศร้า
- ผู้เลี้ยงดูเองเคยถูกกระทำทารุณกรรมมาก่อนในวัยเด็ก
- ติดสารเสพติด มีการใช้สารเสพติดระหว่างการตั้งครมร์
- เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางอาญา

- ขาดคนที่จะให้ความช่วยเหลือ
- มีปัญหาด้านการเงิน ตกงาน มีความเครียด

ปัจจัยจากความสัมพันธ์

- ขาดความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู
- มีปัญหาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตของสมาชิกในครอบครัว
- มีปัญหาในครอบครัว เช่น มีปัญหาหระหว่างคู่สมรส
- มีการใช้ความรุนแรงกันในครอบครัว
- มีขอบเขตที่ไม่เหมาะสมเรื่องบทบาททางเพศระหว่างสมาชิกในครอบครัว เช่น เด็กหญิงอายุ

10 ปี พ่อยังเป็นคนอาบน้ำให้

- ถูกกีดกันออกจากชุมชน ถูกแบ่งแยกออกจากครอบครัว
- วิถีชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการรวม หรือการใช้ความรุนแรงในชุมชน

ปัจจัยด้านสังคม

• มีค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมหรือยอมรับการใช้ความรุนแรง ลงโทษทางกาย เช่น สิ่งปรากฏตามสื่อต่าง ๆ มีฉากทำร้ายร่างกาย ล้วงละเมิดทางเพศ

- มีค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ลดทอนความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก
- มีความไม่เท่าเทียมกันทางเพศหรือทางสังคม
- ขาดระบบการบริการที่จะช่วยเหลือระดับประคองครอบครัว ไม่มีสถานพักพิงหรือสถาน

ดูแลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

- มีอัตราการว่างงานสูง มีอาชญากรรม ไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- สามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เช่น เหล้า ยาบ้า
- มีการใช้แรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก ในสังคม

ผลที่เกิดขึ้นจากการทารุณกรรมและการละเลยทอดทิ้ง

ผลกระทบที่ตามมาจากการทารุณกรรมมีมากมาย ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ เช่น

- เสียชีวิต – รุนแรงที่สุด
- การบาดเจ็บทางร่างกาย เช่น บาดแผลบนร่างกาย ของมีคมบาด ฟกช้ำ เลือดออกในสมอง เลือดออกในตา ตาบอดกระดูกหัก
- บาดแผลทางใจ เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล
- พฤติกรรม เช่น หนีเรียน ดื้อ ต่อต้าน ใช้ความรุนแรง ใช้สารเสพติด สุราเรื้อรัง ต่อต้านสังคม

ฆ่าตัวตาย

- การเจ็บป่วยทางกาย เช่น โรคหลอดเลือด (ความดัน หัวใจ เส้นเลือดตีบ) โรคเบาหวาน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- อื่น ๆ เช่น ท้องไม่พร้อม เรียนไม่จบ ตกงาน ไม่มีงานทำ ความรุนแรงในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ควบคุมอารมณ์ตนเอง ก่ออาชญากรรม

สัญญาณเตือนในเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรม

เด็ก ๆ มักส่งสัญญาณบางอย่าง ที่บ่งชี้ว่าอยู่ในภาวะที่ต้องการความช่วยเหลือ เด็กบางคนส่งสัญญาณด้วยคำพูด บางคนใช้การกระทำหรือพฤติกรรม บางคนมีร่องรอยให้สืบเสาะบนร่างกาย แต่เราจะสังเกตเห็นหรือไม่ แล้วเราจะตีความว่าอย่างไร เป็นสัญญาณขอความช่วยเหลือหรือเป็นสัญญาณกวนใจของเรา

การทารุณกรรมทางร่างกาย

- รอยบาดแผลฟกช้ำ บวมปูด รอยไหม้ ที่ไม่มีคำอธิบายชัดเจน โดยเฉพาะที่ใบหน้า ปาก หน้า ท้อง ไบหู หรือร่องรอยบาดแผลที่เกิดขึ้นพร้อมกันหลาย ๆ ตำแหน่ง
- รอยขีดหรือรอยแผลแปลก ๆ ที่ทำให้เห็นถึงวัตถุที่ใช้ทำร้าย เช่น รอยไม้แขวนเสื้อ รอยสายไฟ รอยส้อม รอยเตารีด รอยมือ รอยกัด รอยหยิก
- รอยขีดหรือรอยแผลที่เกิดในบริเวณใกล้เคียงกัน (ทำตำแหน่งเดิมซ้ำ ๆ)
- มีร่องรอยบาดแผลในตำแหน่งที่เด็กไม่ค่อยเกิดการบาดเจ็บ เช่น หน้าท้อง หลัง ก้น ต้นขา คอ ไบหู อวัยวะเพศ ข้อมพับ ท้องแขนด้านใน
- รอยไหม้ที่ไม่มีคำอธิบาย เช่น รอยบุหรี่ รอยธูปจี้ เตารีด ไม้ขีด รอยน้ำร้อนลวก
- บาดแผลถลอก ฉีกขาด ที่ริมฝีปาก ตา หรือบริเวณใบหน้า
- บาดแผลฉีกขาดบริเวณเหงือก อาจเกิดจากการเอาขวดนมกัดปาก
- ฉีกขาดหรือรอยถลอกบริเวณอวัยวะเพศ

การทารุณกรรมทางเพศ

- ลูกนั่งลำบาก เดินลำบาก
- มีอาการเจ็บหรือคันบริเวณอวัยวะเพศ
- เสื้อผ้าฉีกขาด มีเลือดซึมเประที่เสื้อผ้า
- รอยขีดหรือเลือดออกที่บริเวณอวัยวะเพศ
- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- ติดเชื้อทางเดินปัสสาวะบ่อย ๆ
- ตั้งครรภ์
- ทารุณกรรมทางเพศ

- พฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะกับวัย
- หนีออกจากบ้าน
- ความมั่นใจตนเอง
- มีปัญหาความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง
- พยายามฆ่าตัวตายหรือขู่ฆ่าตัวตาย
- มีปัญหาการเรียน
- มีปัญหาการกิน การนอน

พัฒนาการทางเพศของเด็กในวัยต่าง ๆ

แรกเกิด – ขวบปีที่ 2:
ยังไม่สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้
ไม่เข้าใจความหมายจริง ๆ

วัยเตาะแตะ: วัยอนุบาล:

เริ่มรู้ความแตกต่างของอวัยวะเพศ
เริ่มยอมรับความเป็นหญิงหรือชายได้
เริ่มให้ความสนใจต่ออวัยวะเพศ
ยื่นจ้องมองหรือแอบดูอวัยวะเพศ

วัยเข้าโรงเรียน:

เล่นและอยู่รวมพวก
เพศเดียวกัน การเล่น
แตกต่างกันอย่างเห็น
ได้ชัด อาจแสดงความ
ไม่สนใจ/ไม่พอใจกับหมู่
เพื่อนเพศตรงข้ามด้วย

เรียนรู้เรื่องเพศในวัยเรียน: เรียนรู้จากเพื่อน ๆ เด็กด้วยกันเป็นส่วนใหญ่
เรียนรู้จากสื่อ จึงควรให้เด็กได้รับความรู้ที่ถูกต้องด้วยคำอธิบายที่เข้าใจง่าย
ตามหลักธรรมชาติ โดยไม่ไปสร้างเร้าอารมณ์เด็ก

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

พัฒนาการทางเพศของเด็กในวัยต่าง ๆ

- แรกเกิด – ขวบปีที่ 2: เด็กยังไม่สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ ไม่เข้าใจความหมายจริง ๆ การแต่งตัวของเด็กหญิงและเด็กชายเริ่มแตกต่างกัน และเด็กอาจสังเกตข้อแตกต่างกันของอวัยวะเพศได้ เช่น เด็กบางคนอาจยื่นจ้องดูเพื่อนถ่ายปัสสาวะด้วยความสงสัย
- วัยเตาะแตะ วัยอนุบาล: เด็กจะเริ่มรู้ถึงความต่างกันของอวัยวะเพศ เขาจะเริ่มยอมรับความเป็นหญิงหรือชายได้แล้ว เริ่มให้ความสนใจต่ออวัยวะเพศ อาจจะแสดงความอยากรู้และแสดงความสนใจอย่างเปิดเผย เช่น ยื่นจ้องมองอวัยวะเพศของเด็ก ๆ ด้วยกัน วิ่งตามดูหรือแอบดู เด็กบางคนชอบมาเลิกชายกระโปรงแม่ จับเป้ากางเกงพ่อ ปรากฏอาการชัดในอายุ 4 และ 5 ปีขึ้นไป เด็กในวัยนี้บางคนโดยเฉพาะเด็กผู้ชาย ชอบอวดและเล่นของลับ ซึ่งพฤติกรรมส่วนหนึ่งถูกเสริมสร้างจากผู้ใหญ่

- วัยเข้าโรงเรียน: เด็กวัยนี้ จะมีการเล่นและอยู่รวมพวกเพศเดียวกัน เด็กหญิงและเด็กชาย การเล่นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในโรงเรียนสหศึกษาจะพบว่า เด็กไม่ใช่จะพอใจและรวมพวกอยู่ในหมู่เพศเดียวกันเท่านั้น แต่เขามักแสดงความไม่สนใจ ไม่พอใจกับหมู่เพื่อนตรงข้ามด้วย

- เรียนรู้เรื่องเพศในวัยเรียน: การเรียนรู้เรื่องเพศในวัยนี้จะมาจากเพื่อน ๆ เด็กด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ จากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ฉะนั้นเด็กควรได้รับความรู้ที่ถูกต้องเมื่อเขาสนใจถาม โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการเกิด เรื่องเด็กในครรภ์ การแต่งงานและหน้าที่ของอวัยวะเพศ คำพูดอธิบายควรเป็นอย่างง่าย และธรรมดา โดยไม่ไปสร้างเร้าอารมณ์เด็ก และคำบอกเล่าก็ไม่ควรเป็นสองแง่สองง่าม อธิบายด้วยหลักธรรมชาติทั่วไป

การทอดทิ้งละเลยเพิกเฉย

- มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหรือการเรียนเปลี่ยนแปลง
- ขาดเรียน
- ขาดเงิน ขโมยอาหารหรือเงิน
- ร่างกายไม่สะอาด มีกลิ่น เสื้อผ้าสกปรก ไม่พอดีขนาดตัว
- ไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแล เล่นหรืออยู่ในสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยเพียงลำพัง
- ตัวเล็กกว่าวัย

การทารุณกรรมทางอารมณ์

- ดุ กังวล กลัว เกินปกติ
- ไม่มีความผูกพันกับผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดู
- ดุโตเกินวัย หรือดุเด็กกว่าวัย (เช่น ช่วยเลี้ยงน้องจนเหมือนผู้ใหญ่ มีพฤติกรรมดุด่า)

การช่วยเหลือที่สามารถทำได้ในฐานะผู้ใหญ่คนหนึ่ง

การดูแลช่วยเหลือเด็ก

การดูแลช่วยเหลือเด็ก จะต้องทำใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

- ประเด็นทางการแพทย์ (การบำบัดรักษา การตรวจเก็บพยานหลักฐานเพื่อใช้ประกอบในการดำเนินคดี เช่น การถูกข่มขืนหรือทารุณกรรมทางร่างกาย การละเมิดทางเพศ ฯลฯ)
- ประเด็นทางกฎหมาย (การพาเด็กเข้าแจ้งความดำเนินคดี การสอบปากคำเด็ก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การเก็บพยานหลักฐานที่ต้องใช้ในการดำเนินคดี กระบวนการคุ้มครองเด็ก เป็นต้น)
- ประเด็นทางสังคมเศรษฐกิจ (ค่ารักษาพยาบาล ค่าที่พักและอาหาร ค่าชดเชยต่าง ๆ การเรียนและอาชีพ การปรับพฤติกรรมครอบครัว เป็นต้น)

สำหรับวิธีการช่วยเหลือเด็ก มีหลักดังนี้

- เมื่อพบหรือสงสัยว่าเด็กถูกรักษาทารุณกรรม ต้องมีการให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน ให้เด็กได้ไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัย มีการส่งต่อเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองเด็ก
- แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก โทร 1300 ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (บ้านพักเด็กและครอบครัว)
- แจ้งตำรวจในสถานีตำรวจใกล้บ้าน แจ้งโรงเรียน หรือพาไปโรงพยาบาล
- คุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็ก

การทำงานกับครอบครัว

พนักงานเจ้าหน้าที่ ควรส่งเสริมพ่อแม่ผู้ปกครองให้เฝ้าระวังการละเมิดหรือทารุณกรรมเด็ก โดยเฉพาะทางออนไลน์ซึ่งมักไม่มีบาดแผลร่องรอยให้เห็น ควรปลูกฝังวิธีการใช้งานสื่อออนไลน์ที่ถูกต้องให้กับเด็กตั้งแต่นั้น โดยกำหนดเวลาและกฎกติกาการใช้งานเพื่อป้องกันปัญหาการเสพติดสื่อ การตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่ประสงค์ดีทางออนไลน์และการใช้งานที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำการศึกษาความสามารถของผู้ปกครองในการกำกับดูแลการใช้สื่อและพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กอายุ 0 – 13 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 200 ครอบครัว ในเขตจังหวัดนครปฐม พบสถานการณ์เสี่ยงในการใช้สื่อออนไลน์ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเด็ก 0 – 3 ปี มีการเข้าถึงและใช้สื่อดิจิทัลมาแล้วเป็นเวลา 1 – 2 ปี

○ เด็กส่วนใหญ่เริ่มใช้สื่อดิจิทัลเมื่ออายุระหว่าง 6 – 13 ปี (ร้อยละ 38.45) รองลงมาคือเริ่มใช้ระหว่างอายุ 0 – 2 ปี (ร้อยละ 32.85) และอายุ 3 – 5 ปี (ร้อยละ 28.70) ตามลำดับ

○ เด็กส่วนใหญ่ใช้สื่อดิจิทัลครั้งแรกในขณะที่อยู่กับบิดาหรือมารดา (ร้อยละ 77.80)

○ ผู้ปกครองให้บุตรหลานใช้สื่อดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ตหรือไอแพด (ร้อยละ 89.60) โดยใช้สื่อดิจิทัลในขณะที่อยู่กับบุตรหลานเฉลี่ยวันละ 1 – 3 ชั่วโมง (ร้อยละ 44.75)

○ บางครอบครัว (ร้อยละ 10.90) บอกว่า มีเด็กเคยประสบอุบัติเหตุ เช่น ตกเตียง ตกบันได หล่น ระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลของผู้ปกครอง

พนักงานเจ้าหน้าที่ จึงควรเร่งสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อต่อพัฒนาการของเด็ก อายุของเด็กที่เหมาะสมกับการใช้สื่อ พฤติกรรมการใช้สื่อที่เหมาะสม ทักษะรู้เท่าทันสื่อ ความฉลาดทางดิจิทัล และแนวทางการเลี้ยงลูกยุคดิจิทัล ดังนี้

ห้ามเลี้ยงลูกด้วยจอ สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ปี

หลีกเลี่ยงการให้สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต การเพิ่มชั่วโมงการเล่นเกมหรืออินเทอร์เน็ต เป็นรางวัล
เมื่อบุตรหลานปฏิบัติตามคำของพ่อแม่หรือทำสิ่งที่มอบหมายในชีวิตประจำวันได้ดี เพื่อป้องกันการติดจอ

อายุเด็กที่เหมาะสมกับการใช้สื่อ

กรมอนามัย มีข้อเสนอแนะการใช้สื่อกับเด็กเล็ก เนื่องจากทุกวันนี้ หลายครอบครัวมักจะเลี้ยงลูกโดยใช้เทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยง ปล่อยให้เด็กอยู่กับสื่อ เช่น มือถือ แท็บเล็ต หรือให้ดูทีวีทั้งวัน เพื่อให้เด็กสงบนิ่ง หรือหยุดร้องไห้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะยังไม่เหมาะกับวัย และอาจเป็นการปลูกฝังให้เด็กติดสื่อ ผลเสียคือ ทำให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า เด็กแรกเกิดถึง 3 ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ เนื่องจากสมองของเด็กจะพัฒนาสูงสุด ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมโดยรอบเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสมองในช่วงต้น หากปล่อยให้เด็กใกล้ชิดสื่อเหล่านี้มากเกินไปโดยไม่กำหนดเวลาดูหรือเลือกสื่อที่ไม่เหมาะสม จะส่งผลเสียหลายด้าน คือ 1) ด้านการสื่อสาร พูดช้า พูดไม่ชัด ขาดความคิดสร้างสรรค์ และการจ้องมองจอภาพเป็นเวลานานจะส่งผลเสียกับดวงตาได้ เช่น ทำให้สายตาสั้น ดวงตาแห้ง 2) ด้านร่างกาย จะไม่แข็งแรง เหนื่อยง่าย ขาดการเคลื่อนไหวออกกำลังกายตามที่ควรจะเป็น หรืออาจส่งผลให้เป็นเด็กขี้เกียจได้ 3) ด้านอารมณ์ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ เพราะเด็กแยกแยะโลกของอินเทอร์เน็ตกับความจริงไม่ได้ หงุดหงิดง่าย ใจร้อน รอคอยไม่เป็น เด็กขาดสมาธิไม่จดจ่อหรือตั้งใจทำกิจกรรมใด และ 4) ด้านพฤติกรรม จะก้าวร้าว ขน สมาธิสั้น มีพฤติกรรมคล้ายออทิสติก คือ ตื้อ ต่อต้าน โลกส่วนตัวสูง สื่อสารกับคนอื่นน้อย

พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กควรหลีกเลี่ยงการใช้สื่อมีจอเพื่อให้เด็กสงบนิ่ง หรือหยุดร้องไห้ ถึงแม้ว่าจะเป็นการใช้แค่ช่วงเวลาสั้น ๆ ก็ตาม เนื่องจากการใช้สื่อมีจออาจทำให้เด็กสงบได้จริง แต่นำมาซึ่งปัญหาการไม่สามารถจำกัดเวลาการเล่นได้ และที่สำคัญพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรตระหนักถึงคือช่วงพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี ถือเป็นรากฐานของชีวิต พ่อแม่จึงควรหลีกเลี่ยงการเลี้ยงลูกด้วยมือถือ แล้วหันมาใช้เวลาสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันในครอบครัว เพราะพัฒนาการที่ดีของเด็ก ๆ เริ่มต้นจากสิ่งเล็ก ๆ ที่ได้เรียนรู้ พาลูกเล่น เรียน ทำกิจกรรมร่วมกัน และไม่ลืมที่จะโอบกอดแสดงความรักระหว่างกันในครอบครัว สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมให้พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กได้ดีกว่าวิธีอื่น

ทางด้านกรมสุขภาพจิต เน้นย้ำเรื่องการเล่นของเด็กจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความฉลาดทางปัญญา อารมณ์ และสังคมไปพร้อม ๆ กัน เน้นการส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เช่น อ่านหนังสือหรือเล่านิทานให้เด็กฟังในเด็กเล็ก เล่นบทบาทสมมติโดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว เล่นต่อเพลงหรือต่อนิทานคนละประโยค เล่นของเล่นอย่างอิสระ ออกไปสัมผัสธรรมชาติภายนอก นอกจากนั้น ควรฝึกให้ลูกรู้จักการสังเกต รู้จักตั้งคำถาม และคอยตอบคำถามของลูกด้วยความรักและความใส่ใจ ภายใต้บรรยากาศอันอบอุ่นและปลอดภัยของครอบครัว ทั้งนี้ การส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีควรทำตั้งแต่ในเด็กเล็ก เพื่อให้เกิดพฤติกรรมติดตัวที่จะส่งผลดีต่อสุขภาพกายและจิต เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

อายุที่เหมาะสม สำหรับการเรียนรู้จากสื่อ

ช่วงอายุ : 0-2 ปี

ใช้อย่างพอเหมาะ
พอดีนะค่าบบบ..

หนังสือนิทาน

ไม่ควรให้เรียนรู้จาก

จอสีเหลี่ยมอิเล็กทรอนิกส์ใดๆเลย

ช่วงอายุ : 2-4 ปี

ตุ๊กตา หุ่นมือ สัตว์เลี้ยง

ธรรมชาติ สื่อภาพเคลื่อนไหว
รูปทรง ถนนรี ภาพซ้ำๆ ซ้ำๆ

โดยมีผู้ปกครองเลือกโปรแกรมหรือ

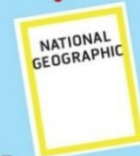
แอปพลิเคชันที่มีคุณภาพให้เหมาะสม

กับวัยและใช้ไปด้วยพร้อมกันกับเด็ก

ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เห็นได้มากขึ้น

และไม่ควรเกินวันละ 1 ชั่วโมง

ช่วงอายุ : 4-12 ปี

ดูวิดีโอการ์ตูน สารคดี
ภาพยนตร์ เรื่องราวชีวิต
ประจำวัน สัตว์ จินตนาการ

ใช้สื่อและสื่อออนไลน์ได้มากขึ้นแต่ไม่ควร

เกินวันละ 1-2 ชั่วโมง โดยผู้ปกครอง

ดูแลชี้แนะ ทอยห่างออกมาได้

เมื่อเด็กโตขึ้น แต่ยังคงกำหนดกฎกติกา

การใช้อย่างพอเหมาะพอดี อะไรควรหรือไม่ควร

และต้องรู้ว่าเด็กสนใจเนื้อหาหรือ

กิจกรรมแบบใด คบคุยกับใครขณะออนไลน์

ช่วงอายุ : 13-18 ปี

เข้าถึงสื่อได้อิสระมากขึ้น
แต่ยังต้องมีกฎกติกา

เงื่อนไขกำกับดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครอง

เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของเด็ก

ควรเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ DQ หรือ

Digital Intelligence Quotient ให้เด็ก

เรียนรู้ สมวัย พัฒนาสมอง

ทำไมเด็กและวัยรุ่นจึงไม่ควรใช้สื่อออนไลน์มากเกินไป

ดร.บาบารา กรีนเบิร์ท จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นชาวอเมริกัน อธิบาย 8 ปัญหาหลักที่จะเกิดกับเด็กและวัยรุ่น หากพ่อแม่ปล่อยให้ลูกใช้สื่อออนไลน์มากเกินไปจนสมดุลสูญเสียวินัย

1. สูญเสียความสามารถในการเรียนรู้ภาษาทางสังคม คือ ภาษากาย ภาษาท่าทาง ได้อย่างถูกต้อง จึงเสี่ยงต่อความบกพร่องในพัฒนาการด้านภาษา
2. สำหรับวัยรุ่น ส่วนหนึ่งของการเรียนรู้คือการมีเพื่อนที่ดี เพื่อนร่วมงานที่ดี การเข้าหาผู้คน การสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นเรียนรู้ไม่ได้จากสื่อดิจิทัล เพื่อนในชีวิตจริงจะมีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจมากกว่า
3. เด็กและวัยรุ่นเป็นวัยที่เหมาะสมจะเรียนรู้แบบเข้ากลุ่มสังคมมากกว่าการแยกตัว ในสังคมจริงมีสิ่งที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการอยู่ร่วมกัน ทักษะทางสังคมจึงมีความสำคัญ
4. เด็กและวัยรุ่นจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและมีประโยชน์ มากกว่าที่จะขลุกอยู่หน้าจอ การพักผ่อนและทำกิจกรรมสันทนาการ จะช่วยพัฒนาสมองและร่างกายที่สมดุล
5. สื่อสังคมจะสร้างความเร้าอารมณ์ ดราม่าเกินจริง ซึ่งเด็กและวัยรุ่นอาจยังไม่มีวิธีการรับมือที่ดีพอ
6. เด็กวัยรุ่นมักนอนดึก นอนน้อย ทำให้ตัวเตี้ย ไม่โต สมองไม่พัฒนา การเพ่งหน้าจอ ใช้เวลาไปกับสื่อออนไลน์มากขึ้นยิ่งทำให้อดนอนและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ การเจริญเติบโตทางสมองและร่างกาย ซึ่งกระทบต่อสมาธิและอารมณ์ ความสามารถในการเรียน ฯลฯ
7. วัยรุ่นควรเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัจจุบัน การง่วนอยู่กับหน้าจอทำให้สูญเสียโอกาสและความสามารถในการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจริง ๆ
8. เด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มจะก้าวร้าวและแสดงออกทางเพศสูงกว่าเมื่อพวกเขาปิดบังตัวตนบนโลกออนไลน์และสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนั่นทำให้เด็กเผชิญกับการถูกคุกคามทางเพศและการกลั่นแกล้งระรานทางไซเบอร์ ทั้งยังไม่กล้าบอกพ่อแม่เพราะอาย กลัวถูกตำหนิ ข้ำเติม หรือลงโทษ

ทักษะรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) คือ ทักษะหรือความสามารถในการ "ใช้และรับสื่ออย่างรู้ตัวตื่นตัว" หมายถึง สามารถเข้าใจ ตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหา ประเมินคุณค่าสาระของสื่อได้ พร้อมกับย้อนกลับมาพิจารณาที่ความจำเป็นหรือความต้องการอันเหมาะสมกับตัวเราเองด้วย เมื่อได้รับสื่อ สิ่งแรกที่เราควรทำคือการหยุดคิดเพื่อตั้งคำถามกับสื่อเสียก่อนว่า มีที่มาที่ไปอย่างไร? ใครเป็นผู้ผลิต? มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขอะไรในการผลิตหรือการนำเสนอหรือไม่? มีค่านิยม/ความเชื่อ/แนวคิดอะไรแฝงมาด้วยหรือไม่? สื่อนั้นหวังผลอะไรจากเรา? ควรสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่สงสัยจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อการเปรียบเทียบ ตรวจสอบ ประเมินคุณค่าสาระ ก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ หากสื่อหรือเนื้อหาของสื่อมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ก็ควรทักท้วงหรือร้องเรียน เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม สื่อออนไลน์นั้นยิ่งเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ

จำนวนมากที่ส่งผ่านหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้คนที่ไม่อาจตรวจสอบตัวตนที่แท้จริงได้ ทักษะรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวสารข้อมูลปลอม บิดเบือน และผู้ไม่ประสงค์ดีที่จ้องจะหลอกลวงหรือแสวงหาประโยชน์

แนวทางเลี้ยงลูกยุคดิจิทัล

สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองยุคนี้ ต้องมีทักษะในการเลี้ยงดูลูกที่อยู่กับสื่อ ไม่ใช่แค่เพียงการหิบบิ้น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต หรือเกม ให้ลูก แต่จะต้องกำหนดกฎกติกาในการใช้งาน ฝึกระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ทั้งจะต้องมอบความรักความอบอุ่นและเวลาคุณภาพที่จะใช้ในการพูดคุย ชี้แนะ และทำกิจกรรมร่วมกันด้วย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันภัยให้ลูกในยามที่เขาท่องโลกออนไลน์

1. ให้ความรักและเวลาคุณภาพ เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก พูดคุยกับลูกได้ทุกเรื่อง ให้กำลังใจและอภัยเมื่อลูกทำผิด เพื่อสร้างเสริมให้บ้านเป็นสถานที่ปลอดภัยและพึงพิงได้เสมอ
2. รับฟังมากกว่าสั่งสอน ใช้คำพูดที่ดีภายในครอบครัว ชื่นชมเมื่อลูกทำได้ดี ให้อภัยและชี้แนะเมื่อลูกทำผิดพลาด ควรใส่ใจรับฟังปัญหาหรือเรื่องราวของลูกให้จบก่อนที่จะเริ่มสอนสั่ง เพราะบางครั้งลูกแค่ต้องการคนเข้าใจ เห็นใจ ปลอดภัย การอบรมชี้แนะควรกระทำในเวลาที่ได้กรับฟังและเปิดใจรับเท่านั้น
3. ช่วยลูกสร้างทักษะชีวิต ปล่อยให้ลูกแก้ไขปัญหาเองบ้างไม่เลี้ยงลูกแบบตามใจ พ่อแม่ทำให้ทุกอย่าง ควรให้ลูกเรียนรู้ ลองผิดลองถูก ได้แก้ไขปัญหาเองบ้าง สำเร็จบ้างผิดหวังบ้าง เพื่อฝึกความ

ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ – Digital Intelligence Quotient)

ความฉลาดทางดิจิทัล หรือ อัจฉริยภาพทางดิจิทัล หรือ เรียกสั้นๆ ว่า DQ – Digital Intelligence Quotient เป็นความฉลาดที่จำเป็นในยุคนี้ เนื่องจากเรามีอีกหนึ่งชีวิตบนโลกออนไลน์ มีการคาดการณ์ว่าในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ประชากรโลกร้อยละ 90 จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็จะทำให้โลกเสมือนกับโลกทางกายภาพเชื่อมเข้าหากันอย่างใกล้ชิดชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อน

DQ เป็นชุดของความสามารถด้านการรับรู้หรือสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ที่จะทำให้เราสามารถเผชิญกับความท้าทายและปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เมื่อเข้าถึงสื่อดิจิทัลแล้วก็ต้องใช้ให้เป็น ระมัดระวังในเรื่องของความปลอดภัย รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีน้ำใจกับผู้ใช้คนอื่น ๆ ใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ สร้างสรรค์สังคม อัจฉริยภาพหรือความฉลาดทางดิจิทัล 8 ด้าน ได้แก่

1. Digital identity : อัตลักษณ์ดิจิทัล หมายถึง การบริหารจัดการตัวตน ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง การแสดงออกบนโลกออนไลน์ ตั้งแต่การตั้งชื่อผู้ใช้งาน (account หรือ id) ภาพโปรไฟล์ การใช้ภาษาหรืออารมณ์ในการโพสต์แสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อมูลข่าวสารบนโลกออนไลน์ การแสดงออกเมื่อร่วมกิจกรรมบนโลกออนไลน์ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล สามารถใช้ดิจิทัลในทางสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม สร้างอาชีพ เป็นต้น

2. Digital use : การเข้าถึงและความสามารถในการใช้ดิจิทัล สามารถบริหารจัดการเวลา ควบคุมการใช้งานของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่เสพติดสื่อ สร้างสมดุลระหว่างชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้ ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อดิจิทัลอย่างกว้างขวางและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

3. Digital safety : การจัดการความปลอดภัยชีวิตดิจิทัล ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มาจากออนไลน์ มีหลายรูปแบบ เช่น การโกงเงินซื้อสินค้า การเข้าถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย เช่น ความรุนแรง สื่อลามกอนาจาร การพนัน ข่วปลอม อาชญากรรมต่าง ๆ การติดต่อกับเพื่อนออนไลน์ หากเป็นมิถิฉาชีพก็อาจจะโดนหลอกให้ร่วมลงทุน นัดพบแล้วทำร้ายร่างกาย ปล้นจี้ชิงทรัพย์ หรือละเมิดทางเพศ การใช้สื่อดิจิทัลจึงต้องมีความตระหนักรู้เรื่องภัยและการป้องกันภัย และเมื่อเกิดเหตุขึ้นแล้วก็สามารถรับมือได้อย่างเหมาะสม

4. Digital security : ระบบความปลอดภัยดิจิทัล ภัยคุกคามทางดิจิทัลนั้นนอกจากจะเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ยังเป็นภัยที่อาจสร้างความเสียหายให้กับข้อมูลหรืออุปกรณ์ จึงต้องเรียนรู้การป้องกันระวังรักษาความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน เช่น การตั้งรหัสผ่าน การติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัส ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวออนไลน์ ติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องการโจรกรรมรูปแบบใหม่ ๆ ทางดิจิทัล ไม่ควรให้ใครยืมโทรศัพท์มือถือโดยไม่จำเป็น ไม่ควรเก็บข้อมูลสำคัญไว้ในโทรศัพท์ ต้องทำการแบ็คอัพสำรองข้อมูลอยู่เสมอ เป็นต้น

5. Digital emotional intelligence : ความฉลาดทางอารมณ์ดิจิทัล ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีน้ำใจ เห็นใจและให้กำลังใจเพื่อนที่กำลัง

ได้รับความเดือดร้อนทางออนไลน์ ไม่ปลอดภัยหรือขาดสติแสดงอารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว รู้จักสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ในโลกออนไลน์

6. Digital communication : การสื่อสารดิจิทัล การติดต่อสื่อสารด้วยความสร้างสรรค์ พร้อมให้ความร่วมมือกับผู้อื่นโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นช่องทางและเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ตระหนักถึงหลักฐานร่องรอยการใช้งานบนโลกดิจิทัล (Digital footprint) ว่าไม่สามารถลบเปลี่ยนได้

7. Digital literacy : การรู้เท่าทันดิจิทัล ความสามารถที่จะสืบค้นหาความจริง วิเคราะห์ เปรียบเทียบ แยกแยะ ประเมินคุณค่า เลือกสรร แบ่งปัน สร้างสรรค์เนื้อหาความรู้สื่อสารได้อย่างอิสระ สามารถใช้ความรู้และเครือข่ายในการขบคิดแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้

8. Digital rights : สิทธิดิจิทัล มีความเข้าใจในเรื่องสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น สิทธิตามกฎหมาย สิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์โดยไม่ละเมิดผู้อื่น การป้องกันตนเองจากคำพูดที่สร้างความเกลียดชังต่าง ๆ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญา

อัจฉริยภาพหรือความฉลาดทางดิจิทัล เป็นเรื่องที่ใหญ่ควรตระหนักรู้และปฏิบัติ เพื่อชี้แนะ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน

ทำความเข้าใจ Parental Controls

Parental Controls คือการควบคุมการใช้งานคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตของบุตรหลาน โดยเฉพาะเด็กเล็ก เพื่อให้เป็นไปตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้ในครอบครัว เพื่อป้องกันการติดจอ การใช้ งานที่ไม่เหมาะสม รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต่าง ๆ การควบคุมดังกล่าว เช่น ให้อ่านได้วันละกี่ชั่วโมง ป้องกัน การเล่นเกมอันตราย การเข้าถึงเว็บลามกอนาจาร การพนัน และอื่น ๆ

ตัวอย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. เปิดตัวแอปพลิเคชัน NetCare ซึ่งเป็นความร่วมมือกับ 3 สถาบัน การแพทย์ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี และคณะแพทยศาสตร์ ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาแอปพลิเคชัน NetCare

ทำไมต้อง Netcare ?

จากผลวิจัยของกุมารแพทย์พบว่าการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม
ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน

พฤติกรรมก้าวร้าว

เด็กที่ได้รับสื่อที่มีความรุนแรง
ก้าวร้าว มีแนวโน้มนำไปสู่
พฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น

พฤติกรรมซน/สมาธิสั้น

เด็กที่ได้รับสื่อผ่านจอ
เป็นระยะเวลานานตั้งแต่
อายุน้อยมีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมซน/สมาธิสั้น

พัฒนาการด้านภาษา

สื่อช่วยพัฒนาด้านภาษาได้
ถ้าออกแบบมาอย่างดี และ
พ่อแม่อยู่ช่วยแนะนำ แต่การ
ดูรายการสื่อบันเทิงทั่วไป
หรือเปิดหน้าจอทิ้งไว้เป็น
ระยะเวลานานต่อวัน
จะมีผลให้พัฒนาการ
ทางภาษาของเด็กล่าช้า

พฤติกรรมต่อต้าน

และพฤติกรรมคล้ายออทิสติก

เด็กที่ได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ตั้งแต่ 6-12 เดือน มีความเสี่ยง
ต่อพฤติกรรมต่อต้าน และ
พฤติกรรมคล้ายออทิสติก เช่น
พฤติกรรมแยกตัวมากขึ้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้รับสื่อ
ที่ผลิตสำหรับผู้ใหญ่

ความสามารถสมองระดับสูง (Executive Function)

ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ
ความสำเร็จในการเรียน การทำงาน
รวมทั้งการมีชีวิตครอบครัว เด็กที่
ใช้สื่อมากกว่าจะได้รับผลลบ
ต่อความสามารถทางสมองระดับสูง
เช่น การแก้ไขปัญหาซับซ้อน
ความคิดสร้างสรรค์ การวางแผน
การบริหารจัดการ

ที่มา : รศ.นพ.วีระศักดิ์ ชลไชยะกุมารแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NetCare ประกอบด้วย 4 ฟังก์ชันหลัก ได้แก่

1. กำหนดระยะเวลาที่ใช้ เช่น จันทร์-ศุกร์ ใช้ได้ไม่เกิน 1 ชั่วโมงต่อวัน วันหยุดไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน
2. กำหนดช่วงพักการใช้งาน เช่น พักการใช้งานในช่วงเวลา 18.00-19.00 น. (เวลาทำการบ้าน) และ 20.00 น. เป็นต้นไป (เวลาพักผ่อนกับครอบครัว)
3. พักการใช้งานแอปพลิเคชัน เช่น ต้องการปิด YouTube ขณะทำการบ้าน แต่สามารถเปิด Google เพื่อใช้สืบค้นข้อมูล
4. พักการใช้งานทันที พักการใช้งานอินเทอร์เน็ตทันทีสูงสุดครั้งละ 1 ชั่วโมง

นอกจากนี้ ยังมีปุ่ม SOS ที่เครื่องลูกไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน เมื่อกดใช้งานแอปพลิเคชัน จะทำการโทรหาผู้ปกครองทันที พร้อมส่งตำแหน่งที่อยู่ (Location) ไปยังอีเมลที่ผู้ปกครองลงทะเบียนไว้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่คนในครอบครัวด้วย สำหรับการติดตั้งเพื่อใช้งาน NetCare โดยการดาวน์โหลด netcare.nbtc ในระบบ Android ที่ Play Store และสำหรับระบบ iOS สามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันเพื่อใช้เป็นเครื่องมือได้ที่ <https://netcare.nbtc.go.th/>

ความสัมพันธ์ในสถาบันครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง กติกาของครอบครัวเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่ต้องมีการพูดคุยตกลงกันในครอบครัว NetCare จะเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการทำตามกติกาของครอบครัวเพื่อให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตของเด็กเป็นไปอย่างเหมาะสมพอดี และพอควร

ตัวอย่าง Parental Controls ของภาคเอกชน เช่น AIS Secure Net เป็นบริการสำหรับผู้ปกครองในการคัดกรองและป้องกันเนื้อหาบนโลกออนไลน์ เมื่อพิมพ์ URL เข้าเว็บไซต์ผ่านเครือข่าย AIS ระบบจะแสดงข้อความแจ้งเตือนและป้องกันไม่ให้เข้าถึงเว็บไซต์อันตราย เสี่ยงต่อภัยคุกคามไซเบอร์ หรือเป็นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก

Google มี Family Link เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถควบคุมการใช้งานมือถือ Android ของบุตรหลานได้ หลักการของ Family Link คือเด็กจะมีบัญชี Google Account ของตัวเองที่ผู้ปกครองเข้าถึงได้ กระบวนการใช้งานเริ่มจากผู้ปกครองดาวน์โหลด Family Link มาไว้ในเครื่องตัวเอง แล้วสร้างบัญชี Google Account ให้เด็กผ่านแอปพลิเคชันนี้ จากนั้น เด็กล็อกอินบัญชี Google Account นี้ ในเครื่องของตัวเอง บัญชีของเด็กจะสามารถจัดการได้จากแอปพลิเคชัน Family Link ในเครื่องของผู้ปกครอง เช่น ดูปริมาณการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ จำกัดชั่วโมงการใช้งานต่อวัน กำหนดเวลาห้ามใช้ (เช่น หลัง 4 ทุ่มจนถึงเช้า) ควบคุมการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันทุกตัว และควบคุมไม่ให้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันบางตัวได้

YouTube มีระบบป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและโฆษณาต่าง ๆ ที่จะยิงตรงไปที่เด็ก โดยการควบคุมคลิปวิดีโอในยูทูปที่เจาะกลุ่มผู้ชมเป็นเด็ก (made for kids) จำเป็นต้องประกาศตัวให้ชัดเจน

ตอนโพสต์คลิปว่าคลิปนี้ทำมาเพื่อเด็ก เพื่อให้แยกกันชัดเจนระหว่างคลิปสำหรับเด็กและคลิปที่ไม่ได้ทำมาเพื่อให้เด็กดู Google ซึ่งเป็นเจ้าของ YouTube ยังใช้ระบบช่วยคัดกรองว่าคลิปใดเป็นคลิปสำหรับเด็กบ้าง เพื่อตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง ทั้งยังปิดการแจ้งเตือน (notification) และระบบคอมเมนต์ (commenting) ในคลิปเพื่อเด็ก หยุดไม่ให้ยิงโฆษณาแบบเจาะจงตัวบุคคลสำหรับคลิปเพื่อเด็ก เพื่อป้องกันอันตรายต่อเด็กด้วย

โปรแกรม Windows 7 ก็มี Parental Controls ซึ่งคำสั่งนี้ อยู่ในหัวข้อ User Accounts and Family Safety ในหัวข้อย่อย Set up parental controls for any user สำหรับหลักการ คือ ให้ทำการเพิ่ม user ใหม่ขึ้นมาโดยเฉพาะ จากนั้น ให้จำกัดการใช้งานของ user นั้น ๆ เช่น Time limits – จำกัดเวลาการใช้งาน, Games – ควบคุมโดยหัวข้อ เนื้อหา และเรตติ้ง (rating), Allow and block specific programs – ควบคุมการสั่งรันโปรแกรม

ดังนั้น หากพ่อแม่ผู้ปกครองต้องการควบคุมดูแลการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของบุตรหลาน ควรค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ Parental Controls หรือสอบถามจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ตนเองใช้บริการอยู่เพื่อติดตั้งใช้งานกับลูก ๆ

LEARN MORE

แนวทางสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ลูกเรียนออนไลน์ ห่างไกลโควิด ไม่ติดสื่อโซเชียล

สถานการณ์โควิด-19

ทำให้น้อง ๆ ต้องเรียนออนไลน์และอยู่กับสื่อโซเชียลมากยิ่งขึ้น
พ่อแม่ผู้ปกครองควรจะต้องสอดส่องระมัดระวังว่าลูกหลานไม่ได้ติดสื่อ
หรือกำลังตกเป็นเหยื่อของเทคโนโลยี หรือผู้ไม่ประสงค์ดี

1 ใช้จอแต่พอดี

พ่อแม่ร่วมเล่นกับลูก ชี้แนะเนื้อหา
และดูแลจำนวนชั่วโมงการใช้งานอย่างเหมาะสม

- ต่ำกว่า 2 ชม ไม่ควรใช้สื่อจอใด ๆ เลย
- ปฐมวัย ใช้ไม่เกินวันละ 1 ชั่วโมง โดยพ่อแม่ต้องเล่นกับลูก
- เด็กโต สามารถใช้สื่อด้วยตนเองได้มากขึ้นตามวัย แต่ไม่ควรเกินวันละ 2-3 ชั่วโมง และพ่อแม่ก็ควรพูดคุยถามไถ่ว่าใช้อะไรอย่างไร ชี้แนะในสิ่งที่ไม่เหมาะสม

2 เลือกดูและใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลที่ไม่ผิดกฎหมาย

งดข้อมูลที่สร้างความตื่นตระหนก ข่าวปลอม การกลั่นแกล้งรังแกหรือเรื่องที่ทำให้เครียด

3 ไม่แชร์ข้อมูลที่ผิดกฎหมาย

ไม่แสดงความเห็นในทางหมิ่นประมาท ยุแหยง
ให้ร้าย ใส่ความ ละเมิดหรือทำร้ายผู้อื่น

shared

4 ไม่เล่นพนัน เกมรุนแรง สื่อลามกอนาจาร กระทำหรือชักชวนทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย/อันตราย

5 ไม่เชื่อเพื่อนออนไลน์

ระวังการติดต่อพูดคุย
ที่ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยหรือถูกคุกคาม

ThaiHotLine

www.thaihotline.org

มูลนิธิพัฒนาเด็กไทย
Inet Foundation for the Development of Thailand

terre des hommes

stops child exploitation

www.inetfoundation.or.th

INETFOUNDATION

@INETFOUND

LEARN MORE

แนวทางสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ลูกเรียนออนไลน์ ห่างไกลโควิด ไม่ติดสื่อโซเชียล

6 ไม่เปิดกล้องโชว์หวิว

มีความเสี่ยงที่จะได้รับสื่อลามกอนาจาร หรือถูกโน้มน้าว ชักจูง ให้ส่งภาพหรือวิดีโอ ในลักษณะเดียวกันแล้วถูกบันทึกไว้ข่มขู่เรียกเงิน

7 ไม่เปิดกล้องไว้ตลอดเวลา

เพราะอาจโดนเจาะเข้าสู่ระบบควบคุมกล้อง ให้บันทึกภาพส่วนตัวไปทำให้เสียหายอับอาย ควรหากระดาษหรือแผ่นปิดด้านหน้าเลนส์ไว้เมื่อไม่ได้ใช้งาน ควรแต่งตั้งให้เรียบร้อยเมื่อใช้สื่อออนไลน์เป็นการป้องกันไว้ก่อน

8 ไม่ใส่ข้อมูลส่วนตัวมากเกินไปบนโลกออนไลน์

Check-in

เพราะอาจมีผู้ไม่ประสงค์ดีนำไปใช้ อาจมีการนำภาพใบหน้าไปตัดต่อให้เสียหาย มาตักพบที่บ้านหรือโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลที่เราเคยใส่ไว้ในสื่อโซเชียล

9 ไม่ควรตั้งค่าสื่อโซเชียลเป็นสาธารณะ (public)

เพื่อคัดคนที่จะเข้ามาอ่านหรือนำข้อมูลไปใช้ให้เป็นเฉพาะคนรู้จัก ควรเลือกรับเพื่อนออนไลน์ (add/accept friend) เฉพาะคนที่รู้จักกันจริงๆ

Reset password / ตั้งรหัสผ่านใหม่

10 ควรรักษารหัสผ่านเป็นความลับ และเปลี่ยนรหัสผ่านทุก 3 เดือน

เพื่อป้องกันคนอื่นแอบเข้ามาใช้ระบบของเราไปกระทำการที่ไม่ดี

ThaiHotLine
www.thaihotline.org
มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กไทย

terre des hommes
stops child exploitation

www.inetfoundation.or.th

INETFOUNDATION

@INETFOUND

LEARN MORE

คำแนะนำ...สำหรับผู้ปกครอง

นอกจากจะต้องสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำแก่บุตรหลานในการออนไลน์อย่างปลอดภัยสร้างสรรค์และรู้เท่าทันแล้ว ควรหมั่นสังเกตบุตรหลานและมองหาความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ

1 หมั่นสังเกตพฤติกรรมบุตรหลาน

ว่ามีพฤติกรรมสับสนเสียง ลับๆ ล่อๆ แปลกๆ ไปหรือไม่

- แอบคุยโทรศัพท์หรือใช้คอมพิวเตอร์
- มีข้าวของราคาแพง มีเงินทองใช้จ่ายมากขึ้นโดยไม่บอกเหตุผล (เขาอาจเล่นพนัน ขายภาพลับส่วนตัว กระทำผิดกฎหมายได้เงินมาโดยมิชอบ)
- เป็นหนี้หรือเงินไม่พอใช้โดยไม่ทราบสาเหตุ (เขาอาจเสียพนันติดเกม หรือสั่งซื้อของทางออนไลน์ ฯลฯ)
- เก็บตัว ซึมเศร้า หวาดกลัว (เขาอาจโดนกลั่นแกล้งรังแก ถูกละเมิดทางเพศ หรือถูกกระทำความรุนแรง)

2 เมื่อเกิดเหตุโดนละเมิดทางออนไลน์ ไม่ควรตำหนิหรือกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของเด็ก

เนื่องจากเด็กมักถูกล่อลวงแสวงหาประโยชน์ได้ง่าย
ควรส่งเสริมให้บอกพ่อแม่หรือครู
เพื่อหาทางช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยาสภาพจิตใจและร่างกาย

ติดต่อขอความช่วยเหลือ

- บ้านพักเด็กและครอบครัวประจำจังหวัด หรือโทร สายด่วน พม. 1300
- มูลนิธิสายเด็ก 1387
- สายด่วนกรมสุขภาพจิต 1323

คลิกแจ้ง

พบเห็นสื่อลามกและ การละเมิดทางเพศเด็ก แจ้ง

- คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศเด็กทางอินเทอร์เน็ต สายด่วน 1559 หรือที่เฟซบุ๊ก TICAC2016
- แจ้ง ไทยฮอตไลน์ www.thaihotline.org

ThaiHotLine
www.thaihotline.org
ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก

terre des hommes
stops child exploitation

www.inetfoundation.or.th

INETFOUNDATION

@INETFOUND

1

ให้ความรักและ
เวลาคุณภาพ

2

รับฟัง
มากกว่าสั่งสอน

3

ช่วยลูกสร้าง
ทักษะชีวิต

4

ฝึกระเบียบวินัย
การควบคุมตนเองและ
ความรับผิดชอบตั้งแต่ลูกยังเล็ก

5

กำหนดพื้นที่ปลอดภัยมือถือ
และอินเทอร์เน็ตภายในบ้าน

6

สอนให้มีทักษะรู้เท่าทันสื่อ
และความฉลาดทางดิจิทัล

7

มีทางออกเชิงสร้างสรรค์อื่น ๆ
นอกจากกิจกรรมหน้าจอ

การทำงานกับโรงเรียน

มาตรา 29 ของ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก ยังกำหนดให้ ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบ หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ดังนั้น โรงเรียนอาจแจ้งเหตุการณ์ละเมิดเด็กต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กให้ปลอดภัย

พนักงานเจ้าหน้าที่ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีนโยบายการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นระเบียบปฏิบัติ เป็นกฎเกณฑ์ในการใช้งานระบบบริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน ข้อพึงระวังข้อควรรู้ ชั้นตอนต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ละเมิดออนไลน์ เพื่อให้นักเรียน ครู เจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับทราบ เป็นการส่งเสริมการใช้งานระบบบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ให้เป็นไปด้วยความปลอดภัยและเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเรียนรู้ จำกัดการใช้งานที่ไม่เหมาะสมและการทำผิดกฎหมายต่าง ๆ

นโยบายการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน อาจประกอบด้วยข้อควรรู้ ข้อพึงระวัง และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้

- ระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนมีไว้เพื่อการศึกษาเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ
- ต้องไม่ใช่เพื่อการกลั่นแกล้งรังแก คุกคาม ทำร้าย หรือละเมิดผู้อื่น
- ต้องไม่ใช่การทำผิดกฎหมาย เช่น การเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร การพนัน ยาเสพติด ฯลฯ
- ต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ต้องให้เครดิตหรืออ้างอิงผลงานที่นำมาใช้
- ต้องไม่ใช่เพื่อการสอดแนม เปิดดู โขมยข้อมูล หรือแอบเข้าบัญชีของผู้อื่น
- ต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่น พึงระมัดระวังการให้ความเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม
- พึงระวังการใช้งานที่มากเกินไปอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพทางร่างกาย จิตใจ และสังคม
- ควรตั้งรหัสผ่านที่ปลอดภัย เปลี่ยนรหัสผ่านเป็นระยะ ควรออกจากระบบทุกครั้งเมื่อเลิกใช้
- ต้องรับผิดชอบต่อการใช้งาน หากฝ่าฝืนกฎระเบียบ/ข้อบังคับนี้ จะมีขั้นตอนการดำเนินงาน และมีโทษตามที่โรงเรียนกำหนด (ใช้แนวทางวินัยเชิงบวก ไม่ใช่ความรุนแรง)
- หากเกิดเหตุไม่พึงประสงค์/ผลกระทบด้านลบจากการใช้งาน ให้ติดต่อหรือแจ้งที่ใด อย่างไร (ระบุชื่อครู/กลุ่มงาน หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล Line ID หรือ Facebook หรือ จัดกล่องรับข้อมูลหรือความคิดเห็น หากนักเรียนไม่ต้องการระบุตัวตนในการแจ้ง)
- นักเรียนมีหน้าที่ศึกษาทำความเข้าใจ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไข พ.ศ. 2560 (ซึ่งทางโรงเรียนอาจสรุปเนื้อหาสำคัญให้เป็นภาษา

ที่เข้าใจง่าย นำไปสอนในชั้นเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ หรือรวบรวมเผยแพร่ให้นักเรียนได้อ่านภายในโรงเรียน)

โรงเรียนควรมอบหมายครูหรือกลุ่มงานรับผิดชอบในกรณีเกิดการฝ่าฝืนนโยบายการใช้งานฯ มีการละเมิดหรือกระทำผิดกฎหมาย นักเรียนต้องทราบว่า จะแจ้งที่ใคร นำหลักฐานอะไรไปแจ้ง และจะเกิดอะไรขึ้นหลังจากนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการสอบถามปัญหา การแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยาเด็กผู้เสียหาย การป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดซ้ำอีก และหากมีความจำเป็นต้องประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ หรือโรงพยาบาล ก็จะได้เกิดความชัดเจน ทั้งตัวเด็กนักเรียน ครอบครัว ทางโรงเรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีการกลั่นแกล้งรังแก หรือ ระบายทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) หากเป็นนักเรียนในโรงเรียนแกล้งกันเอง ครูต้องเรียกนักเรียนคู่กรณีมาพูดคุยตกลงเคลียร์ปัญหา ขอให้หยุดแกล้งเพื่อน ต้องเห็นอกเห็นใจเพื่อน หากมีการลงโทษก็ควรลงโทษอย่างเหมาะสมโดยไม่ใช้ความรุนแรง (วินัยเชิงบวก) และต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองรับทราบปัญหาเพื่อช่วยดูแลลูกไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำขึ้นอีก หากการกลั่นแกล้งรังแกนั้นเป็นการกระทำผิดกฎหมายด้วย เช่น การเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร การตัดต่อภาพหมิ่นประมาท สร้างเรื่องเท็จ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ฯลฯ ทางโรงเรียนจะต้องให้ความรู้เรื่องกฎหมาย พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ และที่เกี่ยวข้อง ว่าจะมีโทษอย่างไร การกระทำผิดดังกล่าวอาจทำให้นักเรียนเสียหายอนาคตได้ถ้านักเรียนยังไม่เลิกกระทำ ทางโรงเรียนจำเป็นต้องแจ้งความและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย สำหรับเหยื่อ/ผู้เสียหาย ทางโรงเรียนจะต้องช่วยเหลือดูแลสภาพจิตใจและร่างกาย โดยทำงานร่วมกับผู้ปกครอง บางกรณีอาจจะต้องส่งไปตรวจกับแพทย์หรือจิตแพทย์ เพื่อประเมินสภาวะก่อนทำการรักษา หรือขอความช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์หรือบ้านพักเด็กและครอบครัวซึ่งมีอยู่ทุกจังหวัด

ในกรณีการละเมิดทางเพศ ถูกล่อลวง ถูกแอบถ่าย ถูกข่มขู่แบล็กเมล เด็กอาจจะบอบช้ำ อับอาย วิตกกังวล ซึมเศร้า ทำร้ายตัวเอง อาจคิดฆ่าตัวตายหนีปัญหา ครูจะต้องประสานงานนักสังคมสงเคราะห์จากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือจากบ้านพักเด็กและครอบครัวเพื่อมาช่วยเหลือเด็ก พาไปแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด จะต้องใช้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบสวน มีการสอบปากคำเด็ก ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องมีทักษะในการพูดคุยสอบถามหาความจริงจากเด็กโดยไม่ทำร้ายจิตใจเด็ก มีพ่อแม่ผู้ปกครองและนักสังคมสงเคราะห์ร่วมด้วยในการสอบปากคำเด็ก

ในกรณีเด็กติดเกมหรือติดพนัน โรงเรียนจะต้องทำงานร่วมกับทางบ้านเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก โดยหาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เด็กติดเกมหรือติดพนัน แก้ตรงสาเหตุ หากิจกรรมสร้างสรรค์ที่น่าสนใจมาทดแทน อาจโทรขอคำปรึกษาที่สายด่วนสุขภาพจิต หมายเลข 1323 ซึ่งเปิดให้บริการฟรีทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง และอาจใช้บริการทาง Facebook “สายด่วน 1323 เลิกพนันฟรี” www.facebook.com/GamblingCounseling1323

แอปพลิเคชันฮีโร่

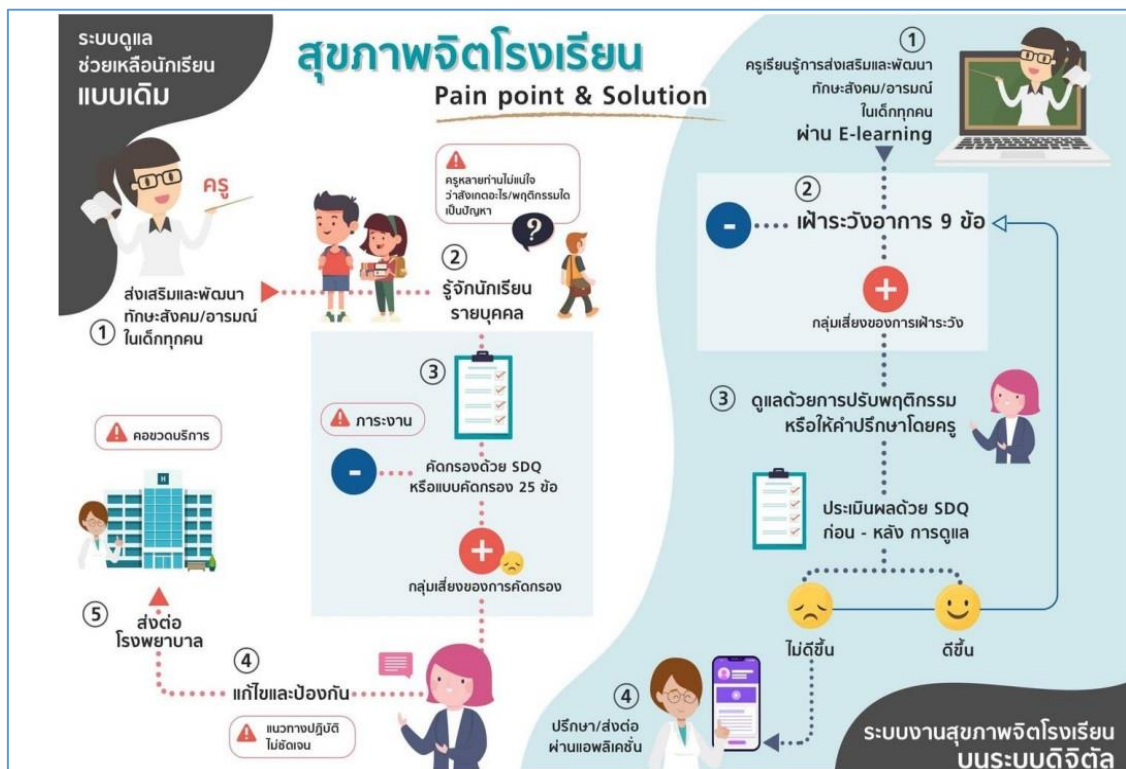
กรมสุขภาพจิต ได้ส่งเสริมการใช้งาน แอปพลิเคชันฮีโร่ “HERO” (Health and Educational Reintegrating Operation) เพื่อค้นหาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่มวัยเรียน เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างระบบการศึกษาและระบบสุขภาพ เพื่อการดูแลสุขภาพจิตของเด็กนักเรียน 7 ล้านคนบนระบบดิจิทัล

แอปพลิเคชันฮีโร่ เป็นนวัตกรรมจากการความร่วมมือระหว่างกรมสุขภาพจิต และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่ ช่วยดูแลสุขภาพจิตเด็กนักเรียนในช่วงเปิดภาคเรียนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เนื่องจากกลุ่มวัยเด็กและวัยรุ่นที่มีความจำเป็นต้องอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ ไม่ได้ไปเรียนและเล่นตามวัย ใช้สื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้นจากการที่ต้องเรียนออนไลน์ ทำกิจกรรมออนไลน์ และบางส่วนมีเวลาว่างมากขึ้นจากการที่ไม่ได้ไปโรงเรียน หากพ่อแม่ผู้ปกครองมีความเครียดจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กตามไปด้วย ซึ่งการระบาดของโควิด-19 ในหลายประเทศ พบว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีสาเหตุจากการที่ต้องกักตัวอยู่บ้านกันเพิ่มขึ้น และกลุ่มเสี่ยงสำคัญคือเด็กและวัยรุ่นซึ่งยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ทั้งหมด และมักแสดงออกเป็นปัญหาพฤติกรรม อารมณ์ สังคม ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหรือใช้ชีวิตตามปกติได้

แอปพลิเคชันฮีโร่ เชื่อมการดูแลเด็กร่วมกันระหว่างผู้ดูแล 3 ฝ่าย ได้แก่ ครู หมอ พ่อแม่
 อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมอารมณ์ที่อาจเกิดมาจากโรคทางจิตเวชที่พบได้บ่อย
 6 โรค ได้แก่ โรคสมาธิสั้น โรคนกพร่องทางการเรียนรู้ โรคสติปัญญาบกพร่อง โรคออทิสติก โรคติด
 ต่อต้าน และโรคซึมเศร้า เข้าถึงบริการดูแลรักษาเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันจะใช้แอปพลิเคชันนี้
 เป็นฐานข้อมูลของประเทศ ในการดูแลรักษาเด็กนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน พฤติกรรมหรืออารมณ์
 ในภาพรวมทั้งหมดด้วย

แอปพลิเคชันฮีโร่ มีแบบสังเกตอาการ 9S ของเด็ก ได้แก่ 1. ซนเกินไป 2. ใจลอย 3. รอคอย
 ไม่เป็น 4. เศร้า/เครียด หงุดหงิดง่าย 5. ท้อแท้ เบื่อหน่าย 6. ไม่อยากไปโรงเรียน 7. ถูกเพื่อนแกล้ง
 8. แกล้งเพื่อน และ 9. ไม่มีเพื่อน ทำให้สามารถประเมินได้ง่าย ใช้เวลาสั้น ค้นหาและช่วยเหลือได้เร็วขึ้น
 อีกทั้งยังได้เน้นให้เห็นความสำคัญของครูในการเรียนรู้เทคนิคการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน แก้ไข
 เรื่องสุขภาพจิตเด็ก ดูแลประเมินผล และปรึกษาและส่งต่อได้ ซึ่งหลังคัดกรองครูก็ต้องให้คำปรึกษา
 และปรับพฤติกรรมเบื้องต้น โดยครูบางท่านก็มีทักษะอยู่แล้ว แต่หากบางท่านอยากเรียนรู้เพิ่มเติม
 ในตัวระบบ HERO ก็จะมีอีเลิร์นนิ่งให้เรียนรู้เพื่อนำไปใช้ให้คำปรึกษาหรือและปรับพฤติกรรมเด็กได้

จากการดำเนินการศึกษาทดลองนำร่องใน 13 พื้นที่ คัดกรองเด็ก ม.1 จำนวน 5,311 คน พบว่า
 เด็กกลุ่มเสี่ยงได้รับการติดตามดูแลสุขภาพจิตจนสามารถดีขึ้นเป็นปกติรวม 70% ส่งต่อแพทย์เพียง
 30% ถือว่าเป็นผลดีต่อตัวเด็ก มีการเชื่อมโยงครูและหมอในระบบดิจิทัล ทั้งนี้กรมสุขภาพจิตได้เตรียม

บุคลากรสุขภาพจิต ทั้งนักจิตวิทยา นักจิตวิทยาโรงเรียน พยาบาลสุขภาพจิต จิตแพทย์ จิตแพทย์เด็กทุก
อำเภอ นับว่าเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ เด็กได้รับการช่วยเหลือโดยไม่ต้องไปโรงพยาบาล ไม่เป็นภาระ
ค่าใช้จ่าย ไม่กระทบเวลาเรียน ทั้งนี้แนวทางการคัดกรองนี้จะไม่เพิ่มภาระให้กับคุณครู หากครูติดตาม
ดูแลแล้วยังไม่ดีขึ้น สามารถขอคำปรึกษาจากบุคลากรสาธารณสุขในทุกอำเภอผ่านแอปพลิเคชัน โดย
กรมสุขภาพจิตเตรียมความพร้อมทีมในแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิตสำหรับครู ขณะนี้มี
HERO Consultant อยู่ในทุกเขตสุขภาพ

การทำงานกับชุมชน

คนในชุมชนจะต้องมีความตระหนักรู้เรื่องภัยออนไลน์ว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
ในยุคที่อินเทอร์เน็ตมาพร้อมกับโทรศัพท์มือถือที่ทุกคนพกติดตัว igitalkit ภัยออนไลน์สามารถป้องกัน
ได้ โดยการสร้างภูมิคุ้มกันภัยให้บุตรหลาน ให้สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย เกิดประโยชน์
รับผิดชอบต่อการกระทำ มีความฉลาดทางดิจิทัล และเป็นพลเมืองดิจิทัล ในขณะที่ผู้ใหญ่ต้องช่วยกัน
สอดส่องดูแลบุคคลที่น่าจะเป็นภัย ข่าวสารข้อมูลเท็จ สิ่งผิดกฎหมาย ร้านอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งมั่วสุม
เล่นพนันหรือมอมเมาให้เด็กติดเกม ฯลฯ แทนที่จะเพิกเฉยก็ต้องหาวิธีจัดการ เช่น การแจ้ง (report)
ไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นต้นว่า หากพบเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือไม่เหมาะสม ให้แจ้งไปที่
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เนื้อหาละเมิดสิทธิเด็ก การเชิญชวนให้เล่นพนัน แจ้งไปที่ผู้ดูแล
เว็บหรือเพจนั้น เว็บไซต์สำนักข่าว หรือ กสทช. (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ
โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ) หากพบเบาะแสการล่อลวง ละเมิดทางเพศ แสวงหา
ประโยชน์จากเด็ก ก็ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และตำรวจ ส่วนร้านอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งมั่วสุม
การพนัน เล่นเกม เปิดให้เข้าถึงสื่อลามกอนาจาร ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีลักษณะที่ไม่น่าจะ
ปลอดภัยสำหรับเด็ก ก็ให้แจ้งไปที่กระทรวงวัฒนธรรม หรือเข้าไปพูดคุยขอความร่วมมือให้ปรับปรุง
เปลี่ยนแปลงและช่วยกันดูแลเด็ก ๆ ที่มาใช้บริการซึ่งก็เป็นลูกหลานของคนในชุมชนด้วยกันทั้งนั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อปท. อาจมอบหมายบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคล
ให้ทำหน้าที่รับแจ้งกรณีภัยออนไลน์ต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งจะต้องมีขั้นตอนการดำเนินงานและการ
ช่วยเหลือต่าง ๆ ชัดเจน ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบโดยทั่วกัน ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว
จะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน พนักงานเจ้าหน้าที่ ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์
นักจิตวิทยา จิตแพทย์ อย่างบูรณาการ เพื่อช่วยเหลือเด็กและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุซ้ำขึ้นอีก แจ้งทุกคน
ในชุมชนให้ช่วยกันสอดส่อง ฝ้าระวัง หากพบเห็นสิ่งใดที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กและเยาวชน ให้รีบแจ้ง
เข้ามาเพื่อวางแผนมาตรการป้องกันแก้ไข

เมื่อเกิดเหตุไม่พึงประสงค์ นอกจากการแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วม
ด้วยหากมีการกระทำผิดกฎหมาย เพื่อดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็กและกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ควรจะต้องทำความเข้าใจกับคนในชุมชนด้วย เพื่อไม่ให้

รังเกียจหรือผลักไสเต้กออกจากชุมชน สิ่งทีควรทำคือการยอมรับและทำความเข้าใจว่าเด็กอาจถูก โน้มน้าวชักจูง ถูกล่อลวงด้วยกลอุบาย ถูกข่มขู่ บังคับ มีความขัดสนยากไร้ หรือมีเงื่อนไขความจำเป็นอื่น จึงกระทำความผิด อาจหลงผิดด้วยความเป็นเด็กที่ยังอ่อนด้อยด้วยสติปัญญา ความรู้และประสบการณ์ ต่าง ๆ จึงตกเป็นเหยื่อ ควรให้โอกาสเด็ก ให้เด็กได้แก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และหาสาเหตุที่แท้จริง เพื่อทำการป้องกันแก้ไขไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำเดิมอีก

ทักษะป้องกันตัวทีควรสอนเด็ก

ทักษะป้องกันตัว NO GO TELL คือ ให้เด็กรู้จักประเมินสถานการณ์รอบตัว หากรู้สึก ไม่ปลอดภัย ให้ปฏิเสธ หาโอกาสหนีออกจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยนั้น และไปหาความช่วยเหลือ

NO เมื่อถูกละเมิด ไม่ว่าจะทางกายหรือวาจา เช่น ถูกรังแกล้อเลียน ต่ำทอ ดูถูก ลวนลามโดยการจับสัมผัส ส่งสื่อลามกอนาจารมาให้ โดนฉุดกระชาก พุติ ไม่ว่าจะทางออนไลน์ผ่านการแชต ทางกล้อง webcam สื่อโซเชียล หรือทางออฟไลน์ ฯลฯ ต้องบอกให้คนกระทำรู้ว่าเราไม่ชอบทีถูกรังแก ยืนหยัดในสิทธิการปกป้องตนเอง บอกเขาว่า “อย่า” หรือ “หยุด” หรือ “ไม่” ด้วยข้อความหรือน้ำเสียง ทีหนักแน่น ชัดเจน จริงจัง เพื่อหยุดการกระทำนั้น เพื่อให้รู้ว่าเราไม่ชอบ ไม่สบายใจ ยอมรับไม่ได้

GO เมื่อสบโอกาส ให้หลีกเลี่ยงหนีออกจากสถานการณ์นั้นในทันทีทีทำได้ หากทีหลบซ่อนทีปลอดภัย รอดจนกว่าจะได้รับความช่วยเหลือ หากเป็นทางออนไลน์ ให้ออกจากการสนทนาหรือห้องแชตนั้น เลิกพูดคุยกับคน ๆ นั้น block ผู้ใช้คนนั้น ไม่ให้มาพูดคุยหรือละเมิด ระบายเราได้อีก อาจจะจดชื่อและ ข้อมูลของผู้ใช้คนนั้น บันทึกภาพหน้าจอทีเป็นหลักฐานการพูดคุย การกระทำความผิด การละเมิดต่าง ๆ เพื่อแจ้งเจ้าหน้าที่ ตำรวจหรือผู้มีหน้าที่รับแจ้งภัยออนไลน์ต่อเด็กและเยาวชนในชุมชน

TELL หากทางรายงานหรือแจ้งคนช่วยเหลือโดยเร็ว ต้องรู้ชื่อหรือหมายเลขโทรศัพท์ทีจะแจ้ง ขอความช่วยเหลือในชุมชน ควรให้เด็กจดบันทึกไว้ใช้ในยามฉุกเฉินได้ทันที

บุคคลแวดล้อมเด็กในการเฝ้าระวังและรับทราบเหตุ

ตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ อาจไม่ใช่บุคคลแรกทีรับทราบเหตุ โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะไม่ได้รับ การติดต่อโดยตรงจากเหยื่อหรือผู้ถูกรังแก แต่จะเป็นการรับแจ้งเหตุจากคนใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่อาจ เป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ครู เพื่อนสนิท หรืออาจเป็นบุคคลอื่นทีอยู่ใกล้ชิดเด็ก ดังนั้น พนักงาน เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้กับชุมชนถึงความสำคัญของบุคคลแวดล้อมเด็กในการตรวจพบและช่วยเหลือเด็ก ทีมีความเสี่ยงหรือกำลังถูกล่วงละเมิด โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

การรายงานเด็กที่สงสัยว่าเข้าข่ายถูกทารุณกรรม

พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติให้ผู้พบเห็นเด็กที่น่าสงสัยว่าจะถูกทารุณกรรม มีหน้าที่ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการช่วยเหลือเด็ก ดังนี้

○ เด็กที่กำลังถูกทารุณกรรมหรือถูกล่วงละเมิดออนไลน์ อาจกำลังพยายามจะบอกเล่า เหตุการณ์ แต่มักจะไม่กล้าบอกเล่าเหตุการณ์ให้ฟังตรง ๆ โดยอาจจะเล่าผ่านตัวอย่างเหตุการณ์หรือถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นเรื่องไกลตัวเพื่อที่จะดูปฏิกิริยาตอบสนองจากบุคคล แวดล้อมเสียก่อน ซึ่งจุดนี้ถือเป็นจุดสำคัญมาก เพราะหากเพื่อน ครู ผู้ปกครอง หรือครอบครัว ได้รับฟัง แล้วมีการแสดงความคิดเห็นในเชิงลบหรือแสดงการตำหนิติเตียน เด็กอาจรู้สึกผิดที่จะเล่าเรื่องต่อและ ปิดปากเงียบ ดังนั้น ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กจึงควรให้ความสนใจเมื่อเด็กมีการเล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์แปลก ๆ และพยายามจะพูดถึงเหตุการณ์นั้นในเชิงบวกพร้อมสอดแทรกวิธีการแก้ปัญหาในบทสนทนามากกว่า จะบอกว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเรื่องถูก-ผิด ไม่ควรกระทำ เพื่อให้เด็กเปิดใจ กล้าที่จะเปิดเผยถึงเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

○ แม้เด็กที่กำลังถูกทารุณกรรมหรือถูกล่วงละเมิดออนไลน์ ไม่ต้องการที่จะบอกเล่าเรื่องราวของ ตนเองให้บุคคลอื่นรับทราบ แต่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กอาจสามารถรับรู้ความผิดปกติผ่านพฤติกรรม การแสดงออกทางอารมณ์ผ่านการเขียนข้อความ รูปภาพ หรือการโพสต์ข้อความในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งกรณีดังกล่าวหากสามารถนำเด็กมาพบและพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญก็จะมีวิธีการในการตีความการแสดงออกทางอารมณ์ และมีวิธีพูดคุยให้เด็กเปิดเผยความลับ หรือเรื่องที่กังวลใจออกมาได้ หากพบพฤติกรรมผิดปกติและสงสัยว่าเด็กอาจมีปัญหาถูกล่วงละเมิด จึงควรนำเด็กไปปรึกษาจิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ หรือติดต่อขอคำปรึกษาที่หน่วยงานรับบริการของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วนหมายเลข 1300 ซึ่งทำหน้าที่ในการดูแล ป้องกัน และคุ้มครองเด็กจากการถูกระทำทุกรูปแบบ พร้อมลงพื้นที่ในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนตลอด 24 ชั่วโมง ในปัจจุบันนี้ การโทรแจ้งสายด่วน ศูนย์ช่วยเหลือสังคมหมายเลข 1300 จะถูกส่งต่อไปยังบ้านพักเด็กและครอบครัวประจำจังหวัด

○ ให้ครูหรือผู้ปกครองช่วยสังเกตการณ์การใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชัน (Application) ติดต่อสื่อสาร คุยสาย หากู้ ที่เด็กอาจนำมาใช้ในเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ ในกรณี ที่ การทารุณกรรมนั้นเชื่อมโยงกับการใช้สื่อออนไลน์ของเด็ก เด็กอาจกำลังตกเป็นเป้าหมายของการ ล่วงละเมิดทางเพศ การใช้โปรแกรมถ่ายทอดสดแนว Live Streaming หรือการถ่ายทอดสดออนไลน์ เช่น BeeTalk, Bigo Live, Kitty Live, Vibie, MLive ซึ่งกลุ่มผู้ที่มีรสนิยมทางเพศกับเด็กและกลุ่ม คนร้ายที่ชอบแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก กลุ่มหาตู้ หรือค้ำประเวณี มักจะแฝงตัวเข้าไปใช้บริการ

○ เด็กที่กำลังถูกล่วงละเมิดหรือกำลังถูกล่อลวงอาจไม่รู้สึกละอายหรืออายที่ตัวเองทำอยู่เป็นความผิดหรือตนเองกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยอันตราย บางครั้งก็อาจเป็นไปได้ว่าเด็กจะแสดงออกในการเข้าข้างฝั่งคนร้ายซึ่งเด็กอาจคิดว่าคนร้ายเป็นผู้ที่ตนไว้วางใจหรือเข้ามาช่วยเหลือเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้กับเด็ก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น หรือมีข้อบกพร่องในการเลี้ยงดู) หรือเด็กอาจมีความผูกพันกับคนร้าย แม้จะรู้ว่าผิดแต่ก็ไม่ต้องการให้คนร้ายต้องถูกลงโทษ ซึ่ง ผู้ปกครอง ครอบครัว หรือครู ที่กำลังเข้าไปช่วยเหลือเด็กอาจจะต้องทำความเข้าใจความสับสนของพฤติกรรมของเด็ก ไม่ควรแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโต้ตอบ ที่สำคัญจะต้องแสดงการให้อภัยและพยายามดึงเด็กกลับมา

○ ในกรณีที่ครอบครัวตรวจพบว่าเด็กกำลังติดต่อกับบุคคลต้องสงสัย หรือตรวจพบว่าเด็กถูกล่วงละเมิด เช่น พบการแชตพูดคุยกับคนร้าย มีการตรวจพบข้อความหรือสื่อลามกอนาจารในโทรศัพท์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ของเด็ก ห้ามต่อว่าหรือใช้ความรุนแรงในการลงโทษเด็กที่กำลังถูกล่วงละเมิดหรือกำลังถูกล่อลวงเป็นอันตราย แต่ควรนำเด็กไปปรึกษาจิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญหรือขอความช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ เพราะการลงโทษที่รุนแรงจะทำให้เด็กปิดปากเงียบไม่เปิดเผยเหตุการณ์ หรืออาจตัดสินใจหลบหนีออกจากบ้าน ซึ่งจะทำให้เสี่ยงภัยมากขึ้น

○ พี่ระลึกไว้เสมอว่ากระบวนการยุติธรรมไม่ได้ออกแบบไว้รองรับความสับสนทางอารมณ์ของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ และเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจไม่ได้มีความเชี่ยวชาญเพียงพอในการจัดการดูแลสภาพทางอารมณ์ของเด็ก การนำเด็กไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรงอาจมีความเสี่ยงที่จะทำให้เด็กถูกกระทบกระเทือนด้านจิตใจต่อเด็กมากขึ้น ในกรณีที่ตรวจพบการกระทำผิดในขณะที่เด็กยังอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง (ไม่ได้อยู่ในภาวะเสี่ยงภัยเฉพาะหน้า) จึงควรมีการขอคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบ้านพักเด็กและครอบครัว เสียก่อน ซึ่งหากจำเป็นจะต้องแจ้งความก็ควรมีนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาคอยให้ความช่วยเหลือดูแลเด็กอยู่ด้วย เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉินหรือเด็กกำลังอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย เช่น กรณีเด็กหนีออกจากบ้าน หรือหายตัวไป หรือกำลังตกอยู่ในมือคนร้าย ก็จำเป็นจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าดำเนินการช่วยเหลือในทันที

○ การติดต่อประสานงานกรณีต้องการพาเด็กไปพบจิตแพทย์ โดยทั่วไปสามารถขอรับคำปรึกษาได้ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ใกล้บ้าน หรือขอคำแนะนำจากสายด่วนสุขภาพจิต โทร. 1323 ตลอด 24 ชั่วโมง

○ กรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือกังวลว่าเด็กจะได้รับอันตราย สามารถแจ้งความได้ที่สถานีตำรวจท้องที่ ซึ่งหากไม่ทราบ ให้แจ้งสายด่วนเหตุด่วนเหตุร้าย 191 หรือหากไม่ได้รับความสะดวก สามารถติดต่อ กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี โทร 02 282 3892 ในพื้นที่กรุงเทพฯ หรือ ศูนย์พิทักษ์เด็ก

สตรีครอบครัวและป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพคส.ตร.) โทร 02 205 3429 หรือ 02 205 3432 หรือสายด่วนรับเรื่องร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 1599 และหากเกี่ยวข้องกับกรณีการละเมิดออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย ให้แจ้ง ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) ด้วย เพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับพยานหลักฐานดิจิทัล ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปอาจยังไม่มี ความชำนาญมากพอ

การเฝ้าระวังและรับแจ้งเหตุ

เด็กที่กำลังถูกล่วงละเมิดอาจกำลังพยายามบอกเล่าเหตุการณ์

บุคคลแวดล้อม เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู พี่น้อง เพื่อน ควรรับฟัง ไม่ควรแสดงความคิดเห็นในเชิงลบ ไม่ตำหนิตัวเด็ก เพราะอาจทำให้เด็กปิดปากเงียบ

ให้ความสนใจเมื่อเด็กบอกเล่าเหตุการณ์ พยายามพูดถึงเหตุการณ์นั้นในเชิงบวก พร้อมสอดแทรกวิธีการแก้ไข ปัญหา แทนการตำหนิหรือกล่าวโทษ

สังเกตความผิดปกติของเด็กผ่านพฤติกรรมและ การแสดงออกทางอารมณ์ การเขียนข้อความ รูปภาพ หรือการโพสต์ข้อความในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

สังเกตการณ์การใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันติดต่อ สื่อสาร คอยสาย หากู้ ที่เด็กใช้ เพราะเด็กอาจกำลัง ตกเป็นเป้าหมายของการล่วงละเมิดทางเพศ

ในกรณีที่ตรวจพบว่าเด็กกำลังติดต่อกับบุคคลต้องสงสัย หรือพบว่าเด็กถูกล่วงละเมิด ห้ามต่อว่าหรือใช้ความรุนแรง ลงโทษ ควรนำเด็กไปพบจิตแพทย์หรือขอความช่วยเหลือ จากบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ นักสังคมสงเคราะห์

กรณีฉุกเฉินหรือกังวลว่าเด็กจะได้รับอันตราย ให้รีบแจ้งตำรวจ

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

บทที่ 4

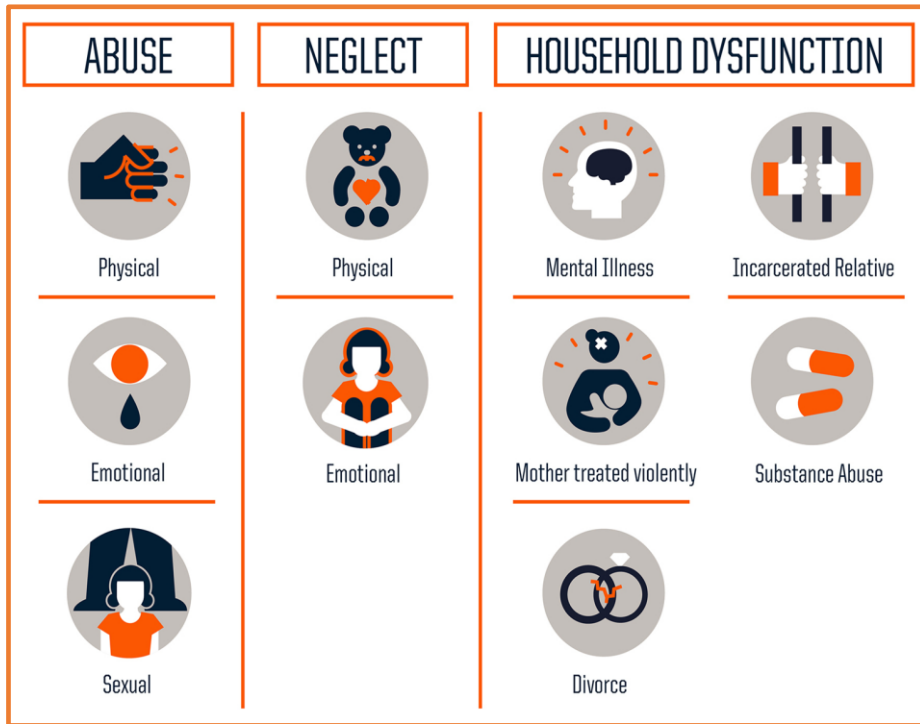
ความรู้ด้านจิตวิทยาเบื้องต้น

เด็กที่ประสบปัญหาอาจมีพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น แยกตัว ไม่ไปโรงเรียน หนีเรียน ใช้ยาเสพติด โรคทางจิตเวชรุนแรงถึงขั้นการฆ่าตัวตาย หรือปวดหัว ปวดท้อง ท้องผูก หากผู้ใหญ่มองว่าเด็กแกล้งทำ ก็จะเป็นการกระทำซ้ำ ทำให้เด็กเสียความรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเอง พ่อแม่ผู้ปกครองอาจทำงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ หรือ เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัว เพื่อประเมินความปลอดภัย ให้ความช่วยเหลือภาวะที่ส่งผลต่อชีวิต ให้ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ แต่ไม่ควรเอาตัวเองไปแทนเด็ก ให้ใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นทำให้เกิดความเชื่อใจว่าเป็นพวกเดียวกันกับเขา ต้องเก็บรักษาความลับไว้ได้ ยกเว้นว่ามีอันตรายถึงชีวิต ให้ความมั่นใจว่าทุกปัญหาที่มีทางออก ความรู้สึกที่เด็กคิดว่าทำอะไรไม่ได้ก็จะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ลองพิจารณาในสังครอบข้างเด็กว่ามีใครอื่นอีกหรือไม่ เช่น เพื่อน ชุมชน ครู เพื่อช่วยเด็กมองหาทีมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนเด็ก นอกจากการดูแลทางด้านจิตใจและสภาวะอารมณ์แล้ว จะต้องทำหน้าที่อื่น ด้วย เช่น กัน เต็กออกจากภัยอันตรายดังกล่าว พูดคุยกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง โรงเรียน พาเด็กเข้าแจ้งความ เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ฯลฯ

การทำงานกับผู้ที่มีบาดแผลทางใจ

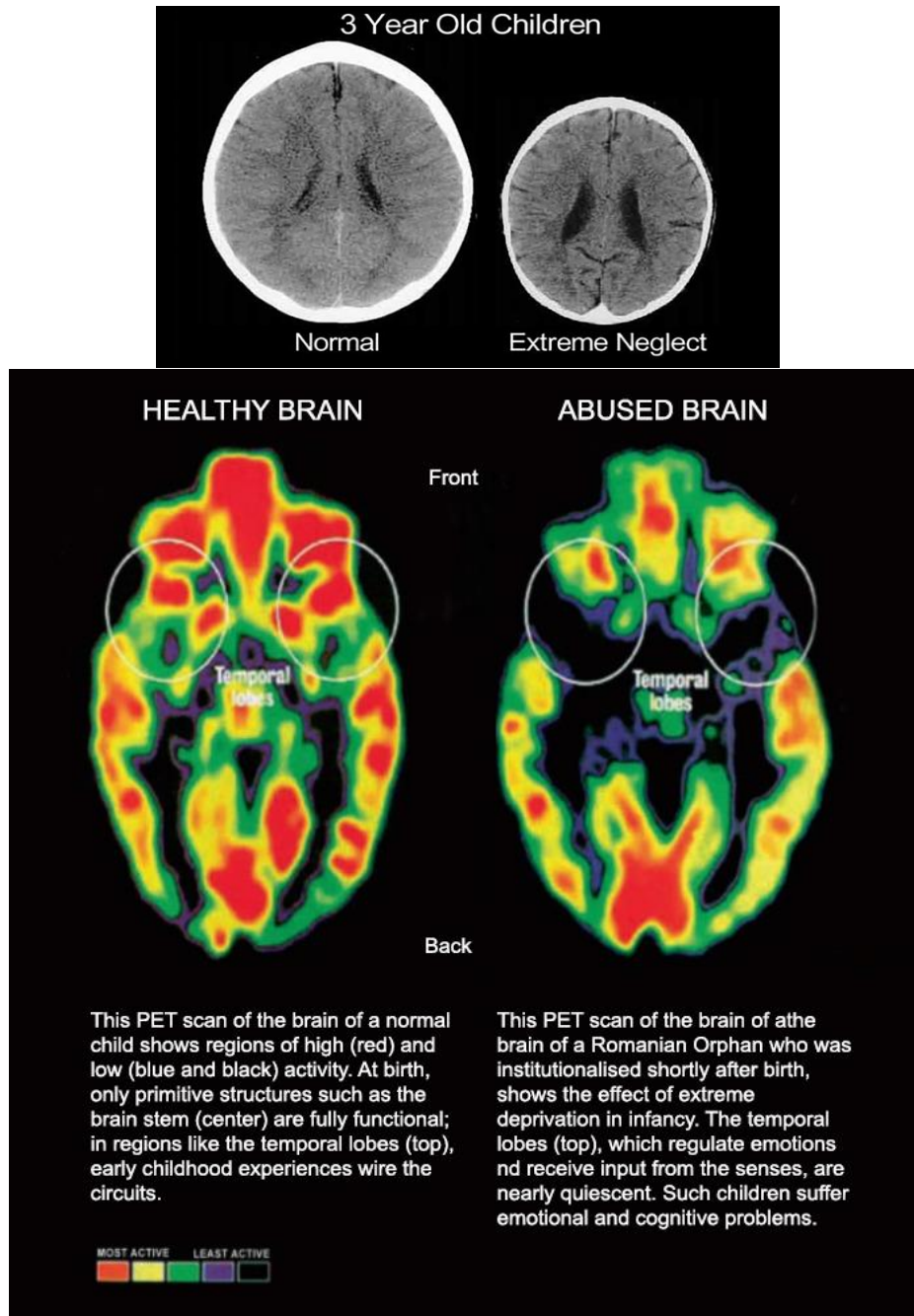
นพ.ฉัตรชัย อิมอารมย์ อาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้คำแนะนำในการทำงานกับผู้ที่มีบาดแผลทางใจ ซึ่งมักพบในเด็กที่ถูกทารุณกรรม ว่าเกี่ยวข้องกับ Adverse Childhood Experiences (ACE) คือ ประสบการณ์เจ็บปวดหรือบาดแผลร้ายรุนแรงทางใจในวัยเด็ก หมายถึง สถานการณ์ที่เด็กคนหนึ่งหรือตัวเองในอดีต ต้องอยู่ในภาวะความเครียด กัดค้น หาที่พึ่งหรือคนพึ่งพิงไม่ได้ ก่อเกิดเป็นบาดแผลทางใจและฝังลึกเป็นรอยแผล เช่น พ่อเมาแล้วอาละวาดทุบตีแม่บ่อย ๆ ป้าชอบดุด่าเปรียบเทียบกับเด็กข้างบ้าน อาศัยอยู่กับยายที่เป็นโรคจิต น้าชายในบ้านใช้ยาเสพติด ถูกละเมิดทางเพศ

การถูกรุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ การถูกรุณกรรมทางเพศ การถูกเพิกเฉยละเลยทางอารมณ์หรือจิตใจ การถูกเพิกเฉยทางสัมผัสที่แสดงความรักหรือการมีตัวตน การอยู่ในบ้านที่ไม่มีความสุข เช่น มีผู้ป่วยจิตเวชในบ้าน อยู่กับญาติที่ใช้สารเสพติด ใช้ความรุนแรงในครอบครัว มีคนในบ้านต้องโทษคุมขัง พ่อแม่หย่าร้าง เหล่านี้อาจส่งผลให้เด็กมีบาดแผลทางใจ (ACE)

ACE ส่งผลอย่างไรต่อตัวเด็ก

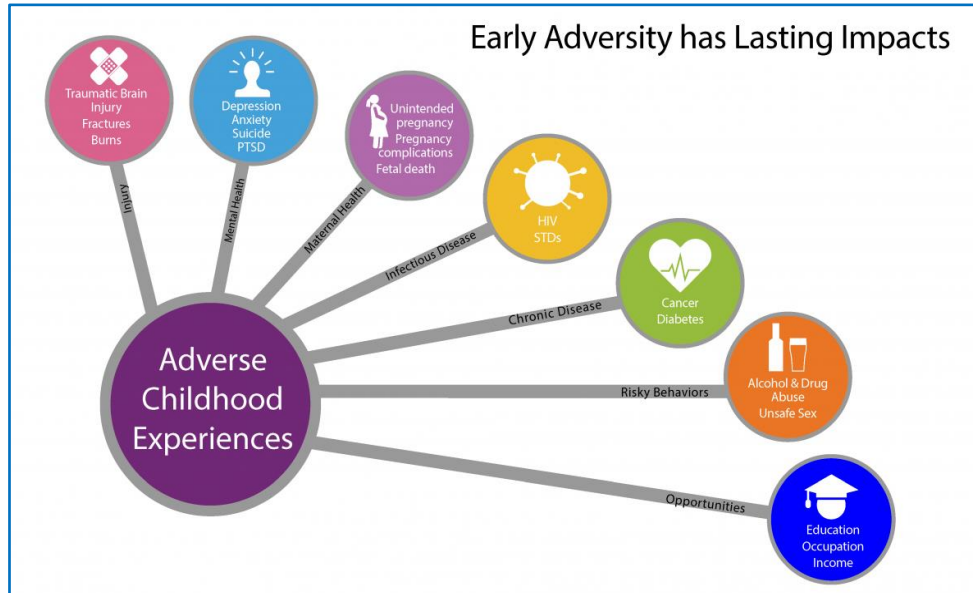
คีย์เวิร์ดของ ACE คือ สถานการณ์ที่เด็กอยู่ในภาวะเครียดตลอดเวลาและยาวนาน ซึ่งโดยปกติแล้วเมื่อคนเราเข้าสู่ภาวะเครียด จะเกิดการปรับตัวทางสมองครั้งใหญ่เพื่อต่อสู้และคลี่คลายกับความเครียดนั้นได้เอง ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจภายในบ้านที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ส่งผลให้สมองมีภาวะตึงเครียดอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน จึงพยายามปรับสภาพให้สมองส่วนอื่น ๆ (เช่น สมองส่วนสร้างสรรค์ การได้รับรางวัล การควบคุมตนเอง ฯลฯ) ที่ไม่ได้ใช้งานบ่อย ๆ ค่อย ๆ สลายตัวไป ฮอร์โมนความเครียดในร่างกายก็ถูกสั่งจากสมอง ระยะเวลา ก็จะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต

เด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกทอดทิ้งจะมีขนาดสมองที่เล็กกว่า และมีการทำงานของสมองน้อยกว่า โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์ การยับยั้งชั่งใจและสติปัญญา

ACE ส่งผลอย่างไรในระยะยาว

ประสบการณ์เจ็บปวดเลวร้ายในวัยเด็กจะส่งผลกระทบต่อระยะยาว ทั้งในแง่ของพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีปัญหาทางกายและจิต มีพฤติกรรมทำร้ายชีวิต ติดแอลกอฮอล์ ติดสารเสพติด มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การส่งต่อความเครียดจากแม่สู่ลูกในท้อง โรคซึมเศร้า โรคมะเร็ง โรคอ้วน และอื่น ๆ ดังปรากฏในภาพด้านล่าง

การสังเกตเด็กที่มีบาดแผลทางใจ

วัยก่อนเข้าเรียน

- มีความกลัวการแยกจากผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดู
- กรีดร้องมากผิดปกติ
- มีปัญหาการกิน/น้ำหนักตัว
- ฝันร้าย
- มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม
- ไม่เล่น ไม่ร่าเริง
- กลัวคนหรือเหตุการณ์เฉพาะ

วัยก่อนเรียน

- แสดงพฤติกรรมติดผู้ปกครองมากผิดปกติ
- พัฒนาการถดถอย - ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยลง
- อารมณ์เปลี่ยน - เด็กอาจดูเหมือนจะไม่สนุกกับกิจกรรมประจำวันหรือกิจกรรมที่เคยชอบหรือแยกตัวมากขึ้น กระสับกระส่าย
- พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป - ก้าวร้าวต่อพ่อแม่หรือเพื่อน

- ตกใจง่าย กลัวอะไรที่ไม่เคยกลัว ผันร้ายบ่อย พุดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่น่ากลัวนั้นบ่อย ๆ หรือเล่นสมมติเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ หรือวาดรูปที่เกี่ยวข้อง
- ไม่มั่นใจเมื่อพูดถึงเหตุการณ์ที่น่ากลัวและถามถึงบ่อย ๆ
- กลัวว่าเหตุร้าย ๆ นั้นจะเกิดขึ้นซ้ำ
- มีอาการทางร่างกายมากขึ้นซึ่งไม่พบสาเหตุทางกายจริง ๆ เช่น ปวดท้อง ปวดศีรษะและปัญหาอื่น ๆ
- ตำหนิตัวเอง - เด็กเล็ก ๆ มักจะเข้าใจผิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความผิดของพวกเขา เพราะว่าเป็นเด็กดี้อ ฯลฯ

วัยเด็กประถม

- ซ้ำกังวลหรือซ้ำกลัวผิดปกติ
- รู้สึกผิดหรือละอายอยู่ตลอด ทั้งที่ไม่เคยเป็น
- ไม่ค่อยมีสมาธิ (อาจจะกังวลหรือกลัวอย่างอื่น)
- นอนหลับยาก มีปัญหาการนอน การกิน การใช้ชีวิตประจำวัน การเรียน
- เล่นกับเพื่อนไม่เหมาะสม เล่นแรงขึ้น
- มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม
- เล่าเรื่อง/เหตุการณ์ที่ฝังใจซ้ำ ๆ กลัวเรื่องซ้ำ ๆ

วัยเด็กโต (มัธยม)

- รู้สึกเศร้า หรือ โดดเดี่ยว
- มีปัญหาเรื่องการกินหรือทำร้ายตนเอง
- เริ่มใช้แอลกอฮอล์หรือสารเสพติด
- เริ่มมีกิจกรรมทางเพศ
- หนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน
- มีอารมณ์รุนแรง เช่น เศร้า โกรธ วิตกกังวลและรู้สึกผิด
- โกรธง่าย แม้มือเป็นเรื่องเล็กน้อย
- คิดถึงเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจซ้ำ ๆ และพูดถึงเรื่องนี้บ่อย ๆ
- รูปแบบการนอนเปลี่ยน
- แยกตัวจากครอบครัวและเพื่อนฝูง
- ต้องการใช้เวลาอยู่คนเดียวมากขึ้น
- ปกป้องครอบครัวและเพื่อน ๆ มากผิดปกติ (เวลามีคนพูดถึงในแง่ร้าย ฯลฯ)
- ความหดหู่และความรู้สึกสิ้นหวัง
- ปัญหาเกี่ยวกับความจำระยะสั้นสมาธิและการแก้ปัญหา

- การกลับไปใช้พฤติกรรมที่เด็กกว่า รวมถึงการละทิ้งความรับผิดชอบ หรือการกลับไปสู่พฤติกรรมกบฏอย่างกะทันหัน
- ต้องการความเป็นอิสระเพิ่มขึ้น
- หหมดความสนใจในโรงเรียน เพื่อน งานอดิเรกและชีวิตโดยทั่วไป
- มองโลกในแง่ร้าย รู้สึกถูกเหยียดหยามและไม่ไว้วางใจผู้อื่น
- หดหู่และสิ้นหวัง
- มีปัญหาเกี่ยวกับความจำระยะสั้น สมาธิและการแก้ปัญหา

ดูแลเด็กที่มีบาดแผลทางใจอย่างไรดี

มี 3 ประเด็นหลักที่ต้องดูแล

1. ประเด็นทางการแพทย์

ดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ร่างกายเด็กมีร่องรอยบาดแผลหรือไม่ เด็กตัวเล็ก ตัวโตกว่าวัยหรือไม่ ต้องรีบไปพบแพทย์ทันที หรือ สามารถรอสักหน่อยค่อยไปพบแพทย์ก็ได้

ไปพบแพทย์ทันทีเมื่อเด็กเสี่ยงต่อการเสียชีวิต หรือดูไม่สบายมาก

- เด็กไม่สบาย ไข้สูงมาก อ่อนเพลียมาก
 - มีบาดแผลเลือดออกมาก แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
 - มีประวัติโดนล้วงละเมิดทางเพศมาในเวลาไม่เกิน 72 ชั่วโมง
- รีบไปพบแพทย์เมื่อสงสัยว่าเด็กเจ็บป่วยต้องการการดูแลรักษา
- สงสัยว่าเด็กอาจจะมีโรคอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการรักษา
 - บ้านที่เด็กอาศัยมีผู้ป่วยโรคติดต่อ เช่น วัณโรค
 - มีร่องรอยบาดแผลจากการถูกทำร้าย

ไปพบแพทย์เมื่อพร้อมเพื่อ

- ต้องการตรวจประเมินสุขภาพร่างกาย/สุขภาพจิต
- ต้องการตรวจประเมินระดับสติปัญญา

2. ประเด็นทางกฎหมาย

- ประเมินว่าเด็กต้องการการคุ้มครองทางกฎหมายอย่างไรบ้าง
- ต้องใช้หลักฐาน เอกสารอะไรเพิ่มเติมหรือไม่
- มีข้อมูลใด ๆ ที่ต้องเสาะหาเพิ่มเติมอีกหรือไม่ อาจจะต้องเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับบุคคลรอบข้าง เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3. ประเด็นทางสังคมเศรษฐกิจ

- สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและครอบครัวเป็นอย่างไร

- อาชีพของผู้เลี้ยงดู ต้องการการช่วยเหลือทางอาชีพหรือไม่
- การศึกษาของเด็ก ต้องการการศึกษาพิเศษหรือต้องการความช่วยเหลืออื่นหรือไม่
- ความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่เด็กควรได้รับ เช่น บัณฑิตยพื้นฐานในการใช้ชีวิต
- จะให้ครอบครัวมีส่วนช่วยในการดูแลได้อย่างไร

หลักการดูแลเด็กที่มีบาดแผลทางใจ

1. จัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ค่อย ๆ จัดกิจกรรมที่กระตุ้นสมองให้พัฒนา เน้นการเล่นเป็นสำคัญ เล่นให้สนุก เมื่อเด็กเริ่มสนุกสมองจะเริ่มผ่อนคลาย
2. ให้การช่วยเหลือเด็กและผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้เข้าใจว่าบาดแผลทางใจนั้นมีความสำคัญกับการเรียนรู้ของสมอง หากผู้ดูแลไม่เข้าใจการช่วยเหลือเด็กอาจจะไม่ส่งผลได้เต็มที่
3. พยายามสร้างและให้การสนับสนุนความสัมพันธ์ที่ดีในชีวิตของเด็ก เด็กหลายคนมีความสัมพันธ์ที่ดี ให้คงความสัมพันธ์ไว้
4. วางเป้าหมายการพัฒนาและขั้นตอนการดูแลไปจนถึงตอนโต อย่ามองเพียงแค่ระยะสั้น ๆ
5. พิจารณาประเด็นการเรียนรู้ของสมองว่าถูกต้องและครบถ้วน (สมองมีหลายส่วน เรียนรู้ในหลายด้าน) อาจจะต้องพบผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา เพื่อขอรับคำแนะนำเพิ่มเติม

เพียงเด็กรู้ว่าไม่มีใครสักคนที่เขาพึ่งพาได้ เป็นที่พึ่งทางใจได้ ไว้วางใจได้ และรู้สึกปลอดภัย

พลังของผู้ใหญ่เพียงคนเดียวในชีวิตที่พึ่งพาได้ เด็กก็รอดแล้ว !!

PTSD (Post-traumatic Stress Disorder)

พญ. ธิรพร ตั้งจิตติพร กุมารแพทย์ด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ศูนย์สุขภาพเด็ก โรงพยาบาล พญาไท 3 ได้กล่าวถึง PTSD (Posttraumatic Stress Disorder) หรือ โรคความผิดปกติทางจิตใจ ภายหลังภัยอันตราย เป็นโรคที่เกิดหลังจากผู้ป่วยเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรง ทั้งเป็นผู้ประสบเหตุหรือเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์ ที่กระทบกระเทือนต่อชีวิตตนเอง คนใกล้ชิด หรือได้รับรู้เรื่องราวจากคนอื่นก็ได้ โดยอาการเป็นอยู่นานมากกว่า 1 เดือนหลังเหตุการณ์ผ่านไป ผู้ที่เป็นโรคนี้อาจมีอาการทางจิตใจ ดังนี้

- จำเหตุการณ์ได้ดีหรือเกิดความรู้สึกเสมือนว่าเหตุการณ์ยังคงเกิดขึ้น (Re-experience) - อาจแสดงออกทางวาดภาพ การเล่น การพูด ผันรำถึงเรื่องราวเหตุการณ์นั้นซ้ำ ๆ หรือเรื่องราวที่สื่อความหมายถึงการกระทบกระเทือนอาจไม่ใช่เหตุการณ์นั้นโดยตรงได้
- พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ (Avoidant) - เลี่ยงที่จะคิดหรือพูดถึงเหตุการณ์ ไม่ยอมผ่านสถานที่ ดังนั้น การให้เด็กเล่าเรื่องเหตุการณ์โดยตรงหรือถามถึงเหตุการณ์กับเด็กบ่อย ๆ อาจเป็นการทำให้เด็กรู้สึกแย่ได้

- อารมณ์และความคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ (negative in cognition) – การไม่สนใจเล่นหรือทำกิจกรรม ไม่สนใจเรียน หงุดหงิด รู้สึกผิดหรือไม่รู้สึกดีต่อตนเอง
- ตื่นตระหนกกลัว (Hyperarousal) - มีปัญหาการนอน มีอาการไม่สบายกาย เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง ใจสั่น ซา

เด็กที่มีปัจจัยเสี่ยงเป็น PTSD มากกว่า คือเด็กเพศหญิง เคยพบความรุนแรงมาก่อน หรือเป็นความรุนแรงสูง มีปัญหาทางสุขภาพจิตมาก่อน เด็กที่มีการปรับตัวไม่ดี ไม่ได้รับการช่วยเหลือทางสังคม อาการจะแสดงออกแตกต่างกัน เพราะปัจจัยเหล่านี้ เมื่อเด็กประสบกับเหตุการณ์หวาดกลัว ปฏิกริยาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับ

- ลักษณะของความกดดันที่เป็นสาเหตุของปัญหา เช่น ความเครียด ภัยธรรมชาติ ถ้าเป็นความกดดันที่เด็กสามารถจัดการได้ หรือรู้สึกกดดันน้อย ปัญหาทางอารมณ์ก็อาจเกิดไม่มาก
- สภาพแวดล้อมของเด็ก เช่น ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว การช่วยเหลือทางสังคม สื่อที่อาจเป็นได้ทั้งการช่วยเหลือ หรือทำให้ยังเกิดปัญหาทางอารมณ์ได้
- ปัจจัยในตัวเด็ก เช่น ลักษณะนิสัย การปรับตัว การจัดการปัญหา ดังเช่นในเหตุการณ์เด็กติดถ้าหลง เด็กอาจเกิดปฏิกริยาอารมณ์ได้ตั้งแต่จัดการอารมณ์ได้ เกิดความเครียด เกิดโรคเกี่ยวกับการปรับตัวเมื่อเกิดความเครียด (adjustment disorder) เกิดโรคความผิดปกติทางจิตใจภายหลังภัยอันตราย (PTSD) โรคซึมเศร้า (major depressive disorder)

แพทย์หญิงฉัตรพร ได้ให้คำแนะนำเพื่อการช่วยเหลือเบื้องต้นและการรักษา คือการจัดสิ่งแวดล้อมให้สงบ ให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ ป้องกันการซ้ำเติมทางจิตใจ (Re-traumatization) รับฟังอย่างสงบและสอนวิธีผ่อนคลายความเครียด เบี่ยงเบนความสนใจจากอาการและเหตุการณ์ อย่านำให้อยู่ลำพัง มีครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ ส่วนการรักษานั้น หลักทางการแพทย์คือการบำบัด (Trauma-focused cognitive behavioral therapy) ส่วนการให้ยานั้นไม่จำเป็นต้องได้รับทุกราย แพทย์จะพิจารณาตามอาการที่ส่งผลกระทบต่อเด็กแต่ละคน

PTSD มันคืออะไร?

พบบเห็นเหตุการณ์

ถูกล่วงละเมิด

PTSD (Posttraumatic Stress Disorder)

โรคความผิดปกติทางจิตใจภายหลังภัยอันตราย

เกิดภายหลังจากผู้ป่วยเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรง ทั้งเป็นผู้ประสบเหตุหรือเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์ ที่กระทบกระเทือนต่อชีวิตตนเอง คนใกล้ชิด

อาการทางจิตใจ

- จำเหตุการณ์ได้ดีหรือเกิดความรู้สึกเสมือนว่าเหตุการณ์ยังคงเกิดขึ้น อาจแสดงออกทางการพูด ผันรำยถึงเหตุการณ์นั้นซ้ำ ๆ
- พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เสียงที่จะคิดหรือพูดถึงเหตุการณ์ ไม่ยอมผ่านสถานที่นั้น ๆ
- อารมณ์และความคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ การไม่สนใจเล่น เรียน ทำกิจกรรม หงุดหงิด รู้สึกผิดหรือไม่รู้สึกดีต่อตนเอง
- ตื่นตระหนกกลัว มีปัญหาการนอน มีอาการไม่สบายกาย เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง ใจสั่น ซา

การช่วยเหลือเบื้องต้น

- จัดสิ่งแวดล้อมให้สงบ ให้ความมั่นคงทางจิตใจ
- ป้องกันการซ้ำเติมทางจิตใจ
- รับฟังอย่างสงบและสอนวิธีผ่อนคลายความเครียด
- เบี่ยงเบนความสนใจจากอาการและเหตุการณ์
- พยายามอย่าให้อยู่ลำพัง
- มีครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ
- รักษาโดยการบำบัดบำบัดกับแพทย์

PTSD เรื่องใหญ่ แต่ถ้าเข้าใจ ก็ช่วยได้

การประเมินสภาวะสุขภาพจิตและการเยียวยาเบื้องต้นสำหรับผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์

ผศ.ดร.สมบัติ ตาปัญญา ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินสภาวะสุขภาพจิตของผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ว่ามี *สิ่งที่พึงตระหนัก* ได้แก่

- อาจเคยถูกข่มขู่ว่าตนเองหรือคนในครอบครัวจะถูกทำร้ายหรือฆ่า
- ไม่มีฐานะทางกฎหมายในประเทศขณะนี้ ถูกยึดหนังสือเดินทาง อาจกลัวว่าจะถูกเนรเทศ
- อาจโศกเกี่ยวกับอายุของตนเอง โดยเฉพาะถ้าเป็นเด็ก
- อาจตกอยู่ในวังวนของการเป็นเหยื่อผู้ค้ามนุษย์ มีพันธะหนี้สินกับผู้ค้ามนุษย์ องค์กร อาชญากรรม หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง
- มีความกังวลเกี่ยวกับการถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากเชื้อชาติ ฐานะทางสังคมของตนเอง
- อาจใช้กลไกการป้องกันทางจิตเพื่อความอยู่รอดของตนเอง
- แสดงอาการของความเครียด บาดแผลทางจิตใจ โดยการรับรู้เวลาและสถานที่ซึ่งผิดไปจากปกติ การสูญเสียความจำเกี่ยวกับบางเหตุการณ์ หรือ การประเมินอันตรายของสถานการณ์ที่ผิดไปจากสภาพความจริง

ลักษณะเฉพาะของผู้เสียหายที่หลบหนีหรือได้รับความช่วยเหลือออกมาแล้ว

- อาจมีสภาพจิตใจบางอย่างคล้ายผู้ที่ยังหนีออกมาไม่ได้ หรือ
- มีความรู้สึกที่ถูกติดตามหรือสอดส่องโดยผู้เกี่ยวข้องอยู่ (อาจเป็นคนในท้องถิ่นของเขาเอง)
- เชื่อว่าตนเองยังมีหนี้สินติดค้างอยู่เป็นเงินจำนวนมาก
- กลัวว่าตนเองหรือครอบครัวจะได้รับอันตรายจากการตามล้างแค้นของผู้ค้ามนุษย์
- กลัวว่าจะถูกส่งกลับบ้าน
- กลัวว่าครอบครัวหรือญาติจะล่วงรู้ความจริง และถูกสังคมตราหน้า ได้รับความรังเกียจหรือถูกปฏิเสธจากชุมชน
- อาจเกิดอาการของความเครียดอย่างรุนแรง เพราะรู้สึกว่าการหลุดพ้นออกมาจากสถานการณ์ที่น่ากลัว และหยุดใช้กลไกการป้องกันทางจิตแล้ว
- กังวลใจที่จะต้องพูดถึงประสบการณ์ที่ได้รับ เพราะทำให้รู้สึกเหมือนกลับไปอยู่ในเหตุการณ์นั้นอีก
- แต่ในขณะที่เดียวกันก็อาจรู้สึกว่าเป็นต้องพูด ไม่เช่นนั้นอาจไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ความลับสน

- แต่ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรคิดว่าผู้เสียหายทุกคนจะต้องมีบาดแผลทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นเหยื่อหรือเกลียดชังผู้กระทำ หรืออยากหลบหนีออกมาจากสถานที่นั้นเสมอไป
- บางคนอาจอยู่ในสภาพที่มีความคลุมเครือ สับสนในจิตใจ หรือมีความขัดแย้งในใจ

สภาพความเป็นจริง

- หญิงบางคนอาจมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ลึกซึ้ง กับผู้กระทำ อาจรู้สึกจงรักภักดี เป็นหนี้บุญคุณ หรือต้องพึ่งพาบางคนอยู่
- บางคนอาจไม่ได้รู้สึกว่าคุณถูกหลอกมา แต่เป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดของตนเอง และรู้สึกว่าได้ตกลงสัญญากับผู้กระทำไปแล้ว จึงต้องทำตามสัญญา
- บางคนอาจรู้สึกว่าเป็นสถานการณ์ชั่วคราวที่ต้องทนให้ผ่านไป เพื่อที่จะได้ใช้หนี้ที่ติดค้างอยู่ให้หมด หรือมีเงินไปให้ครอบครัวที่บ้านต่อไป
- บางคนอาจไม่ได้มองว่าสภาพการทำงานย่ำแย่เหมือนเป็นทาสหรือถูกทารุณกรรม แต่อาจเพียงไม่พอใจที่ถูกขูดรีดค่าแรงงานหรือเอารัดเอาเปรียบเท่านั้นเอง

สภาพความซับซ้อนทางความคิดและจิตใจเช่นนี้ อาจทำให้ยากที่จะเข้าใจหญิงเหล่านี้
ยากที่จะสร้างความคุ้นเคย ไว้วางใจ หรือได้ข้อมูลที่ต้องการ ตรงกับความเป็นจริงได้

การสัมภาษณ์ (เพื่อให้ความช่วยเหลือ) ที่มีประสิทธิภาพ

- การสัมภาษณ์ที่จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของผู้เสียหาย ไม่ตัดสิน
- หากผู้รอดชีวิตรู้สึกได้ว่าผู้สัมภาษณ์มุ่งที่จะให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของเขา มองว่าสวัสดิภาพของเขาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เขาจึงจะยินดีที่จะให้ความจริง

สภาพจิตใจ/วิธีคิดของผู้ที่รู้สึกว่าตัวเอง “เป็นเหยื่อ”

- ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
- ขาดความภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเอง
- รู้สึกขาดอำนาจในการควบคุมชีวิตตนเอง (powerlessness)
- รู้สึกปกป้องตนเองไม่ได้ (learned-helplessness)

เด็ก/หญิง ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกละเมิดทางเพศ

- ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (หลอกลวงง่าย)
- ขาดทักษะทางสังคม แยกตัว โดดเดี่ยว เหวง
- ต้องการความรัก และการยอมรับมากกว่าปกติ (ผู้กระทำจะใช้วิธี grooming)
- ได้รับการอบรมปลูกฝังทัศนคติว่าเด็กหรือผู้หญิงต้องเชื่อฟัง ยอมตาม ไม่ได้เถียง ไม่ขัดขืน
- ขาดความตระหนักในเรื่องอาณาเขตส่วนตัว (personal boundary)

สภาพจิตใจของผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์

- มีบาดแผลทางใจ (trauma) อาจแสดงออกในรูปของ Post-traumatic stress disorder (PTSD) เช่น
 - ฝันร้าย หวาดผวา ตื่นกลางดึกแล้วกรี๊ดร้อง
 - ระแวงระวังเกินควร ไม่ไวใจคน
 - มีภาพความทรงจำตามมารบกวน (flashback)
 - หวาดกลัวเมื่อถูกกระตุ้นให้นึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- มีความวิตกกังวล (anxiety)
- มีอาการซึมเศร้า แยกตัว (depression / withdrawal)
- รู้สึกว่าตัวเองมีมลทิน (stigmatization)
- มีลักษณะการพึ่งพิงสูง (dependency)
- มีอาการ conversion reaction
- หุนหันพลันแล่น ควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้
- มีความโกรธแค้นและก้าวร้าว อารมณ์ไม่มั่นคง
- ทำร้ายตนเอง
- ท้อถอย หมดหวัง

ความผิดปกติทางความคิด

- มีทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์
- มีการเสพติดทางเพศ (sex addiction)
- เฉื่อยชา ท้อถอย มีอาการแบบ dissociation
- กลับเป็นพวกเดียวกับผู้กระทำ (สู้ไม่ได้ก็เลยเข้าร่วมเป็นพวกเดียวกัน)
 - กลายเป็นผู้กระทำต่อไป (abuser)
- มีทัศนคติที่ผิดปกติดต่อการมีเงิน / ใช้เงิน
- ติดหรือคุ้นเคยกับวิถีชีวิตเดิมขณะที่ค้าประเวณี
- ใช้สุรา หรือยาเสพติด

การให้ความช่วยเหลือทางจิตใจเบื้องต้น

วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการปฐมพยาบาลทางใจ มีดังนี้

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการช่วยเหลือ
2. เสริมสร้างความรู้สึกปลอดภัย ความอบอุ่นใจในระยะสั้น
3. เพิ่มความรู้สึกสงบ มั่นคง จากสภาพจิตใจที่หวาดกลัว ตื่นตระหนก
4. ช่วยให้ผู้รอดชีวิตอยู่ในสภาพที่จะบอกความต้องการ ความกังวล และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือ
5. ให้ความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้า

การปฐมพยาบาลทางใจ (Psychological First Aid) มีขั้นตอนหลัก ๆ ได้แก่

1. สื่อสาร / สร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ
2. สร้างความปลอดภัย ความอบอุ่นใจ
3. สร้างความรู้สึกสงบ มั่นคง
4. รวบรวมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความต้องการ ความกังวล
5. ให้ความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม
6. เชื่อมโยงเข้ากับแหล่งช่วยเหลือ เกื้อหนุนทางสังคม
7. ให้ข้อมูลด้านการจัดการกับสถานการณ์หรือปัญหา
8. เชื่อมโยงกับแหล่งบริการด้านอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 1 สื่อสาร/สร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ

- แนะนำตัวเอง (สงบ มั่นคง อบอุ่น)
- ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
- สอบถามความต้องการเฉพาะหน้า
- ให้ความมั่นใจเรื่องการรักษาความลับ

ขั้นที่ 2 สร้างความปลอดภัย ความอบอุ่นใจ

- สังเกตว่าผู้เสียหายต้องการอะไรที่จะให้ความรู้สึกสบายทางร่างกาย
- สังเกตความต้องการทางสรีระ (หิว หนาว ร้อน เปียก ฯลฯ) แล้วพยายามให้ความช่วยเหลือที่จะทำให้สบายขึ้น
- ไม่ปล่อยให้อยู่คนเดียว / ไม่ทำให้อึดอัดจากความแออัด / มีอาณาเขตส่วนตัวที่เหมาะสม

ขั้นที่ 3 สร้างความรู้สึกสงบ มั่นคง

- ปฏิบัติต่อผู้เสียหายในลักษณะที่สงบ มั่นคง ไม่ลุกลี้ลุกลอน หรือวิตกกังวล
- ไม่รุกราน หรือชักใช้รายละเอียดทันที ให้เวลาสงบใจ

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น อยู่ที่ไหน กับใคร สถานการณ์เป็นอย่างไร เพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อ เวลา สถานที่ บุคคล
- ให้อยู่ในที่สงบ ไม่มีสิ่งรบกวน
- ผีฟ่อนคลายแบบง่ายๆ หายใจลึกช้า สม่่าเสมอ อยู่ในท่าที่ผ่อนคลาย
- “ลองบอกหน่อยว่าได้ยินเสียงอะไรบ้างในขณะนี้?”
- “ลองบอกหน่อยว่ามีอะไรบ้างในห้องนี้ 5 อย่าง ที่มีสีน้ำเงิน? สีเหลือง? สีเขียว?”
- หากยังไม่สงบ อาจต้องปรึกษาแพทย์เพื่อให้ยาสงบประสาท

ขั้นที่ 4 รวบรวมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความต้องการ ความกังวล

- ความต้องการเฉพาะหน้า
- ความกังวล ห่วงใย ที่รบกวนอยู่ในขณะนี้
- ความเป็นมาในระยะสั้น สถานการณ์ที่นำมาสู่เหตุการณ์ขณะนี้
- ประวัติการสูญเสียหรือประสบการณ์ร้ายแรงในอดีต
- อื่น ๆ

ขั้นที่ 5 ให้ความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม

- สอบถามความต้องการที่เป็นรูปธรรม
- ลำดับความต้องการที่สำคัญ มาก -> น้อย
- วางแผนการปฏิบัติที่ทำได้ทันที

ขั้นที่ 6 เชื่อมโยงเข้ากับแหล่งช่วยเหลือ เกื้อหนุนทางสังคม

- สอบถามเกี่ยวกับครอบครัว เครือญาติ เพื่อน
- หาวิธีติดต่อ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- กระตุ้น ส่งเสริมให้มีการติดต่อ
- แสดงพฤติกรรมที่เป็นการให้กำลังใจ (รับฟัง ทบทวน แสดงความเข้าใจความรู้สึก ฯลฯ)

ขั้นที่ 7 ให้ข้อมูลด้านการจัดการกับสถานการณ์หรือปัญหา

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปฏิริยาต่อความเครียด (normalization)
- ให้ความรู้เกี่ยวกับอาการของบาดแผลทางใจ
- สอนวิธีผ่อนคลายแบบง่ายๆ
- พุดคุยหาแนวทางการจัดการสำหรับครอบครัว
- ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและการป้องกัน (การนอนไม่หลับ การใช้สุรายาเสพติด ฯลฯ)

ขั้นที่ 8 เชื่อมโยงกับแหล่งบริการด้านอื่น ๆ

- ส่งปรึกษาต่อยังแหล่งบริการที่เหมาะสม

- ตามลำดับความเร่งด่วน
- พยายามจัดการให้ได้ในเวลาที่เหมาะสม (บริการต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน ไม่เปลี่ยนคนบ่อย)
- ขั้นตอนย่อยๆ ในการช่วยเหลือ
- ใส่ใจ ฟัง สบตา พักหน้า
- ตอบโต้ ให้ความเห็น ชักถาม
- แยกแยะปัญหา
- เริ่มลงมือแก้ไขสถานการณ์ ช่วยวางแผนแก้ปัญหา

สิ่งที่ไม่ควรทำในการช่วยเหลือ ผศ.ดร.สมบัติ ได้แนะนำไว้ดังนี้

- อย่าเสนอความช่วยเหลืออะไรที่ทำได้จริง
- อย่ากลัวความเจ็บ ให้เวลาเขาคิดและสัมผัสความรู้สึก
- อย่าคิดเอาเอง ไม่แน่ใจควรถาม
- อย่าเสียความมั่นใจ คิดเสมอว่างานของท่านสำคัญและมีค่า
- อย่าแสดงความกังวล พยายามแสดงความมั่นคง
- อย่าให้คำตอบเสียเองในทุกเรื่อง ให้เขาคิดเองบ้าง
- อย่าถือเอาความโกรธของเขาเป็นเรื่องส่วนตัว
- อย่ากลัวที่จะยอมรับว่าบางอย่างท่านทำไม่ได้ ควรส่งต่อให้คนที่เหมาะสม
- อย่าปล่อยให้เขามองสิ่งที่เกิดขึ้นแต่ในด้านลบ
- อย่าแสดงความเวทนาสงสารมากเกินไป แต่ให้แสดงความเข้าใจ

กระบวนการให้บริการปรึกษา มีขั้นตอนและเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- การสร้างสัมพันธภาพ
- การสำรวจปัญหา
- การเข้าใจปัญหา
- การวางแผนแก้ไขปัญหา
- การยุติการให้บริการ
- การติดตามผล

ลักษณะของผู้ให้บริการปรึกษาที่ดี

- มีความอบอุ่น ไม่แฝงความอยากครอบงำ
- มีความจริงใจ เป็นธรรมชาติ
- ยอมรับ ให้เกียรติผู้ขอคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข
- มีความเข้าใจผู้ขอคำปรึกษาอย่างลึกซึ้ง
- มีสติ ตระหนักในความเป็นปัจจุบัน

- มองปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม
- ความเข้าถึงจิตใจของผู้อื่น (empathy)
- เข้าไปอยู่ในโลกของเขาได้
 - ยังกคงความเป็นตัวเองอยู่
 - สื่อให้เขาารู้ได้ว่าเข้าใจ
 - แยกได้ระหว่าง การเห็นใจเฉย ๆ (sympathy) - การเข้าใจลึกซึ้ง (empathy) - และการแยกไม่ออกระหว่างเรา-เขา (identification)
 - matching / mirroring - leading
 - aikido ตามแรง สลายแรง นำแรง
- ทักษะการใส่ใจ เป็นสิ่งที่สำคัญมากและจะต้องฝึกฝนให้ดี ได้แก่
- การถาม
 - การทวนความ
 - การสะท้อนความรู้สึก
 - การตีความให้กระจ่าง
 - การสรุปความ
 - การใช้ความเงียบให้เป็นประโยชน์
 - ภาษาท่าทางในการฟัง
 - นั่งเป็นมุมฉาก
 - นั่งแบบเปิด ท่าทางเปิดรับ
 - เอนตัวไปข้างหน้า
 - สบตา
 - ผ่อนคลาย สงบ

จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา

- ข้อมูลทุกอย่างต้องเก็บรักษาเป็นความลับ
- ความสัมพันธ์ต้องจำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องการให้คำปรึกษา
- รู้ข้อจำกัดของตนเองในการให้คำปรึกษา ไม่ทำสิ่งที่ทำไม่ได้หรือไม่รู้ เมื่อจำเป็นควรส่งปรึกษาต่อ
- บันทึกข้อมูลทุกอย่าง หากจะเปิดเผย ต้องได้รับการยินยอมจากเจ้าของเสียก่อน
- ไม่ตัดสินผู้รับบริการในเชิงศีลธรรม
- ไม่พยายามยึดยึดความเชื่อทางศาสนา ปรัชญาชีวิต วิธีชีวิต การเมือง
- ไม่ระแวงสงสัยในทางร้าย
- ต้องคอยทบทวนสถานการณ์เสมอว่า “การให้คำปรึกษานี้เพื่อใคร ?”

การเยียวยาจิตใจเมื่อสูญเสีย

เด็กวัยรุ่นกับความรักในยุคของสื่อออนไลน์ เป็นไปได้สูงมากที่จะพบ คบ รัก เลิก หรืออาจโดนหลอก สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเยียวยาจิตใจเมื่อเกิดความรู้สึกสูญเสีย โดยเฉพาะการสูญเสียความรักหรือคนรัก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการแนะนำเด็กและเยาวชน ความโศกเศร้าจากการสูญเสียช่วงแรกอาจจะตกใจ ซ็อก ไม่ยอมรับความจริง แล้วอาจจะโกรธโทษตัวเองหรือคนอื่น อยากได้ของรักกลับคืนมา ระยะนี้มักเป็นปัญหาที่สุด ที่ทำให้คนเราติดอยู่กับความเจ็บปวด และไม่สามารถก้าวผ่านไปได้ ระยะซึมเศร้าเกิดขึ้นตามมาเมื่อรู้ตัวว่าไม่สามารถต่อกรได้ และตระหนักว่าทำอะไรเค้าก็ไม่กลับมา ก็จะเกิดอารมณ์ซึมเศร้า เสียใจ ไม่อยากทำอะไร ไม่อยากเจอหน้าใคร บางคนอาจรู้สึกโทษตัวเอง รู้สึกตัวเองไร้ค่า หากเป็นมาก ๆ อาจถึงขั้นคิดว่าไม่อยากมีชีวิตอยู่ ระยะยอมรับเป็นระยะสุดท้าย ระยะนี้คือการที่คนๆ นั้นยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ อารมณ์จะกลับมาเป็นปกติ ไม่เศร้าอีกต่อไป

คำแนะนำเบื้องต้น สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย เพื่อรักษาจิตใจตนเองสำหรับผู้ที่ถูกหักหรือสูญเสียความรัก ได้แก่

1. ยอมรับความจริง เป็นสิ่งแรกและสิ่งสำคัญที่สุด นั่นคือ “ยอมรับความจริง ว่าเขาไม่อยู่กับเราแล้ว” และนี่เป็นความจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หลายคนติด ไม่สามารถไปต่อในชีวิตได้เพราะยังยึดติดอยู่กับระยะต่อรองว่า สักวันเราอาจจะได้กลับมาต่อกัน ถ้าเราทำตัวดีขึ้น แล้วเขาจะกลับมารักเรา เตียวสักวันเขาก็จะกลับมา

2. หยุดหมกมุ่นกับสิ่งที่จะทำให้ทุกข์ใจ สิ่งที่พบได้เป็นประจำคือการย้ำคิดซ้ำ ๆ กับเรื่องความรัก คำถามคลาสสิกที่คนรักคุณมักถามซ้ำ ๆ คือ “ทำไม” เช่น “ทำไมเขาทำแบบนี้” “ทำไมเขาเลิกกับเรา” “ทำไมคู่อื่นไม่เห็นเป็นแบบนี้” “ฉันดีเกินไปยังไง ดีแล้วทำไมถึงเลิก (อยากได้คนเลวหรือไง)”

ๆ คำถามพวกนี้ส่วนใหญ่มักหาคำตอบจริง ๆ ไม่ได้ หรือรู้ไปก็ไม่ได้เปลี่ยนอะไร เพราะคำถามเหล่านี้เกิดจาก อารมณ์เป็นหลัก ไม่ได้เกิดจากเหตุและผล

3. เอาสิ่งซ้ำเติมแผลใจออกไป สิ่งใดที่เห็นแล้วซ้ำใจ หรือกระตุ้นให้คิดวนเวียนแต่เรื่องเดิม ๆ ก็ควรเอาออกให้หมด รูปถ่าย ของขวัญ อะไรที่จะทำให้นึกถึงก็เก็บไปให้หมด และที่สำคัญสำหรับยุคสังคมออนไลน์ ก็อย่าลืมบล็อกหรือซ่อนเฟซบุ๊ก และอื่น ๆ โดยพฤติกรรมที่ห้ามทำเลย คือการไปแอบส่องเฟซบุ๊กอดีตคนรักเป็นระยะ และพยายามหาทางติดต่อดัน ๆ หน่อยๆ (ซึ่งหากเขาไม่ตอบ ก็จะซ้ำใจเสียใจ บางทีอีกฝ่ายตอบมาแบบเป็นมารยาท ก็คิดไปเองอีกว่ามีความหวัง โดยเฉพาะในคนที่อยู่ในระยะต่อรอง) สิ่งซ้ำเติมแผลใจนี้รวมถึงเพลงออกหักด้วย จึงอย่าไปซ้ำเติมตัวเองด้วยเพลง

4. กลับไปทำสิ่งที่ต้องทำ หลายคนเมื่อเลิกกันใหม่ ๆ อาจจะเสียใจจนไม่ไปเรียน/ทำงาน ไม่ทำงานบ้าน ซึ่งอาจเป็นไปได้ในช่วง 1 อาทิตย์แรก แต่หลังจากนั้นให้พยายามกลับไปทำให้ได้เร็วที่สุด แม้จะรู้สึกว่ามีอารมณ์หรือไม่อยากไปก็ตาม เพราะการหยุดอยู่บ้านมักไม่ช่วยอะไร ซ้ำยิ่งว่างก็ยิ่งนึกถึงเข้าไปอีก

5. หากิจกรรมบันเทิงให้กับชีวิต เมื่อรักสิ้นสุด แน่ใจว่าอารมณ์ที่ครอบงำเราจะเป็นความเศร้า ดังนั้นแล้วอย่าปล่อยให้มันครอบงำเรามากเกินไป ให้หากิจกรรมที่ทำแล้วมีความสุข เช่น ไปดูหนัง เที่ยวต่างจังหวัด ออกกำลังกาย หรือออกไปกินข้าวกับเพื่อนสาว เป็นต้น

6. มีที่ปรึกษาที่ดี ไม่แปลกที่ในช่วงเยียวยาจิตใจนี้ บางครั้งเราจะอยากระบาย หรืออยากปรึกษาบางอย่าง ให้หาเพื่อนสักคนสองคนที่เราสามารถระบาย บ่น และสามารถให้คำปรึกษากับเราได้ หลายครั้งคนที่คิดหมกมุ่นกับความรักมักมองโลกไม่ตรงจริง หรือกระทั่งหลอกตัวเอง เช่น บางคนส่งไลน์ไปแล้วเขาตอบกลับมา ก็อาจหลอกตัวเองว่า เห็นไหม เขายังมีใจ ทั้ง ๆ ที่เป็นเพียงการตอบธรรมดา ซึ่งเพื่อนที่เป็นคนนอกมักมองเห็นตามความเป็นจริงมากกว่า

7. หยุดโทษตัวเอง เรื่องความรักเป็นเรื่องของคนสองคน จะรักจะเลิกก็เป็นเรื่องของความเข้ากันได้ของคนสองคน การเข้ากันไม่ได้ก็คือเข้ากันไม่ได้ ไม่ได้แปลว่าเราเป็นฝ่ายผิดโดยสมบูรณ์ ในช่วงรักษาแผลใจนี้จึงไม่ใช่เวลาที่จะมาโทษตัวเองว่าเราแย่ หรือมันเป็นความผิดของเรา

8. ปรับตัวใหม่กับชีวิตโสด การกลับมาโสดก็เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งของชีวิต เหมือนเราเปลี่ยนที่ทำงานใหม่ แรกๆ หลายคนยอมไม่ชิน โดยเฉพาะคนที่มีความมานะ ๆ ซึ่งก็ต้องปรับตัวกันไป เคยกินข้าวข้างนอกกับแฟนสองคนมาตลอด ก็ต้องเปลี่ยนไปกินกับเพื่อนบ้าง ชีวิตเคยเลิกงานแล้วก็อยู่กับแฟนตลอด ก็คงต้องเปลี่ยน เช่น ไปออกกำลังกายตอนเย็น หรือไปกับเพื่อนที่ทำงานแทน เป็นต้น การเป็นโสดก็ต้องปรับให้ใช้ชีวิตแบบคนโสด อย่าพยายามใช้ชีวิตแบบเหมือนยังมีคู่

9. ใจเย็นและอดทน แน่ใจว่าออกหัก หรือเลิกกันไม่ได้หายใน 2-3 วันแน่ ๆ โดยปกติมักใช้เวลาหลายเดือนถึงจะทำใจได้ การทำใจได้ในเวลาสั้นๆ มักเป็นการหลอกตัวเอง หรือเก็บกดความรู้สึกไว้

อย่างมากซึ่งไม่เป็นผลดี แผลใจก็ไม่ต่างจากแผลทางกาย เวลาจะค่อยๆ เยียวยาให้แผลค่อยๆ หายดี แต่สิ่งสำคัญคือเราก็ต้องช่วยดูแล และไม่ซ้ำเติมบาดแผลเช่นกัน

10. พบแพทย์หากไม่ดีขึ้น บางครั้งความเศร้าโศกจากการเลิกรา อาจกลายเป็นโรคซึมเศร้าได้ ดังนั้นหากเวลาผ่านไปหลายเดือนก็แล้วยังไม่ดีขึ้น อาการเป็นมากจนไม่เป็นอันทำอะไรติดต่อกันนาน หลายสัปดาห์ หรือมีความคิดฆ่าตัวตายซ้ำ ๆ ก็ควรไปพบแพทย์ครับ การรักษาจะช่วยให้อาการดีขึ้น

อกหัก... ฟังทางนี้

คำแนะนำเบื้องต้น เนื่อรักษาจิตใจตนเอง สำหรับผู้ที่อกหักหรือสูญเสียความรัก

1. ยอมรับความจริง เป็นสิ่งแรกและสิ่งสำคัญที่สุด
2. หยุดหมกมุ่นกับสิ่งที่จะทำให้ทุกข์ใจ
3. เอาสิ่งซ้ำเติมแผลใจออกไป
4. กลับไปทำสิ่งที่ต้องทำ
5. หากิจกรรมบันเทิงให้กับชีวิต
6. มีที่ปรึกษาที่ดี
7. หยุดโทษตัวเอง
8. ปรับตัวใหม่กับชีวิตโสด
9. ใจเย็นและอดทน
10. พบแพทย์หากไม่ดีขึ้น

Move On

เสียดใจให้กับที่มา คิดว่าเสียเวลาให้คนหลายใจ

มีความได้สติและแก้ปัญหาเฉพาะ

มีความตั้งใจ ชีวิตแม้มีอิสระสบาย

ข้อมูลโดย สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย

สสส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ

มูลนิธิศูนย์ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยออนไลน์

แนวทางการจัดการความเครียด สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ในบางครั้ง ผู้ปฏิบัติงานอาจรับรู้เรื่องราวที่เจ็บปวดเลวร้าย น่ากลัว น่าสะเทือนใจ ของเด็ก อาจทำให้เกิดบาดแผลทางใจของผู้ให้ความช่วยเหลือ ผศ.ดร.สมบัติ ตาปัญญา ได้ให้แนวทางที่อาจช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้จัดการกับความเครียดของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

- พยายามรักษาความสงบในใจไว้ให้ได้ หายใจลึก ๆ ผีกผ่อนคลายกล้ามเนื้อ
- หยุดพักเป็นระยะ เปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง อย่าหมกหมุ่นอยู่กับเรื่องนี้ตลอดเวลา
- ออกกำลังกายให้มากขึ้น เดินไกล ๆ ว่ายน้ำ เมื่อมีโอกาส
- ทำกิจกรรมด้านสังคมให้มากขึ้น
- กินอาหารที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลไม้สด อาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ
- รู้จักผ่อนคลายและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง
- พักผ่อนและหลับให้เพียงพอ
- ลดปริมาณงานลงบ้าง กระจายงานให้คนอื่น ๆ ช่วย ถ้าสามารถทำได้
- พยายามแยกแยะหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองให้ชัดเจน จัดลำดับความสำคัญ
- ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ทำงาน ด้านแสง เสียงรบกวน การระบายอากาศ
- อย่ากลัวที่จะยอมรับว่าท่านมีปัญหา
- ยอมรับความช่วยเหลือเมื่อมีคนเสนอให้ อย่าคิดว่าตนเองเป็นยอดมนุษย์
- พบปะกับเพื่อนร่วมงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระบายความรู้สึกแก่กันและกัน
- โทรกลับบ้านคุยกับคนที่รัก จะช่วยได้มาก
- ฝึกกลางวันบ้าง
- เล่นเกมหรือกีฬาบ้าง

แนวปฏิบัติดังกล่าว จะช่วยให้มีประสิทธิภาพงานสูงขึ้น และลดผลกระทบทางจิตใจลงเมื่อกลับบ้าน ควรดูแลตนเอง สังเกตสัญญาณที่บอกให้รู้ว่ามีความเครียดและให้เวลาในการลดความเครียด ควรสังเกตอาการของความเครียดในเพื่อนร่วมทีมที่ทำงานด้านนี้ด้วยกัน เพื่อการแนะนำช่วยเหลือก็จะดีมาก

ภาคผนวก

หน่วยงานรับแจ้ง/ช่วยเหลือ

ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์

อาคารกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
1034 ถ.กรุงเกษม แขวงคลองมอหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
Email : oscc1300.m@m-society.go.th
Hotline : 1300

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

ภายใต้ กรมสุขภาพจิต
75/1 ถ.พระรามที่ 6 แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2248 8999 โทรสาร 0 2248 8998
Website : www.smartteen.net
Email : smartteencamri@gmail.com
Hotline : 1323

ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว และป้องกัน
ปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ (ศพตส.ตร.)

ห้อง 4/3 ชั้น 4 อาคาร 1
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
โทรศัพท์ 0 2142 1061, 0 2205 3432

กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี

ถ.ราชดำเนินนอก, ป้อมปราบศัตรูพ่าย,
กรุงเทพฯ 10100, ประเทศไทย
โทรศัพท์ 0 2282 3892

กองบัญชาการตำรวจนครบาล

โทรศัพท์ 0 2230 5060

ตำรวจภูธรภาค 1

โทรศัพท์ 0 2537 8585

ตำรวจภูธรภาค 2

โทรศัพท์ 0 3827 5051

ตำรวจภูธรภาค 3

โทรศัพท์ 0 4425 5277

ตำรวจภูธรภาค 4

โทรศัพท์ 0 4323 4886

ตำรวจภูธรภาค 5

โทรศัพท์ 0 5314 0000

ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย

พนักงานฝ่ายปกครอง

สำนักงานสอบสวนและนิติการ

กรมการปกครอง (วังไชยา)

ถนนนครสวรรค์ แขวงมอหานาค

เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2160 8662

Facebook : ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย

พนักงานฝ่ายปกครอง

Email : gloc@dopa.go.th ,

glocdopa@gmail.com

ตำรวจภูธรภาค 6

โทรศัพท์ 0 5536 8114

ตำรวจภูธรภาค 7

โทรศัพท์ 0 3424 5990

ตำรวจภูธรภาค 8

โทรศัพท์ 0 7633 8388

ตำรวจภูธรภาค 9

โทรศัพท์ 0 7431 1161

สายด่วน เหตุด่วนเหตุร้าย โทร 191

(ทั่วประเทศ)

ศูนย์ดำรงธรรม กรมการปกครอง

ตู้ ปณ. ปณฝ. มหาดไทย กรุงเทพฯ

Hotline : 1567

Application มือถือ “MO1567”

Website : www.damrongdham.moi.go.th

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

128 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2831 9888 call center 1202

Website : www.dsi.go.th

ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต หรือ ไทแคค

(TICAC – Thailand Internet Crime Against Children) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร 1 ชั้น 19 ถ.พระราม 1 แขวงปทุมวัน

เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

Facebook : TICAC2016

Twitter : @TicacThailand

Website : www.ticac.police.go.th

Hotline : 1191

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคาร B ชั้น 4 ถ.แจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ : 0 2142 2556 , 0 2143 8078 , 0 2143 8079 , 0 2143 8080

Facebook : jahooktcsd

Website : <https://tcsd.go.th/>

Email : tcsdstaff@police.go.th

กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Facebook : CybercopTH

องค์กรพัฒนาภาคเอกชน

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

โทรศัพท์ : 0 2412 1196 , 0 2412 0739

Facebook : cpcr.cpcr

Twitter : cpcrfunds

Website : www.thaichildrights.org

Email : cpcr.cpcr@gmail.com

มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน

Website : A21.org/thailand

Email : info.th@a21.org

มูลนิธิสายเด็ก

Facebook : [childlinethailand](https://www.facebook.com/childlinethailand)

Twitter : [saidek1387](https://twitter.com/saidek1387)

Website : childlinethailand.org

Email : info@childlinethailand.org

Line : [saidek1387](https://line.me/tv/p/@saidek1387)

Hotline : 1387

มูลนิธิพิทักษ์สตรี หรือ

Alliance Anti Traffic (AAT)

328/1 สะพานหัวช้าง ถ.พญาไท

เพชรบุรี ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ : 09 4403 7037, 08 7611 5983

Website : <https://aatthai.org>

Email : aatsavegirl@gmail.com

มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจาก

เด็ก (ECPAT Foundation) หรือ มูลนิธิเอ็คแพท

เลขที่ 426/21 หมู่บ้านกกกกาแล ต.ริมกก

อ.เมือง จ.เชียงราย 57100

โทรศัพท์/โทรสาร : 0 5375 0167

แจ้งเหตุ 0 6226 08485

Facebook : [ECPATThailand](https://www.facebook.com/ECPATThailand)

Website : www.ecpat-th.org

Email : info@ecpatthailand.org

มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS)

โทรศัพท์ : 0 5321 2754

Website : www.focusthailand.org

Hotline : 08 7174 5797

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นและ

ผู้ถูกคุมขัง (NCCM)

โทรศัพท์ : 0 2681 3900 ต่อ 1701, 1703

Website : caritasthailand.net

ศูนย์เพื่อน้องหญิง

โทรศัพท์ : 08 1882 4985

Website : center4girls.org

Facebook : [Center for Girls](https://www.facebook.com/CenterforGirls)

Line : [center4girls](https://line.me/tv/p/@center4girls)

Email : info@center4girls.org

องค์การโอเพอร์เรชั่น อินเตอร์กราวด์ เรลโรด
33 ถ.อาคารบ้านราชครู ชั้น 3 ห้อง 304
ช.พหลโยธิน 5 ถ.พหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ : 08 4492 8086

เอ็คแพท อินเตอร์เนชั่นแนล

เลขที่ 328/1 ถนน พญาไท แขวง
ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ : 0 2215 3388
โทรสาร : 0 2215 8287
Facebook : ECPAT
Twitter : ECPAT
Website : www.ecpat.net
Email : info@ecpat.org

องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล

โทรศัพท์ : 09 4861 9692, 08 9644 0095
โทรสาร : 08 6971 8861
Website : <https://friends-international.org>

องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล

ประเทศไทย

ชั้น 14 อาคาร 253 ถ.สุขุมวิท 21 (อโศก)
คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ : 0 2259 8284-7
Website : <https://plan-international.org/thailand>
Email : Thailand.CO@plan-international.org

มูลนิธิ โปรเจค จัสติซ

โทรศัพท์ : 08 0896 9555
Website : projectjusticeinternational.org
Email : freedom@projectjusticeinternational.org

ไทยฮอตไลน์ สายด่วนอินเตอร์เน็ต

รับแจ้งภาพลามกและการละเมิดทางเพศเด็ก
Website : www.thaihotline.org
Email : postmaster@thaihotline.org

มูลนิธิไนท์ไลท์ กรุงเทพมหานคร

Website : www.nightlightinternational.com

บ้านพักเด็กและครอบครัว

บ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพมหานคร
255 อาคารบ้านพักเด็กและครอบครัว
(ภายในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี)
ถนนพระราม 6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400
ที่ทำงาน : 023547580
โทรสาร : 023547582

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี
8/8 ม.12 ต.ปากแพรก
อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
ที่ทำงาน : 034564517
โทรสาร : 034564517

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกระบี่

359 หมู่ 7 ถนนท่าเรือ ตำบลไสไทย

อ.เมือง จ.กระบี่ 81000

ที่ทำงาน : 075612323

โทรสาร : 075612323

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกำแพงเพชร

221 ถนนเทศบาล2 ตำบลในเมืองกำแพงเพชร

อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000

ที่ทำงาน : 055716881

โทรสาร : 055716881

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์

6/19 ถนนบายพาสทุ่งมน ตำบลกาฬสินธุ์

อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000

ที่ทำงาน : 043812456

โทรสาร : 043812224

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดจันทบุรี

29/93-94 หมู่บ้านยลดาวิลาศ 1 ต.วัดใหม่

อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000

ที่ทำงาน : 039327577

โทรสาร : 039327577

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น

222 หมู่ 3 ถ.มิตรภาพ ต.สำราญ

อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

ที่ทำงาน : 043393382 โทรสาร : 043393382

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชลบุรี

172/32 ม.4 ต.บางละมุง

อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20150

ที่ทำงาน : 038240220 โทรสาร : 038240135

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา

12/61-62 ถนนประชาสรรค์ ตำบลหน้าเมือง

อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000

ที่ทำงาน : 038535736

โทรสาร : 038535737

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ

98/1 หมู่ 8 ตำบลในเมือง

อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000

ที่ทำงาน : 044056545

โทรสาร : 044056547

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยนาท

257/8 ซอยเทศบาล 17 ตำบลบ้านกล้วย

อ.เมือง จ.ชัยนาท 17000

ที่ทำงาน : 056405548

โทรสาร : 056405549

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงราย

104 หมู่ 15 ตำบลป่าซาง

อ.แม่จัน จ.เชียงราย 57110

ที่ทำงาน : 053602528

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชุมพร

58/14 หมู่ 11 ตำบลบางหมาก

อ.เมือง จ.ชุมพร 86000

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตรัง

38/17 ถนนโคกชัน ตำบลทับเที่ยง

อ.เมือง จ.ตรัง 92000

ที่ทำงาน : 077598573

โทรสาร : 077598574

ที่ทำงาน : 075571605

โทรสาร : 075571605

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

63/3 ม.4 ต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม

จ.เชียงใหม่ 50180

ที่ทำงาน : 053121164

โทรสาร : 053121164

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตาก

14/1 หมู่ 4 ตำบล ไม้้งาม

อ.เมืองตาก จ.ตาก 63000

ที่ทำงาน : 055896341

โทรสาร : 055896341

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตราด

5/1 ถนนท่าเรือจ้าง ตำบลวังกระแจะ

อ.เมือง จ.ตราด 23000

ที่ทำงาน : 039510730

โทรสาร : 039510731

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครปฐม

258 ถ.ทวารวดีใต้ ต.ห้วยจรเข้ม

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

ที่ทำงาน : 034272125

โทรสาร : 034272127

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครนายก

124 หมู่ 10 ตำบลพรหมณี

อ.เมือง จ.นครนายก 26000

ที่ทำงาน : 037315501

โทรสาร : 037315502

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา

1422/1 ถ.สุนทรารายณ์ ต.ในเมือง

อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

ที่ทำงาน : 044922765

โทรสาร : 044922735

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครพนม

155 ม.10 ต.หนองญาติ

อ.เมือง จ.นครพนม 48000

ที่ทำงาน : 042530621

โทรสาร : 042530622

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์

62/1 ม.6 ต.นครสวรรค์ออก

อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000

ที่ทำงาน : 056257313

โทรสาร : 056257317

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด

นครศรีธรรมราช

245/17 ถ.พัฒนาการคูขวาง ตำบลในเมือง

อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนราธิวาส

79 ม.8 ต.ลำภู อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000

ที่ทำงาน : 073532670

โทรสาร : 073532670

ที่ทำงาน : 075357990

โทรสาร : 075343892

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี

78/64 หมู่ 1 ตำบลบางตลาด

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

ที่ทำงาน : 025821267

โทรสาร : 025821266

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดน่าน

271 หมู่ 7 ต.ผาสิงห์

อ.เมืองน่าน จ.น่าน 55000

ที่ทำงาน : 054682060

โทรสาร : 054682061

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปัตตานี

186/76 หมู่ที่ 6 ตำบลรุมะมิแล

อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000

ที่ทำงาน : 073460247 โทรสาร : 073460246

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์

281 ม.3 ต.อิสาน อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000

ที่ทำงาน : 044110873

โทรสาร : 044110874

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพะเยา

29 หมู่ 1 บ้านห้วยเคียนเหนือ ตำบลบ้านต้า

อ.เมือง จ.พะเยา 56000

ที่ทำงาน : 054887252

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบึงกาฬ

346 หมู่ 5 ต.บึงกาฬ

อ.เมืองบึงกาฬ จ.บึงกาฬ 38000

ที่ทำงาน : 042490640

โทรสาร : 042490640

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี

1/119 ม. 2 ตำบลรังสิต

อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

ที่ทำงาน : 025772372

โทรสาร : 025774955

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

200/11 หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อโพง

อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา 13260

ที่ทำงาน : 035743354 โทรสาร : 035743348

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพังงา

56/122 ม.5 ต. คี๊กคัก อ.ตะกั่วป่า

จ.พังงา 82190

ที่ทำงาน : 076486814

โทรสาร : 076486815

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพิจิตร

29/85 ถ.คลองคะเชนทร์ ต.ในเมือง

อ.เมือง จ.พิจิตร 66000

ที่ทำงาน : 056990392

โทรสาร : 056990394

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพัทลุง

185 ม.1 ต.โคกชะงาย อ.เมือง จ.พัทลุง 93000

ที่ทำงาน : 074829991

โทรสาร : 074829992

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบุรี

40 หมู่ 3 ตำบลช่องสะแก

อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

ที่ทำงาน : 032401780

โทรสาร : 032401781

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก

334/17 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าทอง

อ.เมืองพิษณุโลก จ.พิษณุโลก 65000

ที่ทำงาน : 055265017

โทรสาร : 055265018

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแพร่

119 หมู่ 1 บ้านบุญเจริญ ตำบลแม่หล่าย

อ.เมืองแพร่ จ.แพร่ 54000

ที่ทำงาน : 054520743

โทรสาร : 054520744

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบูรณ์

99/10 หมู่ 5 ตำบลสะเตียง

อ.เมืองเพชรบูรณ์ จ.เพชรบูรณ์ 67000

ที่ทำงาน : 056722612

โทรสาร : 056722611

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

494 หมู่ 11 ต.แวงนาง

อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000

ที่ทำงาน : 043706580 โทรสาร : 043706580

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต

3/96 หมู่ที่ 1 ถนนศรีสุทัศน์ ตำบลรัษฎา

อ.เมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต 83000

ที่ทำงาน : 076213315

โทรสาร : 076214369

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน

5/3 ถ.ปางลือนิคม ต.จองคำ

อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000

ที่ทำงาน : 053695001

โทรสาร : 053695001

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมุกดาหาร

309 หมู่ 4 บ.กุดโง้ง ตำบลมุกดาหาร

อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000

ที่ทำงาน : 042673511

โทรสาร : 042673511

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดยะลา

62/62 ถ.สุขยางค์ ต.สะเตง

อ.เมือง จ.ยะลา 95000

ที่ทำงาน : 073274192

โทรสาร : 073274191

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดยโสธร

170 บ้านสะเดา หมู่ 13 ต.ดาดทอง

อ.เมือง จ.ยโสธร 35000

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง

990 หมู่ที่ 3 ตำบลบางรีน

อ.เมือง จ.ระนอง 85000

ที่ทำงาน : 045756849

โทรสาร : 045756848

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดร้อยเอ็ด

334 ม.5 ต.นิเวศน์ อ.ธวัชบุรี

จ.ร้อยเอ็ด 45170

ที่ทำงาน : 043569334

โทรสาร : 043569334

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระยอง

281/18 ถ.สุขุมวิท ต.ห้วยโป่ง

อ.เมืองระยอง จ.ระยอง 21150

ที่ทำงาน : 038684896

โทรสาร : 038684895

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลพบุรี

212 หมู่ 3 ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

ที่ทำงาน : 036689844

โทรสาร : 036689845

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำพูน

126 หมู่ 10 ตำบลบ้านกลาง

อ.เมือง จ.ลำพูน 51000

ที่ทำงาน : 053525604

โทรสาร : 053525605

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดศรีสะเกษ

203/6 หมู่ 9 ถนนกสิกรรม ต.โพธิ์

อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ

ที่ทำงาน : 045617833

โทรสาร : 045617834

ที่ทำงาน : 077810347

โทรสาร : 077810346

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดราชบุรี

อาคารศูนย์ส่งเสริมและจัดสวัสดิการสังคมระดับ

ชุมชน ต.บ้านไร่ อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี 70000

ที่ทำงาน : 032738781

โทรสาร : 032738782

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำปาง

124 หมู่ 1 ถนนลำปาง-แจ้ห่ม ตำบลนิคมพัฒนา

อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52000

ที่ทำงาน : 054825647

โทรสาร : 054825648

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเลย

253 หมู่ 2 ต.กกตู๋ อ.เมือง จ.เลย 42000

ที่ทำงาน : 042810213

โทรสาร : 042810213

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสกลนคร

1914 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลธาตุเชิงชุม

อ.เมืองสกลนคร จ.สกลนคร 47000

ที่ทำงาน : 042712072

โทรสาร : 042712072

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสตูล

276 หมู่ 2 ถนนคลองขุด-นาแค ตำบลคลองขุด

อ.เมือง จ.สตูล 91000

ที่ทำงาน : 074772068

โทรสาร : 074772172

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา
331/25 หมู่ 2 ถนนสงขลา-เกาะยอ ตำบลพะวง
อ.เมือง จ.สงขลา 90100
ที่ทำงาน : 074330149
โทรสาร : 074330149

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม
99/4 หมู่ 6 ต.บางแก้ว
อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม 75000
ที่ทำงาน : 034710592
โทรสาร : 034710593

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ
51 หมู่ 7 ตำบลทรงคนอง
อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130
ที่ทำงาน : 024635963
โทรสาร : 024626422

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว
200 หมู่ 13 ตำบลสระแก้ว
อ.เมืองสระแก้ว จ.สระแก้ว 27000
ที่ทำงาน : 037247330
โทรสาร : 037247351

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร
9/14 ม.1 ต.บางไทรใต้
อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000
ที่ทำงาน : 034432522
โทรสาร : 034432521

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสิงห์บุรี
71/7-8 หมู่ 6 ต.ต้นโพธิ์
อ.เมือง จ.สิงห์บุรี 16000
ที่ทำงาน : 036510950
โทรสาร : 036510950

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระบุรี
437/5 ถ.มิตรภาพ ต.ปากเพรียว
อ.เมือง จ.สระบุรี 18000
ที่ทำงาน : 036351818
โทรสาร : 036174979

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี
1/1 ถนนนางสายทอง ตำบลท่าพี่เลี้ยง
อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี 72000
ที่ทำงาน : 035525223
โทรสาร : 035525224

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุโขทัย
157/1 หมู่ 10 ตำบลยางซ้าย
อ.เมืองสุโขทัย จ.สุโขทัย 64000
ที่ทำงาน : 055610791
โทรสาร : 055610790

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์
127/1 ม.11 ต.นอกเมือง
อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000
ที่ทำงาน : 044515018
โทรสาร : 044515018

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี

39/19 หมู่ 1 ตำบลขุนทะเล
อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100
ที่ทำงาน : 077355093
โทรสาร : 077355092

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู

ภายในบริเวณศูนย์ราชการจังหวัดหนองบัวลำภู
ต.ลำภู อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู 39000
ที่ทำงาน : 042378450
โทรสาร : 042378034

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย

250 หมู่ 14 ต.ค่ายบกหวาน
อ.เมือง จ.หนองคาย 43100
ที่ทำงาน : 042495091
โทรสาร : 042495229

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอำนาจเจริญ

101 หมู่ 13 ต.โนนหนามแท่ง
อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ 37000
ที่ทำงาน : 045523197
โทรสาร : 045523197

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอ่างทอง

20/1 หมู่ที่ 1 ตำบลหัวตะพาน
อ.วิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง 14110
ที่ทำงาน : 035949842
โทรสาร : 035949842

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุตรดิตถ์

209 หมู่ 6 ถนนอุตรดิตถ์-ศรีสะเกษ ตำบลชัย
ชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ 53130
ที่ทำงาน : 055479791
โทรสาร : 055479792

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุตรธานี

ภายในบริเวณนิคมสงเคราะห์ ต.นิคมสงเคราะห์
อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000
ที่ทำงาน : 042237151
โทรสาร : 042237151

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี

หมู่ 8 ตำบลแจระแม
อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
ที่ทำงาน : 045429351
โทรสาร : 045429351

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุทัยธานี

164 หมู่ 3 ตำบลหลุมเข้า
อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี 61130
ที่ทำงาน : 056503505
โทรสาร : 056503505

ศูนย์สงเคราะห์และสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกวิชาชีพเยาวชน

จังหวัดศรีสะเกษ

203 ม.9 ถ.กสิกรรม ต.โพธิ์

อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000

ที่ทำงาน : 045611218 โทรสาร : 045611218

สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กขอนแก่น

36 หมู่ 9 ตำบลโคกสูง

อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น 40250

ที่ทำงาน : 043421251

โทรสาร : 043421200

สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง

318 ถ.สุขุมวิท ต.ห้วยโป่ง

อ.เมือง จ.ระยอง 21150

ที่ทำงาน : 038684102

โทรสาร : 038685647

สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี

104/27 ม.3 ต.บางละมุง

อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20150

ที่ทำงาน : 038234402

โทรสาร : 038234404

สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดลำปาง

121 ม. 1 ต.นิคมพัฒนา อ.เมือง จ.ลำปาง 52000

ที่ทำงาน : 054825597

โทรสาร : 054825597

สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตำบล ชุนทะเล อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100

ที่ทำงาน : 077356020

โทรสาร : 077356022

สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดหนองคาย

1 ม.14 บ้านหนองสองห้อง ต.ค้ายบกวาน

อ.เมือง จ.หนองคาย 43100

ที่ทำงาน : 042495133

โทรสาร : 042495133

สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด

78/1 ม.1 ถ.ติวานนท์ ต.บางตลาด

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

ที่ทำงาน : 025833500

โทรสาร : 025833500

สถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญพร

9 หมู่ 2 ถนนรังสิต-นครนายก (คลอง 5)

ตำบลรังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

ที่ทำงาน : 025776569

โทรสาร : 025776571

สถานสงเคราะห์เด็กชายนราธิวาส

11 ม.8 ต.ลำภู อ.เมือง

จ.นราธิวาส 96000

ที่ทำงาน : 073532054

โทรสาร : 073532054

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่

63/1 หมู่ 4 ตำบลดอนแก้ว

อ.แม่วิม จ.เชียงใหม่ 50180

ที่ทำงาน : 053121157

โทรสาร : 053121160

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุง

61 ม.3 ต.บางละมุง อ.บางละมุง

จ.ชลบุรี 20150

ที่ทำงาน : 038241373

โทรสาร : 038240879

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด

2 ม.1 ถ.ภูมิเวท ต.บางตลาด

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

ที่ทำงาน : 025838343

โทรสาร : 025834002

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ

1086 -1092 ซอยสวนพลู ถนนอาคารสงเคราะห์

แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

ที่ทำงาน : 022862013

โทรสาร : 022131750

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านราชสีมา

278 ถ.ช้างเผือก ต.ในเมือง

อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

ที่ทำงาน : 044272512

โทรสาร : 044270111

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านศรีธรรมราช

193 ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง

อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000

ที่ทำงาน : 075356166

โทรสาร : 075800447

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

255 ม.14 บ้านหนองสองห้อง ต.ค่ายบกหวาน

อ.เมือง จ.หนองคาย 43100

ที่ทำงาน : 042495095

โทรสาร : 042495095

สถานสงเคราะห์เด็กชายยะลา

82 ถนนสุขยางค์ ตำบลสะเตง

อ.เมือง จ.ยะลา 95000

ที่ทำงาน : 073274488

โทรสาร : 073274488

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง

283 หมู่ 13 ถนนกสิกรทุ่งสร้าง ตำบลในเมือง

อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

ที่ทำงาน : 043337533

โทรสาร : 043337533

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

63/3 หมู่ 4 ตำบลดอนแก้ว

อ.แม่วิม จ.เชียงใหม่ 50180

ที่ทำงาน : 053121161

โทรสาร : 053121162

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านสงขลา

57/5 หมู่ 2 ตำบลพะวง
อ.เมือง จ.สงขลา 90100
ที่ทำงาน : 074330218
โทรสาร : 074330219

สถานสงเคราะห์เด็กปัตตานี

186 ม.6 ต.รัฐสมิแล
อ.เมือง จังหวัดปัตตานี 94000
ที่ทำงาน : 073460134
โทรสาร : 073460131

สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

255 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
ที่ทำงาน : 023547484
โทรสาร : 023547485

สถานสงเคราะห์เด็กหญิงสระบุรี

137 ม.7 ต.ธารเกษม
อ.พระพุทธบาท จ.สระบุรี 18120
ที่ทำงาน : 036266708
โทรสาร : 036266708

สถานสงเคราะห์เด็กหญิงอุดรธานี

238 หมู่ 4 ตำบลโนนสูง
อ.เมือง จ.อุดรธานี 41330
ที่ทำงาน : 042120074
โทรสาร : 042120051

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด

78/1 ม.1 ถ.ติวานนท์ ต.บางตลาด
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
ที่ทำงาน : 025838314
โทรสาร : 025833000

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท

78/24 หมู่ 1 ถนนภูมิเวท ตำบลบางตลาด
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
ที่ทำงาน : 025847264
โทรสาร : 025847263

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต

2/40 หมู่ 2 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลรังสิต
อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
ที่ทำงาน : 025771172
โทรสาร : 025772348

สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม

1/1 ม.1 ต.จระเข้เผือก อ.ด่านมะขามเตี้ย
จ.กาญจนบุรี 71260
ที่ทำงาน : 034510906 โทรสาร : 034510908

สถานสงเคราะห์เยาวชนมูลนิธิมหาพรหม

2/1 ม.2 ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
ที่ทำงาน : 025771267
โทรสาร : 025772531

คำขอบคุณ

เอกสาร แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ฉบับนี้ เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจของหลาย ๆ ฝ่าย ด้วยตระหนักถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่เด็กเริ่มใช้สื่อออนไลน์ตั้งแต่ยังเล็ก ใช้เวลาบนโลกออนไลน์ค่อนข้างมาก ขาดการดูแลชี้แนะโดยผู้ปกครอง ขาดทักษะรู้เท่าทันสื่อ ทำให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการทารุณกรรม การแสวงหาประโยชน์ ได้รับผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการรับแจ้งเหตุ นำเด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยาต่าง ๆ โดยทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ จึงต้องมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม โดยยึดประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง สอดคล้องตามหลักมาตรฐานสากล

ขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้ให้การสนับสนุน มูลนิธิอินเทอร์เน็ตเพื่อร่วมพัฒนาไทย ดำเนินโครงการขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ นำมาซึ่งความร่วมมือกับ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (ศปอ.) กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ฉบับนี้

ขอขอบคุณ นางปิยะวดี พงศ์ไทย ผู้อำนวยการคนแรกของ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ และนายโอภาส ภูครองนาค ผู้อำนวยการคนปัจจุบัน ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ฉบับนี้ อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จสมบูรณ์เป็นฉบับปรับปรุงแก้ไข (สิงหาคม 2564) ในมือท่านนี้ ขอขอบคุณ นางสาววาสนา แก้วพันธ์ ผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และ ประธานเครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย นางสาวดารัตน์ เสรีวัฒน์ ผู้อำนวยการมูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก นายฐานวัฒน์ พรนิธิดลวัฒน์ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ร.ต.อ.เข้มชาติ ปรกษาหงษ์ รมณี รองผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พ.ต.ต.ดร.ชวนัสส์ เจนการ อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ต.อ.มรกต แสงสระคู ผู้กำกับการ 1 กองบังคับการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี 2 กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี / ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) นายปกรณ์ ธรรมโรจน์ สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระบุรี ดร.มาร์ค เจริญวงศ์ อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด รศ.พญ.วนิดา เปาอินทร์ กุมารแพทย์และอาจารย์ประจำภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ นพ.ฉัตรชัย อิมอารมย์ กุมารแพทย์และอาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ผศ.ดร.สมบัติ ตาปัญญา

ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็ก มุลินธิศานติวัฒน์ธรรม และ พญ.ฉิรพร ตั้งจิตติพร กุมารแพทย์ด้านจิตเวช เด็กและวัยรุ่น ศูนย์สุขภาพเด็ก โรงพยาบาลพญาไท 3 รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญอีกหลายท่าน ที่มีได้เอ่ยนาม ผู้ซึ่งกรุณาถ่ายทอดความรู้และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับ พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ฉบับนี้ ทั้งในรูปแบบของการสัมภาษณ์ พูดคุย ร่วมกระบวนการประชุม การอบรม และในรูปแบบของบทความและข่าวสารความรู้ที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งได้ถูกคัดสรรเรียบเรียงมาไว้ในเอกสารฉบับนี้ด้วย

ขอขอบคุณ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ครั้งที่ 1) จำนวน 14 ท่าน สำหรับการระดมสมอง เพื่อพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ในวันที่ 26 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุม กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรุงเทพฯ และ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ครั้งที่ 2) จำนวน 22 ท่าน เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้องประชุม กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรุงเทพฯ ขอขอบคุณ ผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับ พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ (ครั้งที่ 1) จำนวน 16 ท่าน เมื่อวันที่ 26-27 สิงหาคม 2563 ณ ห้อง Bologna ชั้น 7 โรงแรมเดอะพลาซ่าโซ รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ และผู้เข้าร่วมการ อบรมเชิงปฏิบัติการ (ครั้งที่ 2) จำนวน 31 ท่าน เมื่อวันที่ 25-26 กันยายน 2563 ณ ห้อง Salerno ชั้น 4 โรงแรมเดอะพลาซ่าโซ รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ

ขอขอบคุณ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการอบรม ทุกท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและ ปรับปรุง แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ให้มีความ ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและ ครอบครัว และผู้สนใจ จะได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ครั้งที่ 1) เพื่อพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ในวันที่ 26 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุม กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรุงเทพฯ

1. นางวันดี ขำสำอางค์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรปราการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. นางสาวตรุณี มั่นวานิช ผู้อำนวยการ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กองตรวจราชการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
3. นางสาวรัชดาภรณ์ สงฆ์สุวรรณ ผู้อำนวยการ กลุ่มงานเลขา คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
4. นายฐานวัฒน์ พรนิธิตวัฒน์ หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพมหานคร
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
5. นางสาวทิพย์ยุดา ชุนฤทธิ์ หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
6. นางราตรี แฉล้มวารี หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
7. นางปิยะวดี พงศ์ไทย ผู้อำนวยการ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้อง
คุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
8. นางสาวปฐมมาภรณ์ โห้ওয়াชัย นักพัฒนาสังคมชำนาญการ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการ
ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
9. นางสาวพรรณทิพย์ ทองหลิม นักประชาสัมพันธ์ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและ
ปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
10. นางสาวสพาร์ตัน แก้วลอย นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรปราการ
11. นางสาวปาณิสรา สลากรชนวัฒน์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด
สมุทรปราการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน
12. นายสุปรีชา โชคมาก พนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว
กรุงเทพมหานคร กรมกิจการเด็กและเยาวชน
13. นางสาวมยุรฉัตร ต่างระแม นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ บ้านพักเด็กและครอบครัว
จังหวัดสมุทรปราการ
14. นางสาวอชิษฐยา จันทะวะโร เจ้าหน้าที่จัดการระบบส่วนกลาง ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

**ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ครั้งที่ 2) เพื่อพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก
จากภัยออนไลน์ ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้องประชุม กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรุงเทพฯ**

1. นายอาทิตย์ เผ่าจินดา	เลขาธิการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน
2. นางปิยะวดี พงศ์ไทย	ผู้อำนวยการ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครอง
เด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน
3. นางสาวพรรณทิพย์ ทองเหลิม	นักประชาสัมพันธ์ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้อง
คุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน
4. นายธชาธร มงคลจิรายุ	เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
5. นางสาววรรณภา ผลสุข	เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
6. นางสาวชนิษฐา คำหาญ	เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
7. นางสาวชูไรดา ลอดันหยง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ระบบแผนงาน ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
8. นางสาวชัชชยา นวลใหม่	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ระบบแผนงาน ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
9. นางสาวสุภัทรา คงแก้ว	ผู้ช่วยนักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
10. นางสาวฐิติกันต์ สัมภรินทะ	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)
11. นางบุญศรี สุวรรณดี	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)
12. นางสาวดวงกมล สวลีดีเมืองชัย	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)
13. นางนฤมล กลัดสำเนียง	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)
14. นางอัจฉราวรรณ เลิศศิริเขต	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)
15. นายสุปรีชา โชคกลาง	พนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว
กรุงเทพมหานคร
16. นางสาวศิริเพชร สนธิ์น้อย	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
17. นางสาววลีพร แก้วชูทอง	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
18. นายอัศฎา เครือมาก	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
19. นายเจตนิพิฐ มุสิกธรรม	มูลนิธิสายเด็ก 1387
20. คุณศิขริน สิงห์สาคร	เจ้าหน้าที่ศูนย์กฎหมายเพื่อสังคม โครงการพัฒนาไกล
การจัดสื่อร่ายและภัยออนไลน์
21. นางสาวชุลีพร ชาญณรงค์	อาสาสมัคร ศูนย์กฎหมายเพื่อสังคม
22. นางสาวจิราพัชร พิลานันท์	คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นและผู้ถูกคุมขัง (NCCM)

การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก จากภัยออนไลน์ (ครั้งที่ 1) ในวันที่ 26-27 สิงหาคม 2563 ณ โรงแรมเดอะพลาซ่าโซ รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ วิทยากร

1. นางสาววาสนา เก้านพรัตน์	ผู้อำนวยการ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และ
ประธานเครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย
2. ร.ต.อ.เชมชาติ ประกายหงษ์มณี	รองผู้อำนวยการ กองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรม
ระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม
3. นายแพทย์ฉัตรชัย อิมอารมย์	กุมารแพทย์ และ อาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี
4. นางสาวอุษมา เจริญผล	ที่ปรึกษาอิสระ (สิทธิและสวัสดิภาพเด็ก)

ผู้เข้าร่วมการอบรม

1. นายเรืองศักดิ์ กลับเนียม	พนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก บ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพ
2. นายนิวัฒน์ ทันใจ	นิติกร บ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพมหานคร
3. นายพีรพงษ์ ใจหาญ	นักพัฒนาสังคม กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
4. นายทศพล จันทราภิรมย์	นักพัฒนาสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี
5. นางสาวทัศนีย์ ตันติอำนาจ	นักสังคมสงเคราะห์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดราชบุรี
6. นายเกียรติศักดิ์ กษิตติศ	นักสังคมสงเคราะห์บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยนาท
7. นางสาวอรวรรณ ต้องทำกิจ	นักจิตวิทยา บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระยอง
8. นางสาวจันทร์เพ็ญ กองเลิศ	นักพัฒนาสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์
9. นางเกสรี ศรีสุวรรณ	นักสังคมสงเคราะห์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี
10. นางสาวนงลักษณ์ เสี่ยงตั้ง	นักสังคมสงเคราะห์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
11. นางแสงแข แรงครุฑ	นักพัฒนาสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี
12. นางสาวนพพร ศรีนุ้ย	นักพัฒนาสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี
13. นางสาวติญาพันธุ์ คงชู	นักจิตวิทยา บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม
14. นางสาววิพาพรรณ ฉัตรศรี	นักสังคมสงเคราะห์บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอ่างทอง
15. นางสาวจิตตรา แสงคำ	นักพัฒนาสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี
16. นางสาวปฐมาภรณ์ ไห่อวยชัย	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน

การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก จากภัยออนไลน์ (ครั้งที่ 2) ในวันที่ 25-26 กันยายน 2563 ณ โรงแรมเดอะพลาซ่าโซ รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ
วิทยากร

1. นางสาววาสนา เก้านพรัตน์	ผู้อำนวยการ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และ
ประธานเครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย
2. ร.ต.อ.เขมชาติ ประกายหงษ์มณี	รองผู้อำนวยการ กองกิจการต่างประเทศ และคดีอาชญากรรม
ระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม
3. นายแพทย์ฉัตรชัย อิมอารมย์	กุมารแพทย์ และ อาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
4. นางสาววิไลยุคนีย์ ริญญา	ทนายความ โครงการ Lift International
5. นางจุฑาทิพย์ มีฉลาด	ผู้อำนวยการ โรงเรียนประชานิเวศน์ (ประถมศึกษา)

ผู้เข้าร่วมการอบรม

1. นางสาวจิราพัชร พิลาจันทร์	คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นและผู้ถูกคุมขัง (NCCM-BKK)
2. นายอนุวัฒน์ จันธิ	คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นและผู้ถูกคุมขัง (NCCM-เชียงราย)
3. นางสุดใจ นาคเพ็ชร	มูลนิธิเริ่มต้นใหม่
4. นายธิตติชัย ศรีภักดี	มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS)
5. นายบุรพา คำเครื่อง	มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS)
6. นายสันติ เล็กสกุล	องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
7. นายกฤษดา ทัพรุ่ง	องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
8. นางสาวอัญธิดา ไทรสังขพรโชค	มูลนิธิวันสกาย
9. นางสาวอารีศรี โฆสาศี	มูลนิธิพิทักษ์สตรี
10. นางสาวนภาลักษณ์ ริมสีม่วง	มูลนิธิพิทักษ์สตรี
11. นางสาวเจนจิรา สีเขียว	มูลนิธิพิทักษ์สตรี
12. นางสุดารัตน์ เสรีวัฒน์	มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก
13. นายคณิน ชัยพิสิษฐ์เจริญ	โอเปอร์เรชั่น อันเดอร์กราวด์ เรลโรด
14. นางสาวทัศนาศา บรรณสาร	โอเปอร์เรชั่น อันเดอร์กราวด์ เรลโรด
15. นางสาวภัทราวดี ระหา	มูลนิธิไนท์ไลต์ กรุงเทพมหานคร
16. นายสมเกียรติ จักชี	มูลนิธิ โปรเจค จัสติซ
17. นายสุวัฒน์ ทลีเหม	มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน
18. นางสาวมัลลิกา กรุณัน	มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน
19. นางสาวนันทนารี หลวงมอย	ศูนย์เพื่อน้องหญิง
20. นางฉันทนา เลอ มูแอลลิค	องค์การเฟรนด์ อินเตอร์เนชั่นแนล
21. นางสาวปรารถนา สุวรรณเปี่ยม	องค์การเฟรนด์ อินเตอร์เนชั่นแนล
22. นางทัศนีย์ แก้วประภา	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำปาง
23. นางสาวอรรพรรณ เขียวคำ	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำพูน
24. นางสาวกุลณิชา ถาวรเจริญ	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง

25. นายเกริกฤทธิ์ ช่วยบุญชู	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครศรีธรรมราช
26. นางสาวณัฐธิดา สมัตถะ	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ
27. นางสาวศศิธร กวดนอก	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์
28. นางสาวสมพร ทุกามี	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว
29. นายภูวดล พระเนตร	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสิงห์บุรี
30. นางสาวประไพพิศ คงวัฒนะ	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา
31. นางสาววิรัชดา ปิงเมือง	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้จัดทำ กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ที่ปรึกษา

นายไมตรี อินทุสุต	ประธานอนุกรรมการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์
นางสุภัชชา สุทธิพล	อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน
นางสาวอุไร เล็กน้อย	รองอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน
นางนันทา ไวกกุล	ผู้อำนวยการกองคุ้มครองเด็กและเยาวชน

คณะทำงาน

นายโอภาส ภูครองนาค	ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์
นางสาวปฐมภรณ์ โห่อวยชัย	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวพรรณทิพย์ ทองหลิม	นักประชาสัมพันธ์
นางสาวจริยา ทอดอาจ	นักพัฒนาสังคม

บรรณานุกรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2560). คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงหาประโยชน์ และความรุนแรง สนับสนุนโดย องค์กรกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF)

ชวนส์ถ์ เจนการ (2563). แนวปฏิบัติสำหรับผู้บังคับใช้กฎหมายในกรณีการล่วงละเมิดต่อเด็กในโลกออนไลน์ โครงการขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ โดย มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ร่วมกับ สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (2563). แนวปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็กกรณีภัยออนไลน์ โครงการขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พญ.ฉิรพร ตั้งจิตติพร. PTSD

https://www.phyathai.com/article_detail/2627/th

สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. การเยียวยาจิตใจเมื่อสูญเสีย

<https://www.facebook.com/ThaiPsychiatricAssociation/posts>

“

เด็กทุกคน...

มีสิทธิได้รับการปกป้อง
คุ้มครองจากความรุนแรง
ถูกทำร้าย ถูกละเลยทอดทิ้ง
และการถูกแสวงหาประโยชน์

”

จัดพิมพ์โดย

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

618/1 ต.นิคมมักกะสัน แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

หมายเลขโทรศัพท์ 0 2255 5850-7, 0 2253 9116-7 (อัตโนมัติ)

หมายเลขโทรสาร 0 2651 6483 E-mail : saraban@dcy.go.th

เว็บไซต์: www.dcy.go.th

สแกน QR code

